

ÅRSRAPPORT 2018

Miljø for innovasjon

Dette er TINE

TINE skal være en ledende leverandør av merkevarer innen mat og drikke, med hovedfokus på meieriprodukter.

TINEs visjon: Sammen skaper vi ekte matopplevelser folk vil ha.

TINE Gruppas forretningsidé er å skape verdier i et nært samspill mellom natur, landbruk og marked. TINE Gruppa foredler rene og naturlige råvarer til god og sunn mat som forbrukerne foretrekker og er landets ledende leverandør av næringsmidler. TINE Gruppa er eid av norske melkeprodusenter og er organisert som et samvirke.

TINE Gruppa har norske og utenlandske hel- og deleide datterselskaper som Diplom-Is AS og Fjordland AS. Hovedtyngden av TINEs internasjonale virksomhet er i USA, Sverige og Storbritannia.

Innhold

Nøkkeltall	3
Forord	4
Styrets beretning	6
Styret	23
Konsernledelsen	24
Årsregnskap	26
Noter	35
Revisors beretning	55
TINE Råvare	57
Statistikk	59
Øvrig informasjon	63

TINE Gruppa

1 537

MNOK
Driftresultat

23 001

MNOK
Driftsinntekter

5 355

Antall ansatte

Levert til TINE i 2018

Mill. liter

Kumelk	Geitemelk	Melk	Yoghurt inkl. import	Fløte og rømme	Hvit-, brun-import- og smelteost	Smør inkl. import og blandingsprodukter
1 434,9 2017: 1 413,8	20,1 2017: 19,9	82,1 L 2017: 83,7 L	10,4 KG 2017: 10,6 KG	9,3 KG 2017: 9,4 KG	18,9 KG 2017: 18,8 KG	3,7 KG 2017: 3,6 KG

Forbruk pr. innbygger i 2018

Kilde: melk.no

Nøkkeltall TINE Gruppa

		2018	2017	2016*	2015	2014
Driftsinntekter	MNOK	23 001	22 525	22 583	22 204	21 440
Driftsresultat (EBIT)	MNOK	1 537	1 537	1 962	1 678	1 363
Driftsmargin	Driftsresultat/driftsinntekter	6,7 %	6,8 %	8,7 %	7,6 %	6,4 %
Resultat før skatt	MNOK	1 465	1 414	1 862	1 579	1 187
Årsresultat	MNOK	1 348	1 304	1 634	1 424	1 013
Eiendeler	MNOK	18 103	16 087	16 029	15 117	14 627
Egenkapitalandel (%)	Egenkapital/totalkapital	46,6 %	48,7 %	45,5 %	44,0 %	41,9 %
Netto rentebærende gjeld/EBITDA		1,17	1,09	0,96	1,11	1,39
Investeringer	MNOK	1 865	1 203	1 131	1 038	796
Operasjonell kontantstrøm	MNOK	2 285	2 170	2 187	1 780	1 959

*2016 er inkludert en positiv engangseffekt fra planendring uførepensjon. Dette utgjør for TINE Gruppa 245 millioner kroner.

ANSATTE	2018	2017	2016	2015	2014
Antall ansatte, TINE SA	4 346	4 496	4 506	4 543	4 639
Antall ansatte, TINE Gruppa	5 355	5 476	5 418	5 362	5 463
H-verdi, TINE Gruppa	7,2	7,1	7,5	8,1	13,2
Sykefravær, TINE Gruppa	5,4 %	5,7 %	5,9 %	6,2 %	6,2 %
MILJØ ¹					
Brutto energiforbruk (GWh)	573	536	531	531	543
Emballasjeforbruk (tonn) ²	30 666	28 683	28 455	28 684	28 730
Emballasjeforbruk ifht omsetning (tonn/MNOK) ²	2,02	2,31	2,24	2,21	2,47
Utslipp CO ₂ -ekv. totalt (tonn) ³	72 207	75 268	71 180	85 720	88 564
Utslipp CO ₂ -ekv. fra meieri (tonn) ³	19 164	24 228	22 759	27 291	27 417
Utslipp CO ₂ -ekv. fra transport (tonn) ³	51 201	47 755	45 135	54 988	58 139
Transport (km/1000 liter råstoff)	36	36	38	37	39
Kildesortert avfall (prosent av total mengde) ²	89 %	85 %	89 %	87 %	85 %
TRYGG MAT ²					
Kontroll av sykdomsfremkallende bakterier, antall negative prøver	5 253	4 648	4 435	2 830	4 011
Kontroll av sykdomsfremkallende bakterier, antall positive prøver	8	0	2	1	3
Antall tilbakekallinger	0	1	2	2	2

¹ Tallene for 2018 omfatter TINE Gruppa, med mindre annet er oppgitt. Historiske tall omfatter TINE SA. ² Datterselskapene Norseland Ltd. og Norseland Inc. er ikke inkludert.³ Utslipp av CO₂-ekvivalenter omfatter Scope 1.

Miljø for innovasjon og vekst

2018 var et krevende år, ikke minst for våre eiere på grunn av tørken. For meg var det et spesielt år siden det var mitt siste år som konsernsjef i TINE. Vekst gjennom innovasjon og effektive verdikjeder blir avgjørende for å øke konkurransekraften framover, men det handler også om å produsere sunn mat på en bærekraftig måte.

Hanne Refsholt og Gunnar Hovland

Tørken i sommer og kampen for å skaffe nok mat til dyrene gikk inn på oss alle. TINE satte i gang en rekke tiltak. Det ble holdt fagmøter i de utsatte områdene for å drøfte situasjonen og det ble gjennomført en rekke rådgivningsbesøk på gårdene. TINE samarbeidet tett og godt med de andre landbruksorganisasjonene for å følge situasjonen og vurdere tiltak.

Men sommerværet ga isrekord! Ikke så galt at det ikke er godt for noe, sies det. Det varme sommerværet ga rekord i is-salget. Det betyr et særdeles godt resultat for Diplom-Is som også bidrar til TINEs totale resultat for 2018. En slik økning i produksjon og salg av iskrem er ikke mulig uten et velfungerende produksjons- og logistikkapparat. Hele organisasjonen la ned en stor innsats for å kunne klare å levere gjennom sommeren.

Vi taper volum, og det utfordrer oss. Foruten godt is-salg har vi også hatt god økning i salget av iskaffe, iste og smaksatt

melk. Likevel må jeg understreke at vi har store volumutfordringer på kjerneproduktene. Melk er under press hos forbrukerne, og det er svak verdivekst i segmentet. Vi taper volum på konsummelk, fløte, yoghurt og ost, både på grunn av endrede forbrukerbehov og økt konkurranse. Det utfordrer oss på flere måter. Det betyr tapte inntekter, men det utfordrer også kapasitet og kostnader i både produksjon og logistikk.

Våre innenlandske konkurrenter har fått bedre vilkår. Vi har økende import. Ostekvoten for tollfri import har økt og mange produkter har svakt tollvern. Vi må forvente enda sterkere konkurranse framover, og derfor må vi forbedre vår konkurransekraft.

Innovasjon sammen med kundene for å skape vekst. Noe av det aller viktigste for TINE nå er vekst. Innovasjon og vekst sammen med kundene og økt tempo i gjennomføring blir viktig for å få til vekst. Arbeidet med effektive verdikjeder blir også viktigere enn noen gang.

Etter de siste endringene i konsernledelsen er vår organisasjon nå tydeligere forretningsorientert, og innovasjonsarbeidet mer markedsrettet. Jeg har store forventninger til at dette vil gi resultater, men skal vi klare framtidens utfordringer, må vi endre oss kontinuerlig og tilpasse vår bedriftskultur. For meg handler kultur om måten vi gjør ting på. TINEs omgivelser og utfordringer har endret seg mye de siste 20 årene og vi må endre oss i takt med de for å lykkes godt også framover.

Ny teknologi gir bedre grunnlag for forbedringer. Det digitale skiftet er i full gang og skal gi bedre grunnlag for forbedringer innen kvalitet, fleksibilitet og produktivitet. Det handler om å ta i bruk mulighetene teknologien gir i hele verdikjeden. Mimirol er navnet på det nye selskapet som skal bruke data fra landbruket til å øke bøndenes produktivitet og lønnsomhet. Selskapet ble etablert i 2018 og eies i fellesskap av TINE og Felleskjøpet. Målet er å utvikle verdens beste styringssystem for bøndene og å gjøre Norge til et testlaboratorium for verdens melkeprodusenter.

TINE må ta ansvar for folkehelse og miljø. TINEs virksomhet påvirker ulike områder i samfunnet, og vi må ta ansvar for våre områder. Livsstilssykdommer er et stort problem. Som stor matvareprodusent har TINE et ansvar for å bidra til bedre folkehelse i Norge. TINE skal bidra til et sunt, variert og balansert kosthold i den norske befolkningen, i alle aldre.

Etter svært gode miljøresultater i 2016, ble 2017 et mellomår med bare mindre endringer i klimagassutslippet. 2018 ble et godt miljøår, og klimagassutslippet ble redusert betydelig. TINE har som mål at innen 2025 skal det kun brukes fornybar energi og drivstoff i produksjon og transport. Vi er på god vei, og satsingen på blant annet #Kukraft er vesentlig.

Også i 2018 figureerte TINE i toppen på nasjonale omdømmemålinger, og vi ble kåret til årets leverandør i COOP. Samfunnet har

*"Nye innovasjoner
sammen med kundene
blir viktig for å få
vekst i TINE."*

HANNE REFSHOLT

tillit til oss og kundene er fornøyd med oss. Den tilliten må vi hver dag gjøre oss fortjent til. Når vi skal bevege oss raskere og med større kraft i innovasjonsarbeidet, må vi ta med oss det beste fra TINEs mangeårige historie.

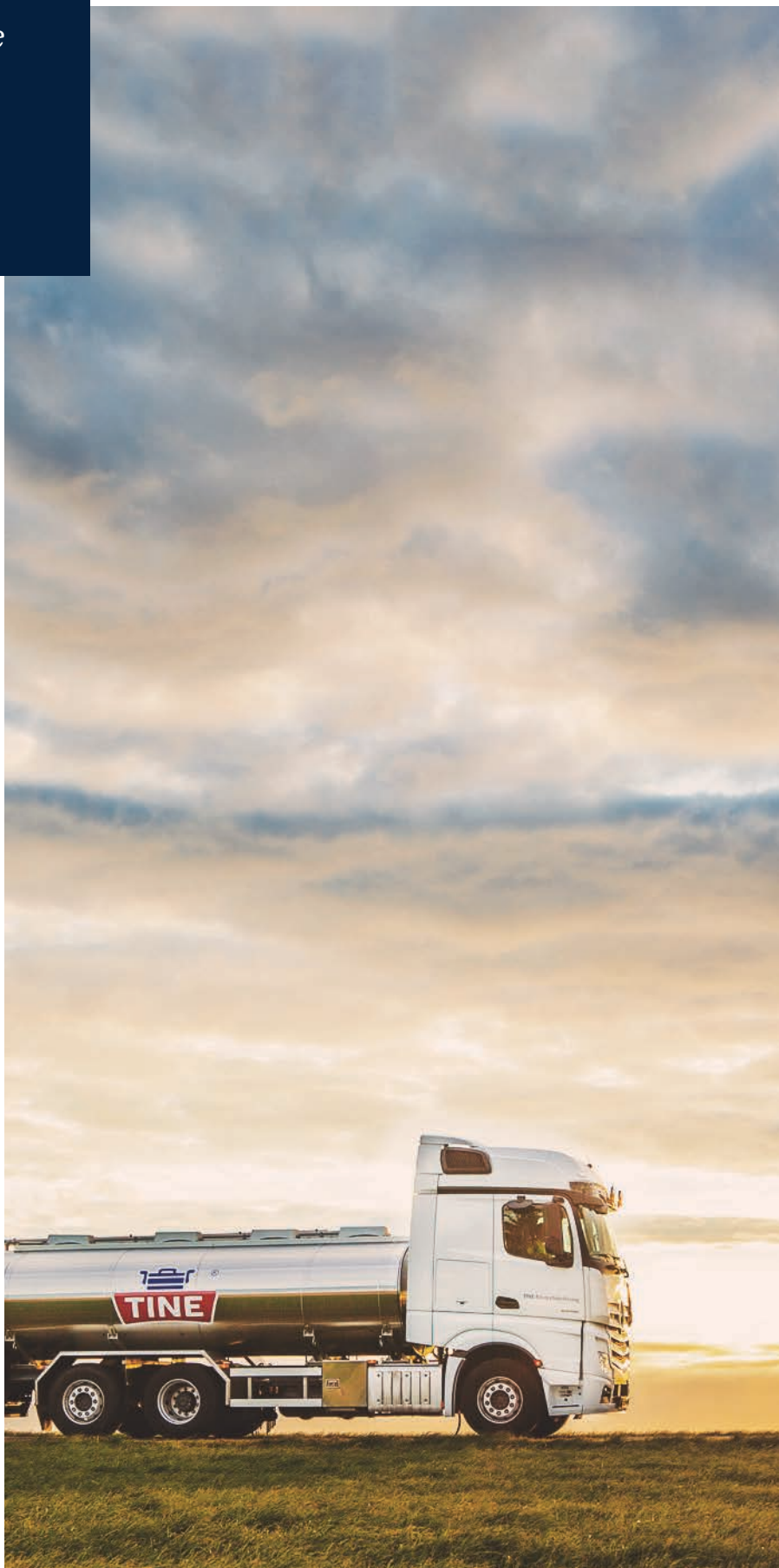
Et spesielt år, mitt siste år som konsernsjef. For meg har dette vært et spesielt år siden det var mitt siste år som konsernsjef. Det er naturlig for meg å se tilbake på mine 14 år i rollen. La meg begynne med det som har vært det aller viktigste for meg: Å gi eierne en høyest mulig melkepris gjennom godt resultat. Selv om resultatet i disse årene er seksdoblet, har jeg alltid vært opptatt av å kombinere samfunnsansvar, lønnsom drift og trivelig arbeidsmiljø på en god måte. Samfunnsansvar handler om å produsere sunn mat på en bærekraftig måte.

Endrede rammevilkår og konkurranseorientering av TINE har vært både spennende og utfordrende, og her er vi underveis. TINEs konkurransekraft må forbedres ytterligere, og jeg har stor tro på at min etterfølger, Gunnar Hovland, vil lede TINE videre på en god måte.

Takk for givende år og godt samarbeid i tida jeg har vært konsernsjef, og jeg ønsker Gunnar Hovland lykke til!

Hanne Refsholt

HANNE REFSHOLT

Styrets beretning

HOVEDPUNKTER FRA ÅRET 2018

- Driftsresultatet for 2018 ble 1537 millioner kroner, likt med 2017
- Nedgang i salgsvolum i de store kategoriene, men vellykkede nylanseringer har bidratt positivt
- Salgsrekord for Diplom-Is og økt salg av Jarlsberg® internasjonalt
- Forbedringstiltak i hele verdikjeden har resultert i reduserte kostnader
- Byggeprosjektene i Irland og Bergen går etter planen
- Svinn i verdikjeden er betydelig redusert
- Sommerens tørke ga store fôrutfordringer, men eierne har levert på økt melkevolum

Bytte av konsernsjef i TINE. I 2018 takket TINEs eiere av Hanne Refsholt som konsernsjef etter 14 år med betydelige resultatforbedringer. Styret har ansatt Gunnar Hovland som ny konsernsjef fra 1. januar 2019. Hovland kommer fra stillingen som administrerende direktør i BN Bank ASA og har tidligere bred kommersiell ledererfaring fra Fjordkraft AS, Trondheim Energi AS og TINE.

TINES MÅL OG STRATEGI

TINE er et samvirkeselskap der overordnet mål er å skape størst mulig verdi av eiernes melkeproduksjon nå og i framtiden.

Styret konstaterer at konkurranseintensiteten er sterkt økende både fra nasjonale og internasjonale aktører, samt at forbruket av melk har vist fallende trend. Styret ønsker derfor å videreføre arbeidet med kontinuerlig tilpasning og effektivisering av hele vår verdikjede, samt forsterke det kommersielle fokuset på vekst og lønnsomhet ytterligere for å selge størst mulig volum til en best mulig melkepris over tid.

Strategi TINE 2020 – Et raskere og sterkere TINE. Vi har definert fire ambisjonsnivåer for TINE Gruppen:

- Vi skal være forbrukers og kundens førstevalg
- Vi skal kontinuerlig effektivisere verdikjeden vår
- Vi skal bygge en resultatorientert kultur
- Vi skal være den mest bærekraftige matprodusenten i Norge

Første driftsår med ny strategi. 2018 var det første året med vår nye strategi «Et raskere og sterkere TINE». Strategien krever store endringer av organisasjonen. Vi har i 2018 skrevet tydelige bærekraftsmål inn i forretningsplanen vår, mål som også påvirker TINEs vekstinitiativ. Dette påvirker de valg vi gjør i verdikjeden. Endringene lærer vi av, og det gir oss kraft til å igangsette nye forbedringer.

RESULTATER 2018

Driftsinntektene for TINE Gruppen ble 23,0 milliarder kroner, en vekst på 0,5 milliarder kroner, som tilsvarer 2,1 prosent vekst fra 2017 (2,3 prosent vekst justert for endring i valutakurser).

For 2018 var det verdivekst i den norske meierivirksomheten, men det var negativ volumutvikling sammenlignet med 2017. Iskremvirksomheten hadde god salgsutvikling og det var godt salg av Jærslberg® i det internasjonale markedet i 2018.

Driftsresultatet ble negativt påvirket av økte energi- og drivstoffpriser, nedskrevne anleggsmidler, høy melkeinnngang, redusert eksportstøtte og svakere norsk krone. Dette ble delvis motsvart av lavere pensjonskostnader samt lavere svinnkostnader. Driftsresultatet til TINE Gruppen endte på 1537 millioner kroner og dette var likt med driftsresultatet i 2017.

TINE arbeider kontinuerlig med tilpasning og forbedring av drift og organisasjon. Det ble gjennom 2018 realisert forbedringseffekter tilsvarende 195 millioner kroner. Effektene knyttet seg primært til innkjøp, interne drifts- og prosessforbedringer og utvikling av organisasjonen.

Regnskapet for 2018 ble totalt belastet med netto 23 millioner kroner i engangseffekter. I hovedsak besto dette av nedskrivning av anleggsmidler og omstillingskostnader i forbindelse med strukturendringer med totalt 60 millioner kroner, mens gevinst fra salg av øvrige driftsmidler utgjorde 30 millioner kroner. Regnskapet for 2017 ble belastet med netto 17 millioner kroner i engangseffekter.

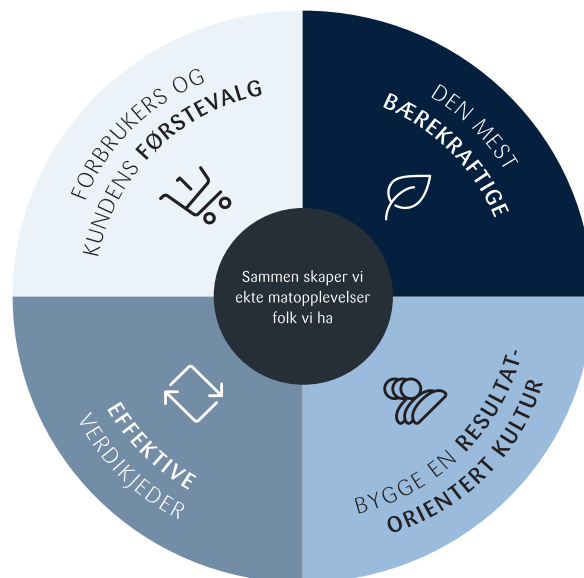
TINEs virksomhet består av Meieri Norge, Meieri internasjonalt og Annen virksomhet.

TINEs virksomhet er representert over hele Norge, og hovedkontoret ligger i Oslo sentrum. Allerede i 2016 vedtok styret å flytte TINEs hovedkontor til TINE Meieriet Oslo, Kalbakken, for å samle hovedkontoret på ett sted. Det pågår ombygginger på Kalbakken for å legge til rette for flytting av hovedkontoret fra Lakkegata 23 til Kalbakken i 2020.

Hovedtyngden av de internasjonale aktivitetene foregår i USA, Sverige og Storbritannia. I 2018 satte TINE i gang byggearbeidet på nytt meieri i Irland som etter planen vil være i drift i 2020.

TINES fire ambisjonsnivåer

STRATEGI TINE 2020

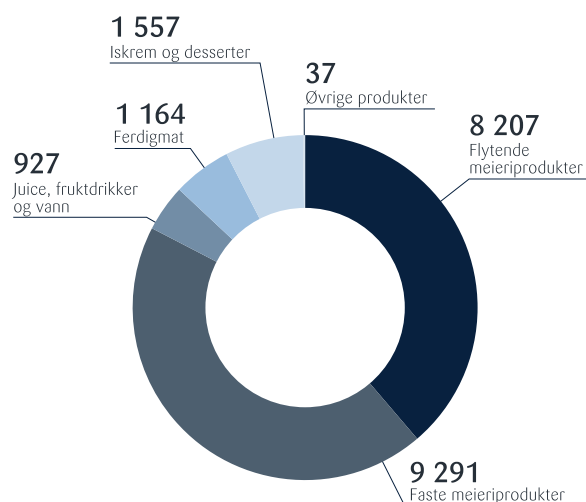
Driftsresultat pr. virksomhetsområde

MILL. NOK

	2018	2017
Meieri Norge	1 324	1 417
Meieri internasjonalt	49	34
Annen virksomhet	165	87
Konsernelimineringer	-1	0
TINE Gruppen	1 537	1 537

Salgsinntekter ferdigvarer

PR. SEGMENT TINE GRUPPA (MILL. NOK)

Forbrukers og kundens førstevalg

For å være **forbrukers og kundens førstevalg** skal TINE utvikle merkevarer som begeistrer, med meieriprodukter som kjerne. TINE Gruppen skal fortsette sitt langsiktige arbeid med å bygge merkevarer som kundene og forbrukerne foretrekker. Gjennom innovasjon og forretningsutvikling skal vi utvikle produkter og løsninger som dekker kundenes og forbrukernes behov.

MEIERI NORGE

Meieri Norge inkluderer TINE SA og OsteCompagniet AS. Salgsinntektene i Meieri Norge for 2018 var 18,0 milliarder kroner, en vekst på 1,5 prosent fra 2017. Driftsresultatet for Meieri Norge ble 1324 millioner kroner, en reduksjon på 93 millioner kroner fra 2017.

Samlet ser vi en vekst på 4,7¹ prosent i verdi innen de kategorier TINE opererer i for 2018, men utviklingen i volum er svakt nedgående. TINE hadde en verdivekst på 3,0¹ prosent og en negativ volumutvikling på 2,1¹ prosent. TINE mister segmentandeler innen flere av de store meierikategoriene, særlig innen søtmeik, yoghurt og rømme/fløte, hvor også volum i kategoriene totalt sett går tilbake. Hovedårsakene til nedgangen er endrede forbrukerbehov og økende konkurranse. Det er likevel gledelig å se vekst i verdiandel innen syrnet melk, smør og desserter. I tillegg har TINE lyktes med vekst både gjennom YT®, Sunniva® isTe og TINE IsKaffe.

Innovasjon som treffer – helhetlige kundeopplevelser. TINE Meieriet Byrkjelo, Frya og Tretten fikk ærespremier på International Food Contest i Herning for henholdsvis Ekte Geitost, Nyt lakrisyoghurt og Rislunsj med pasjonsfrukt. I tillegg ble det delt ut fem gullmedaljer, 26 sølv og 18 bronse til TINEs meierier. Dette bekrefter at TINE sine produkter hevder seg godt i konkurranse med meieri-

produkter fra våre naboland. På Oste-VM i Bergen ble det norsk vinner: Fanaost fra Ostegården. TINE fikk med seg seks medaljer: en sølv og fem bronse. TINE var én av hovedsponsorene av det vellykkede arrangementet, som vi ser skaper økt interesse for norske kvalitetsoster.

I 2018 lanserte vi 65 produkter til den norske forbruker, hvor YT® Protein var lanseringen med størst suksess. YT® har gjenerobret førsteplassen innen treningsmat og -drikke, og YT® leverte en verdivekst på hele 102¹ prosent i 2018.

Å skape gode og helhetlige kundeopplevelser rundt våre produkter er viktig. I en situasjon hvor TINE mister andeler på rømme og fløte, har vi etablert TINE Kjøkken som samler TINE sin satsning på middagen både gjennom våre produkter og vår digitale oppskriftsplattform. Siden lanseringen i mai har vi fått 16 prosent økning i nye brukere på tinekjokken.no. Vi satser videre ved å utnytte teknologiske muligheter og var først ute med stemmestyrte oppskriftstjenester i Norge.

Vi har økt satsningen på direkte relasjon med forbruker. I april lanserte vi Tid®, tjenester til hjemmeboende seniorer i form av ferdige middagstjenester, sosiale og praktiske gjøremål og salg av mellommåltider. Vi har også videreutviklet Kafékonseptet Heimatt®, et opplevelseskonsept for unge mellom 18-25 år, som ble lansert i 2017, samt netthandelsløsningen for våre YT-produkter.

1,7 millioner har deltatt på TINE Stafetten. TINE er til stede på ulike arenaer, alt fra norske kjøkkenbord til våre satsninger mot barn og unge gjennom blant annet TINE Fotballskole og TINE Stafetten. TINE Stafetten feiret i 2018 25-års jubileum, og i løpet av de 25 årene stafetten har eksistert, har over 1,7 millioner elever deltatt. Vi har videreført satsning på kommunikasjon i egne kanaler og sosiale medier og fått anerkjennelse i form av å vinne Gull-lenken for beste merkevare i sosiale medier.

Verdivekst for søtmelk, men capitakonsumet fortsetter å gå tilbake. Segmentet melkebaserte drikker økte i verdi, både på søtmelk, syrnet og smaksatt melk, men god volumvekst innen syrnet og smaksatt melk greide ikke å demme opp for volumnedgang innen søtmelk. I 2018 sank capitaforbruket av melkebaserte drikker med 1,6² prosent, og TINE har mistet andeler innen søtmelk. TINE driver verdiveksten innen syrnet melk og vokste i tillegg tosifret med 15¹ prosent innen smaksatt melk. Både nylanseringen Tinemelk® med smak og Litago® leverte gode resultater i det smaksatte segmentet, mens Biola® leder an utviklingen innen det syrnede segmentet og har vokst i alle dagligvarekjeder. Styrk® har økt med 33,5¹ prosent i verdi og har vokst i alle tre undersegmentene søtmelk, smaksatt melk og syrnet melk.

*Ambisjonen er mer
tilstedeværelse og tett
dialog med kundene.*

DAGLIGVARE I ENDRING

Sunniva® er Norges foretrukne juicemerke. For forbrukerne er det mange alternativer til melkebaserte drikker og juice er ett av dem. I 2018 så vi igjen verdivekst i juicekategorien. Sunniva® har prestert bra, særlig i volum, men også i verdi og er Norges mest foretrukne juicemerke. Utviklingen innen mer forfriskende smådrikker har også vært god, både gjennom Sunniva® isTe og TINE IsKaffe.

Vi ser en stadig økende etterspørsel etter plantebasert mat- og drikke, og den plantebaserte serien Gryr® representerer følgelig en viktig satsning for Sunniva® og TINE Gruppen. De to første Gryr®-produktene ble lansert i september 2018 og spesielt Gryr® Til Matlaging (plantebasert alternativ til fløte) har blitt godt tatt imot av forbrukerne.

Verdivekst for både Norvegia® og Jarlsberg®. Ostesegmentet er i vekst, faste hvite oster har vokst med 3,3¹ prosent i verdi. Vi har lykkes godt med merkevarebyggende aktiviteter på Norvegia® og Jarlsberg® og tatt merkene inn i ny brukssituasjon med lansering av ostestaver. Totalt sett hadde TINE en vekst ut av butikk på 93¹ millioner kroner innen ost i 2018, men tapte andeler i både volum og verdi, hovedsakelig på grunn av tilbakegang i brunostsegmentet. I samarbeid med Meny har TINE utviklet Norsk Alpeost som har blitt godt tatt imot av forbrukerne. I tillegg har vi lansert flere unike produkter for kjedene.

Mellommåltider har vokst, drevet av konsum på farten. Innen mellommåltider var yoghurt den største driveren av vekst i verdi med 113¹ millioner kroner. Vi ser også en prosentvis stor vekst innen andre

mellommåltidsprodukter som grøter, kvarg og puddinger. Veksten av produkter som spises hjemme har stagnert, mens forbruket av produkter tilpasset «på farten-situasjon» har vokst. Go'morgen® har vokst med 2,1¹ prosent i verdi, og i 2018 lanserte vi Go'morgen® Shakes på drikkeflaske. TINE Rislunsj™ har levert godt på grøttrenden og vokste med hele 23,1¹ prosent i volum og 28,2¹ prosent i verdi. TINE tapte andeler i yoghurtsegmentet i 2018, men vi ser en positiv trend når det gjelder utvikling i volumandelen for TINE Yoghurt. Stadig flere bruker yoghurt som kos, som betyr god vekst for TINE Yoghurt Nytt. Barnesegmentet har vokst, og lanseringen av Sprett® klemmeposer med yoghurt til barn solgte over forventning.

Dagligvare i endring. Økt kundeorientering og felles verdiskapning er viktig både innen dagligvare og innen kiosk, bensin og servicehandel (KBS). Ikke minst er det viktig når det gjelder produktutvikling og lansering av nye konsepter og kategorier. Ambisjonen er mer tilstedeværelse og tett dialog med kundene. TINE ble kåret til årets leverandør 2018 i alle COOP sine kjeder. Det er laginnsatsen der mange i hele TINE er involvert som ligger bak slike resultater. Kjedenes egne merkevarer hadde en stabil verdiutvikling i TINEs kategorier. Egne merkevarer er størst når det gjelder kategoriene juice og ost, men marginal i andre TINE-kategorier.

NorgesGruppen har allerede overtatt arbeidet med eksponering i butikk, og hos REMA 1000 ble eksponeringshjelpen avviklet fra årsskiftet. COOP meldte i slutten av november at industriens varefremmere fratas sine arbeidsoppgaver fra 1. juni 2019. TINEs salgsapparat vil dessverre måtte reduseres som følge av endringen, men samtidig vil salgsapparatets rolle innen rådgivning og salgsutvikling bli enda viktigere.

TINE vokste innenfor smaksatte melkedrikker og forfriskende drikke i KBS-kanalen med sterke merkenavn som TINE IsKaffe, Litago®, Sunniva® isTe og Isklar®. Den varme sommeren var en viktig årsak til veksten. Mat blir en stadig viktigere del av salget i kiosker og bensinstasjoner. TINE har et godt samarbeid med kundene innenfor KBS-kanalen med fokus på å drive felles vekst.

TINE Partner i nye kjeder og salgskanaler. TINE Partner, som er salgskanalen til storhusholdningsmarkedet, har ambisjon om å skape sterke kunderelasjoner gjennom verdiskapende samarbeid. Det var derfor hyggelig å få anerkjennelse fra våre kunder for godt samarbeid, blant annet ved å bli kåret til årets leverandør i Studentsamskipnaden og årets matleverandør i Thon Hotels.

Fotnoter

¹ Kilde: Nielsen ScanTrack, Norge Total DVH, Ref.nr.01088874, Dato: 15.01.2019
Tine Kategoribase (diverse kategorier). Ikke i henhold til Nielsens standard varegrupphierarki, Value Sales '000, +/- Value Sales '000 YA, Value % Chg YA, Volume Sales '000, +/- Volume Sales '000 YA, Volume % Chg YA, 2017, YTD TY, siste 4 uker og YTD YA, week 52, 2018. (Copyright © Nielsen.)

² Kilde: melk.no. Melk totalt med import.

Merkevareeksport og salg Meieri Internasjonalt

TALL I TONN	MERKEVAREEKSPORT		TOTALSALG*	
	2018	2017	2018	2017
USA	6 328	6 049	16 680	15 846
Australia	1 842	1 648	2 464	2 475
Canada	1 426	1 566	1 815	1 818
Storbritannia	589	516	7 117	6 994
Sverige/Danmark	502	425	17 325	16 824
Andre markeder	348	423	941	984
Total	11 035	10 626	46 343	44 940

*Merkevareeksport er salg ut av Norge. Totalsalg er salg til forbruker/sluttmarked av alle merkevarer.

I et marked med økende konkurranse var det gledelig å kunne inngå avtale om levering av meieriprodukter til Gress-gruppen. Fra oktober 2018 ble et bredt utvalg av TINEs produkter igjen å finne på hoteller, restauranter og kantiner på blant annet Scandic Hotels, Compass Group Norge og Radisson Hotel Group.

Underernæring blant eldre er et økende samfunnsproblem og en stor utfordring for helse- og omsorgssektoren. TINE vil være med å sikre eldre god ernæring og bidra til bedre matomsorg og økt matglede. E+® er en serie mat og drikke tilpasset behovene for dem som har liten appetitt. Produktene har til nå vært tilgjengelig på sykehus og sykehjem. Høsten 2018 inngikk TINE Partner avtale med Apotek 1 om tilgang til E+® i kjølehyller på nærmere 300 apotekutsalg. I tillegg er det inngått samarbeid med Boots Homecare om levering av E+® til hjemmeboende, foreløpig på Østlandet. Gjennom «Mat for Livet»-programmet arbeider TINE Partner tett med helseinstitusjoner med formål å gi økt kompetanse om mat, ernæring og god matomsorg.

TINE Partner Industri med positiv salgsutvikling. TINE Partner Industri har i 2018 bygget ny organisasjon og implementert ny strategi for å møte framtidens konkurransesituasjon, kundenes forventninger og utvikling i markedet. TINE Partner Industri hadde i 2018 en meget positiv utvikling i salg av meieriprodukter til næringsmiddelindustrien. Den norske forbruker synes i økende grad å foretrekke ferdiglagde norske matvarer som supper, sauser og salater. De kundene som forsyner dagligvarekjedene med denne type produkter nyter godt av denne utviklingen. Vi ser videre tegn på en økende grad av videreføring av fisk i Norge. Dette er en gledelig utvikling for TINE og for næringsmiddelindustrien.

TINE legger til rette for et godt mat- og drikketilbud i skolen. Med Skolelyst.no tilbyr TINE et godt mat- og drikketilbud gjennom skolehverdagen. Foresatte kan bestille produkter til barna sine hver dag, og de kan bestille flere ulike produkter gjennom dagen og uken. Elevene kan i tillegg til melk velge mellom yoghurt, havregrøt, smoothie, fruktdrikke og fruktbit. Det er i dag ca 200.000 elever som benytter seg av dette tilbudet.

TINE tar samfunnsansvar innen flere områder med Skolelyst.no:

- Ernæring: TINE tilbyr sunne produkter i tråd med ernæringsstrategien for 2018 og Helsedirektoratets retningslinjer
- Sosial utjevning: TINE deler ut 2000 gratis abonnement til elever som ikke har råd til å delta i skolemekordningen
- Skolelystfondet: Alle skoler kan søke om midler til aktiviteter som bidrar til økt skolelyst fra skolelystfondet

I tillegg ble det lansert et nytt design med fokus på læring på melkekartongene fra høsten 2018 i samarbeid med Matematikksenteret og Nasjonalt senter for Mat, helse og fysisk aktivitet.

MEIERI INTERNASJONALT

Meieri Internasjonalt hadde i 2018 salgsinntekter på 2,9 milliarder kroner, en vekst på 2,2 prosent fra 2017 (3,8 prosent vekst justert for endring i valutakurser).

Driftsresultatet i 2018 ble 49 millioner kroner, en økning på 15 millioner kroner fra 2017. Hovedårsaken til økningen i driftsresultatet var bedret inntjening i USA og Sverige.

Meieri Internasjonalt utgjorde i 2018 13 prosent (på nivå med 2017) av konsernets salgsinntekter og er basert på salg av merkevarer fra TINE og andre osteprodusenter. TINE har datterselskaper i Sverige, Danmark, Storbritannia, USA og Irland. Wernersson Ost AB distribuerer og selger varer i Sverige, Danmark og Finland. Norseland Ltd. er vårt britiske datterselskap, og Norseland Inc. opererer i USA og i Canada. I øvrige markeder går salget av TINEs spesialoster gjennom utvalgte distributører.

Jarlsberg® er i dag TINEs største merkevare internasjonalt og selges i 16 land, inkludert Norge. Jarlsberg® produseres ved våre norske anlegg, på vårt eget Alpine Cheese Co. i Ohio, USA, samt gjennom vår leieproduksjon hos Dairygold Ltd. i Irland. Det totale internasjonale salget av Jarlsberg® hadde en vekst på 9,6 prosent sammenlignet med 2017.

TINEs datterselskap i USA, Norseland Inc. har, til tross for sterk konkurranse, greid å opprettholde og befeste sin posisjon som ledende leverandør innen Spesialost-kategorien. Salget av Jarlsberg® er styrket i USA som følge av flere markedsaktiviteter og målrettet markedsføring mot den amerikanske forbrukeren. I tillegg til å selge TINEs merkevarer, selger Norseland Inc. også merkevarer på vegne av andre produsenter (partnere).

Styret i TINE har besluttet å gjøre videre oppkjøp i Lotito Foods Holding LLC. Som en konsekvens av dette økte eierandelen til 66,67 prosent (tidligere 33,33 prosent) 2. januar 2019. TINE har også forpliktet seg til å kjøpe seg opp til 90 prosent innen 2023. TINE har en opsjon på de resterende 10 prosent som kan utøves i 2024. Oppkjøpet gjennomføres gjennom Norseland Inc. Norseland Inc. har nå lagt bak seg det andre virkeåret som deleier i Lotito Foods Holding LLC i New Jersey. Norseland Inc. har siden 2007 samarbeidet med Lotito Foods Holding LLC om skiving og pakking av Jarlsberg®. Gjennom investeringen i Lotito Foods har Norseland Inc. fått en styrket markedsadgang til storhusholdningsmarkedet. Videre har samarbeidet også styrket innovasjonen for Jarlsberg®. Dette har gitt innpass i nye produktområder i tilstøtende kategorier i handelen.

Norseland Ltd. i Storbritannia leverte et resultat for 2018 som var litt lavere enn i 2017. Dette var i hovedsak drevet av høyere råvarekostnader. Norseland Ltd. sine merkevarer som Ilchester, Applewood® og Mexicana® beholder sin posisjon i det britiske markedet. Jarlsberg® styrket sin markedsposisjon til tross for hard konkurranse i kategorien. Eksporten fra Norseland Ltd. har vært stabil gjennom året.

Wernersson Ost AB i Sverige hadde i 2018 solid vekst i salgsinntektene og en god bedring av driftsresultatet. Wernersson har opplevd press på marginene grunnet svekkelse av svensk krone mot euro, selv om dette ble delvis kompensert av prisøkninger. Sverige var også i 2018 det største internasjonale markedet for brunost.

ANNEN VIRKSOMHET

TINEs Annen virksomhet omfatter produksjon og salg av næringsmiddelprodukter som is krem og frosne desserter, margariner, grøter og ferske ferdigretter. Virksomheten foregår i hovedsak i de hel- og deleide datterselskapene Diplom-Is AS og Fjordland AS.

Salgsinntektene i Annen virksomhet ble 3,0 milliarder kroner, en økning på 236 millioner kroner fra 2017. Driftsresultatet for Annen virksomhet ble 165 millioner kroner, en økning på 78 millioner kroner fra 2017. Det er i hovedsak stor etterspørsel etter is krem i Diplom-Is som forklarer økningen i resultat i Annen virksomhet, men også bedret inntjening i Fjordland.

Varm sommer og iherdig innsats ga kraftig økning i is-salget. Diplom-Is AS hadde rekordsalg sommeren 2018. Det skyldes god mottakelse av nylanseringer og kampanjer, samt en fantastisk

etterspørsel etter is krem gjennom sommeren. Tilsvarende salgstall for hele sommeren har selskapet aldri oppnådd tidligere. Både i mai, juni og juli hadde Diplom-Is AS en økning på godt over 20 prosent. En velfungerende organisasjon, ikke minst produksjons- og logistikk-apparatet, sørget for å produsere og levere is gjennom sommeren. Den varme sommeren kombinert med effektiv drift i Diplom-Is AS og i døtrene Isdalen AS, Kulinaris AS og Laguna Produkter AS ga et langt sterkere resultat enn i 2017. I tillegg har Diplom-Is AS fortsatt den høye innovasjonstakten med en rekke lanseringer i markedet.

Salgsvekst i Fjordland AS. TINE eier 51 prosent av Fjordland AS, et merkevarereselskap som driver utvikling, markedsføring og salg innenfor kategoriene fersk ferdigmat, margariner, yoghurt og desserter i det norske markedet. Fjordland AS hadde flere produktlanseringer og et betydelig markeds- og aktivitetstrykk i 2018. Det resulterte i god vekst i salgsinntekter, spesielt innenfor Ferdigretter og Spiseklare Mellommåltider. Fjordland AS fusjonerte i 2018 datterselskapene Matvarehuset AS, Matlyst AS og Transporty AS med Matvarehuset AS som overtakende selskap. Matvarehuset økte salgsinntektene innen salg av måltidsløsninger til kommunale og private institusjoner. Datterselskapet Safari Næringsmidler AS hadde også god utvikling innen catering- og selskapsmarkedet.

Effektive verdikjeder

Ambisjonen for **effektive verdikjeder** skal oppnås gjennom kontinuerlig forbedring og tilpasning av kapasitet i hele verdikjeden. Det digitale skiftet og ny teknologi skal hjelpe oss i forbedringsarbeidet. Både innen produksjon og logistikk jobbes det med prosjekter for å ta i bruk ny teknologi.

Sammen med Felleskjøpet AS etablerte TINE selskapet Mimiro AS i juli 2018. Det nye selskapet, som ble satt i virksomhet 1. januar 2019, skal bruke data fra landbruket til å øke bøndenes produktivitet og lønnsomhet. Målet er å utvikle verdens beste styrings-system for bøndene og gjøre Norge til et testlaboratorium for verdens melkeprodusenter.

LOGISTIKK OG DISTRIBUSJON

TINE Logistikk omfatter tanktransport, distribusjon, mellomtransport og lagerdrift. Etter siste organisasjonsendring er all transport samlet i TINE Logistikk. Planlegging og tilpasning av logistikk- og transport-tjenester er vesentlig for at TINE skal lykkes. I 2018 hadde TINE en leveringsgrad av alle produkter til kunder på hele 98,4 prosent. Det setter TINE i verdensklasse. Samtidig er vraking av ferdigvarer på grunn av holdbarhet redusert med 23 prosent i forhold til 2017. Forbrukerne får bedre holdbarhetsdato, noe som fører til mindre kasting av mat. Det er positivt både for miljøet og økonomien.

Ingen er så nær og lokal som TINE. TINE distribuerer melk og andre ferske produkter direkte fra meieri til butikker, skoler, barnehager og andre kunder. Det skal TINE fortsette med fordi det sikrer forbrukerne de ferskeste produktene og den beste kvaliteten. TINE har meierier i hele landet. Den kortest reiste melka kommer fra TINE.

Ingen er så nær og lokal som TINE. Den kortest reiste melka kommer fra TINE.

LOGISTIKK OG DISTRIBUSJON

Salg av distribusjonstjenester utvikles. I 2018 er det gjennomført flere forbedringsprosjekter i TINE Logistikk og nye prosjekter er satt i gang med mål om 5 prosent effektivisering hvert år. Denne effektiviseringen kommer fra to type initiativer: Lokale tiltak hvor ansatte og ledere jobber med kontinuerlig forbedring og større sentrale prosjekter med utspring i digitalisering. TINE tilbyr landsdekkende distribusjonstjenester til andre aktører med spesielt fokus på fersk mat. Fra 2018 tilbys elektronisk sporing og bedre digitale verktøy for booking.

Utfordrende biodrivstofftilgang. TINEs transportvirksomhet står for ca. 71 prosent av TINEs klimagassutslipp. Myndighetenes opptrapping av omsetningspåbudet for biodrivstoff og reklassifisering av råstoffet PFAD³ til biprodukt, førte til redusert tilgang på biodiesel HVO⁴ og sterkt økende priser på produktet. TINE ble derfor nødt til å redusere bruken av biodiesel med økte klimagassutslipp som resultat. I dag er ca. 10 prosent av drivstofforbruket diesel med en andel innblandet HVO på 20 prosent eller mer.

Vi opplever at det fortsatt er en vei fram til de gode miljøløsningene for transport av tungt gods er tilgjengelig. De nærmeste årene vil det hovedsakelig være biodiesel som i et visst volum vil være tilgjengelig. Vi forventer økt tilgang på biogass. Les mer om #Kukraft på side 14.

TINE fortsatte overgangen til nye biler med Euro VI-motor⁵ og utslippet av NOx ble redusert med 27 prosent i 2018.

INDUSTRI OG STRUKTUR

Søtmeik hadde en ytterligere salgsnedgang i 2018. TINE arbeider derfor strukturert med kontinuerlig forbedring innen alle områder for å gjøre produksjonen så kostnadseffektiv som mulig.

TINE har i 2018 fortsatt arbeidet med gjennomføring av framtidig produksjonsstruktur for brunost og kremost. Brunostproduksjonen er flyttet fra TINE Meieriet Elnesvågen og TINE Meieriet Ørsta til TINE Meieriet Byrkjelo og TINE Meieriet Lom & Skjåk. På TINE Meieriet Ørsta er det gjort forberedelser i bygg og utstyr for overtakelse av kremost fra TINE Meieriet Hardanger våren 2019. Det gir grunnlag for mer effektiv produksjon av kremost og brunost. Samtidig påfører dette omstilling for flere medarbeidere.

TINEs styre vedtok i juni 2018 å bygge ut TINE Meieriet Storsteinnes med nytt ysteri og lager, en investering på 180 millioner kroner. Det

Produksjonsanlegg for Jarlsberg® i Irland. Den første melka skal inn i anlegget i oktober 2019.

vil også øke kapasiteten fra 28 millioner liter til 40 millioner liter kumelk og sikre mottak av geitemelk. I desember ble byggeprosjektet satt i gang. Produksjonen på nytt ysteri er planlagt å starte i august 2020.

Det nye meieriet i Bergen er under bygging og arbeidet går i samsvar med planen. Meieriet kommer til å være Norges mest klimavennlige meieri og skal være i drift fra sommeren 2019. Det er i gang et eget organisasjonsutviklingsprosjekt for å sikre riktig bemanning og riktig kompetanse.

TINEs styre besluttet i desember 2017 å investere 77 millioner euro i bygging av produksjonskapasitet for Jarlsberg® i Irland. Målet er å utvikle Jarlsberg® videre som internasjonal merkevare etter at subsidiene for eksport av norskprodusert ost blir faset ut i 2020. Anlegget bygges ved siden av Dairygold's anlegg i Mogeely i Irland. Selv om dette blir TINEs meieri er likevel prosjektet basert på et samarbeid med Dairygold, Irlands største meieriselskap basert på samvirke. TINE skal kjøpe melk av Dairygold, og Dairygold kjøper tilbake fløte og myse. I tillegg blir det samarbeid om vann, strøm, naturgass og renseanlegg. Etter planen skal den første melka inn i anlegget i oktober 2019 og anlegget skal være klart til å overta hele eksportproduksjonen i Norge når denne fases ut i 2020.

Godt miljøår i TINE Produksjon. TINEs meierivirksomhet står for 26 prosent av TINEs samlede klimagassutslipp. Etter svært gode miljøresultater i 2016, ble 2017 et mellomår med bare mindre endringer i klimagassutslippet. 2018 ble igjen et godt miljøår, og klimagassutslippet fra den norske meieriproduksjonen ble redusert med nesten 8000 tonn.

Meierivirksomheten har fortsatt arbeidet med å optimalisere produksjonen med stor vekt på å redusere svinn og energiforbruk. Det er

lagt en detaljert plan for å øke andelen fornybar energi i produksjonen, og målet er at TINE innen 2025 kun skal bruke fornybar energi, innen både produksjon og transport.

TINE Meieriet Ålesund har installert varmepumper med ny banebrytende teknologi. Det erstatter naturgass med fjernvarme og reduserer CO₂-utslippene med hele 66 prosent. Videre har økt utnyttelse av varmepumper ved TINE Meieriet Jæren bidratt til å redusere klimagassutslippet.

*Klimagassutslippet
fra den norske
meieriproduksjonen ble
redusert med nesten
8000 tonn i 2018.*

INDUSTRI OG STRUKTUR

Fotnoter

- ³ PFAD (Palm Fatty Acid Distillate).
- ⁴ HVO står for hydrogenert vegetabilsk olje, og erstatter tradisjonell diesel. Denne biodieselen er basert på vegetabilske oljer eller animalsk fett.
- ⁵ EURO-VI: En motortype som filtrerer bort partikler og NOx.

Den mest bærekraftige matprodusenten

TINE skal være **den mest bærekraftige matprodusenten** i Norge. Det handler om å produsere sunn mat på en bærekraftig måte. TINE er svært opptatt av at bærekraftstrategien skal være naturlig integrert i driften, enten det gjelder sunnere produkter eller tiltak for å redusere klimagassutslipp i hele verdikjeden. Vårt mål er økonomisk verdiskaping der vi bidrar positivt til våre miljømessige og sosiale omgivelser. Det er dette vi i TINE kaller bærekraftig verdiskaping. TINE lever av å foredle melk til ulike meieriprodukter, og store endringer i naturen og klimaet vil ramme oss hardt. Vi har dermed en sterk egeninteresse i å bidra til en bærekraftig bruk av jordas ressurser og begrense klimaendringene. TINE har siden 2010 rapportert sitt samfunnsansvar og miljøarbeid i henhold til internasjonale standarder, Globale Reporting Initiativ (GRI-G3/G4). Det vises for øvrig til informasjon avgitt av administrasjonen om TINEs arbeid med samfunnsansvar, samt den fullstendige rapporten i henhold til GRI.Standards (www.tine.no).

#Kukraft reduserer utslipp i transport og matproduksjon. I 2017 lanserte TINE konseptet #Kukraft, et spennende miljøprogram for å ta i bruk biogass basert på husdyrgjødsel som

drivstoff. Utslippene reduseres med opptil 13 prosent pr. liter melk. Ny motorteknologi gjør det nå mulig å bruke flytende biogass på lastebiler med en størrelse som dekker TINEs behov. TINE har bestilt flere biler på flytende biogass som kommer i 2019. #Kukraft videreføres, og vi skal fortsatt være i spissen med å prøve ut ny teknologi som for eksempel hybridløsninger, elektriske løsninger og hydrogen. TINE vil fortsette sin ambisiøse miljøsatsing, og innen 2025 skal det kun benyttes fornybart drivstoff og nullutslippsløsninger i transporten.

TINE skal bidra til bedre folkehelse i Norge. Gjennom å tilby og fremme et sunt, variert og balansert kosthold for alle aldersgrupper skal vi bidra til å gjøre Norge sunnere. Livsstilssykdommer er et stort problem. Som matvareprodusent har TINE et ansvar for å bidra til bedre folkehelse i Norge. TINE deltar i helseministerens næringslivsgruppe for å jobbe systematisk og målrettet med dette.

Fornybar emballasje og endret merking. I august 2018 nådde vi ambisjonen om 100 prosent fornybar emballasje for søtmeik. Gjennom innovativ emballasje, merking og forbrukerdialog skal vi

21 %

SIDEN 2007

Reduksjon av
klimagassutslipp*

13 %

I 2018

Reduksjon av
klimagassutslipp*

100 %

AUGUST 2018

Fornybar emballasje
for søtmelk*

*TINE SA

reducere matsvinnet hos forbruker. Merkingen av våre produkter med «Best før, ikke dårlig etter», ser vi gir resultater. Svinnet innen yoghurt og rømme er markant redusert⁶.

Bærekraftig utnyttning av ressursene. TINE bruker betydelig med ressurser i sin virksomhet. Vi må utnytte disse ressursene optimalt og bærekraftig, og redusere svinnet og avfall til et minimum. Det er gjort tiltak i hele verdikjeden for å redusere svinnet. I løpet av 2018 har TINE redusert matsvinnet med 16 prosent. Siden 2015 er matsvinnet redusert med 21 prosent.

Utslipet av klimagasser er redusert med 4,5 prosent i 2018.

TINE skal bidra til at Norges klimagassutslipp reduseres ved selv å redusere eget utslipp. Gjennom kontinuerlig forbedring skal vi øke energiutnyttelsen og forebygge forurensning. TINE har som mål at innen 2025 skal det kun brukes fornybar energi og drivstoff i virksomhetens produksjon og transport. Fra 2018 er klimagassutslippet fra datterselskaper inkludert i klimaregnskapet, uten at historiske tall er korrigert. I 2018 er utslippet av klimagasser fra TINE Gruppen redusert med 4,5 prosent, mens utslippet av klimagasser fra TINE SA er redusert med 13 prosent. Klimagassutslippet fra TINE Gruppen er redusert med 14 prosent siden 2007.

Nærhet - melkeproduksjon i hele landet. Hensynet til klima og miljø blir i økende grad inkludert i kostholds- og ernæringsanbefalinger. Det handler ikke lenger bare om individets og befolkningens ernæringsbehov, men også om hva som er bærekraftig for planeten. TINE er avhengig av en bærekraftig jordbruksnæring for å sikre tilgang på norsk melk av god kvalitet. Vi har unik kjennskap og innsikt i hele vår verdikjede, fra melkegården til produktene er levert i butikken. TINE skal også arbeide aktivt for at landbruket når målsettinger om reduserte utslipp fra primærproduksjonen. Flere tiltak er satt i gang. Prosjekter knyttet til føring ser lovende ut når det gjelder utslipp av klimagasser.

Melkeprodusentene leverer god kvalitet. Gjennom 2018 er 95,4 prosent av melka TINEs produsenter har levert blitt kategorisert som elitemelk (95,9 prosent i 2017). Elitemelk er den høyeste bedømmelsen melkeprodusenten kan få for sin råvareleveranse. Bedømmelsen

er basert på objektive og målbare kriterier. Den ekstremt tørre sommeren ga en liten reduksjon i andel elitemelk. Høy tilgang av kvalitetsråvare skyldes langsiktig og målrettet arbeid for god dyrehelse og dyrevelferd gjennom TINEs egne rådgivingstjenester og godt arbeid hos produsentene.

Trygg mat er resultat av godt arbeid i verdikjeden. Forutsetningen for tillit til TINEs produkter er en verdikjede der arbeidet med trygg mat står sentralt. Meieriprodukter regnes som en svært trygg matvaregruppe. Ingen av TINEs tilbaketrunkne produkter i 2018 hadde sykdomsframkallende bakterier.

Strengt antibiotikaregime gir god dyrehelse. I Norge er storfe- og geitehelsen i verdensklasse med fravær av alvorlige smittsomme sykdommer. Hyppigheten i bruk av antibiotika i melkeproduksjonen er en indikasjon på dyrehelsen. Arbeidet med å redusere bruken av antibiotika til dyr er også et viktig bidrag i arbeidet med å forebygge antibiotikaresistente bakterier hos mennesker. All melk som kommer med tankbiler inn til TINEs anlegg blir kontrollert for innhold av antibiotika. I 2018 var det 82 leveranser av melk med spor av antibiotika (88 i 2017). Dette utgjør kun om lag 0,08 promille av antall leveranser. Melk som inneholder spor av antibiotika blir vraket.

Fotnote

⁶ Østfoldforskning; Dagligvarehandelen 18.10.2018

Resultatorientert kultur

Ambisjonen om en enda mer **resultatorientert kultur** er avgjørende for å bedre TINEs konkurransekraft. God ledelse og riktig kompetanse er spesielt viktig for kulturendring, og det er avgjørende at TINE framstår som en attraktiv arbeidsgiver. Organisasjonsutvikling er en vesentlig del av de forbedringstiltak TINE har iverksatt for å styrke konkurransekraften. I 2018 har TINE jobbet med å innføre endringer i organisasjonen der målet er å styrke innovasjon og kommersiell forretningsdrift, men også styrke og forenkle samhandlingen i verdikjeden.

SIKKERHET, HELSE OG ARBEIDSMILJØ

Friske medarbeidere og stabil arbeidskraft i et godt arbeidsmiljø er en forutsetning for at TINE skal oppnå effektiv drift og kvalitet i alle ledd. Arbeidet skal tilrettelegges slik at medarbeiderne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger, og at ingen blir skadet eller syke som følge av arbeidet.

Reduksjon i sykefravær. Sykefraværet i TINE SA ble 5,8 prosent i 2018. Sammenlignet med året før var dette en nedgang på 0,5 prosentpoeng. Selv om dette er en god utvikling, nådde ikke TINE SA sitt mål som var satt til 5,6 prosent. TINE Gruppen fikk samlet et sykefravær på 5,4 prosent. TINE jobber systematisk for å bedre resultatet på dette området gjennom blant annet lederopplæring og et tett og godt samarbeid med Bedriftshelsetjenesten og NAV. Enheter med høyt sykefravær blir fulgt opp spesielt.

Fortsatt for mange arbeidsulykker. Antall fraværsskader har økt. TINEs overordnede mål for 2018 var null arbeidsulykker med fravær. I 2018 hadde TINE SA 55 hendelser med fravær, og fikk ut fra dette en H-verdi⁷ på 7,2. Dette er en økning fra 2017 da vi hadde 54 slike hendelser. I 2018 var det to alvorlige personskader i selskapet. En medarbeider fikk amputert ytre ledd på to fingertupper, og en annen falt ned fra høyden og fikk påvist bekkenbrudd.

I 2018 hadde TINE 113 personskader uten fravær. Dette er 13 mindre enn i 2017.

TINE skal styrke den generelle HMS-opplæringen i 2019 ved å etablere et obligatorisk nettkurs for alle forretningsområder. Det skal også utarbeides en kampanje for å redusere «skulle bare»-hendelser, da disse står for 50 prosent av alle personskader.

For TINE Gruppen ble det i 2018 registrert 70 hendelser med fravær (H-verdi: 7,2) mot 69 registrerte hendelser med fravær i 2017 (H-verdi: 7,1).

Registrering og behandling av uønskede hendelser, tilløp og forbedringsforslag er en viktig forutsetning og et fint virkemiddel for å redusere arbeidsulykker gjennom godt forbedringsarbeid. I 2018 ble det totalt registrert 8062 slike hendelser i TINE SA. Dette er 438 mindre enn måltallet på 8500.

ORGANISASJON OG MENNESKER

Ved utgangen av 2018 var det 5355 ansatte i TINE Grappa (5476 i 2017), hvorav 4346 var ansatt i TINE SA (4469 i 2017).

Medarbeiderundersøkelsen TINE gjennomfører årlig viste i 2018 at de gode resultatene fra 2017 har holdt seg eller gått litt fram.

Mobilitet og omstilling. TINE har gjennomført flere store organisasjonsutviklingsprosjekter de siste årene. Økt gjennomføringsevne ved å forenkle organisering, tydeliggjøre ansvar og styrke kompetansen har stått sentralt. Prosjektene har forenklet organisasjonen og har gitt færre nivåer. Det har også blitt tydeligere hvilken rolle den enkelte enhet og stilling har, og det er knyttet konkrete kompetansekrav til den enkeltes rolle. TINE har lagt vekt på å gjøre et godt omstillingsarbeid. Rammene for dette arbeidet reguleres av egne retningslinjer for omstilling og har som hovedmål å finne en ny varig løsning i eller utenfor TINE for de medarbeiderne som blir berørt.

Stort mangfold i TINE. TINE praktiserer likelønn og likestilling mellom kjønnene. Av TINE SAs ansatte var kvinneandelen 35,4 prosent i 2018. Ved utgangen av året var andelen kvinner i konsernledelsen 36,4 prosent. Andelen kvinner i TINEs styre, inkludert ansattrepresentanter, var 35,7 prosent.

Samarbeid mellom ledelse og medarbeidere. TINE har en omfattende og involverende dialog med ansatte og de ansattes organisasjoner. Ledelsen i TINE møter ansattes representanter blant annet i konsernets samarbeidsutvalg og andre fora. Rundt 65 prosent av de ansatte i TINE SA er organisert i en fagforening. TINE er bundet av fem hovedavtaler, 10 overenskomster og i tillegg særavtaler sentralt og på anleggene. Dialogen med de ansatte og de ansattes organisasjoner kommer godt til uttrykk ved nødvendige endringer og omstillinger, samt ved de årlige lønnsforhandlingene. Også i 2018 gjennomførte TINE et lønnsoppgjør i tråd med sentrale føringer fra NHO, LO og andre arbeidstakerorganisasjoner. TINE har iverksatt felles opplæring av ledere og tillitsvalgte for å utvikle en avklart og god samarbeidsform.

Etikk er et lederansvar. TINEs etiske retningslinjer tydeliggjør de holdninger og den atferd TINE forventer av hver enkelt medarbeider når det gjelder respekt, integritet og lojalitet. Lederne i TINE har ansvar for å gjøre sine medarbeidere kjent med TINEs etiske retningslinjer, samt å reflektere rundt og trene på å håndtere etiske dilemmaer.

I november falt dommen i Oslo Tingrett i Tetra Pak-saken. En tidligere leder i TINE og en tidligere leder i Tetra Pak ble begge dømt for grov korrupsjon. Da saken ble kjent i 2017 valgte TINE å varsle Økokrim umiddelbart.

Fordeling antall ansatte kvinner/menn

2018	ANSATTE			LEDERE		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
TINE SA	1 539	2 807	4 346	70	132	202
Datterselskaper	411	598	1 009	25	37	62
TINE Grappa	1 950	3 405	5 355	95	169	264

Sykefravær, turnover og H-verdi⁷

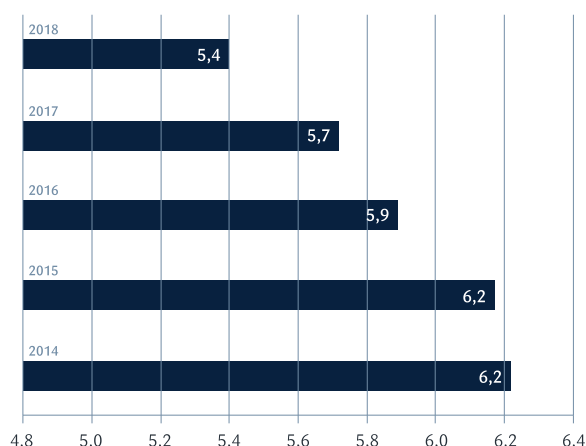
2018	Sykefravær	Turnover %*	H-verdi**
TINE SA	5,8 %	4,1 %	7,2
Datterselskaper	4,0 %	7,5 %	7,4
TINE Grappa	5,4 %	4,8 %	7,2

* Omstilling/nedbemanning er ikke med i tallene

** Antall skader med fravær pr mill. arbeidede timer

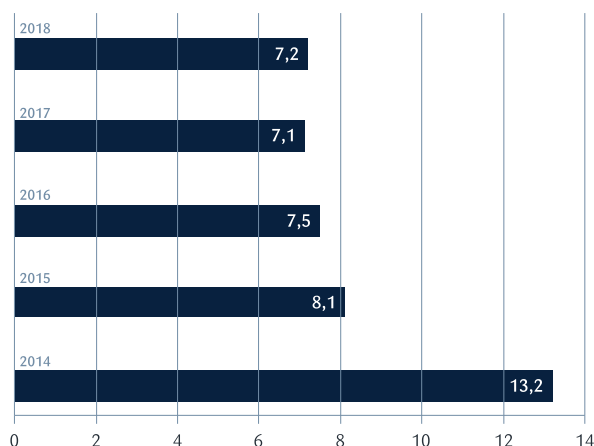
Sykefravær, prosent

TINE GRUPPA

Arbeidsskader, ulykker med fravær, H-verdi⁷

TINE GRUPPA

Fotnote

⁷ Definisjon H-verdi: Antall fraværsskader pr. million arbeidede timer.

Etisk handel er næringsvirksomhet som respekterer og støtter opp under menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og utvikling i hele verdikjeden, uavhengig av landenes egen evne og/eller vilje til å innfri sitt ansvar for å beskytte egne innbyggere mot overgrep. TINE er medlem av Initiativ for etisk handel (IEH), og deres retningslinjer for etisk handel er innarbeidet i TINEs innkjøpsvilkår.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

TINEs styre legger vekt på at selskapet skal forvaltes og styres etter gode overordnede prinsipper. TINE skal opprettholde tilliten hos ulike interessenter og sørge for at styret får tilstrekkelig og korrekt informasjon om virksomheten. En viktig del av eierstyring og selskapsledelse er å etablere og vedlikeholde systemer og prosedyrer som sikrer at lovverk, standarder og egne retningslinjer etterleveres.

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) gir ut den norske anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse (corporate governance) bestående av prinsipper og retningslinjer som bidrar til å avklare ansvar og myndighet i større bedrifter. Anbefalingen er egentlig laget for selskaper som er børsnotert i Norge, men konsernets styre besluttet i 2010 at TINE tross dette skal følge prinsippene i denne anbefalingen så langt de passer TINEs selskapsform og eierskap.

I tråd med anbefalingen fra NUES har styret opprettet et revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for det samlede styret i arbeidet med å føre kontroll med selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Kompensasjonsutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret når det gjelder ansettelse og ansettelsesvilkår for TINE SAs konsernsjef og hovedprinsipper for kompensasjon og etterfølgerplaner på det sentrale ledernivå i TINE SA. En nærmere redegjørelse for hvordan TINE etterlever prinsippene og retningslinjene i NUES finnes på www.tine.no.

TINES EIERORGANISASJON

TINE er et samvirkeselskap, eid av våre melkeleverandører. Ved utgangen av 2018 var det 10 120 eiere av TINE. Det er en reduksjon på 358 fra året før. Det er levert melk fra 8057 foretak som er en reduksjon på 324 fra året før. I løpet av året har TINE gjennomført 12 styremøter. Faste, valgte styremedlemmer har en oppmøteprosent på 99. Varamedlem er kalt inn ved forfall.

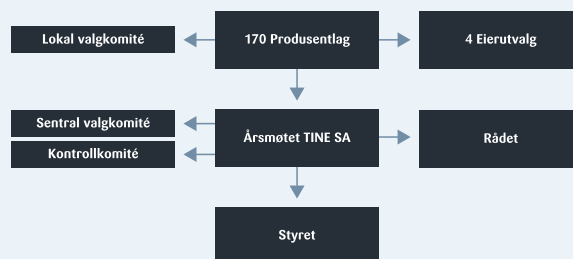
Eierne er organisert i 170 produsentlag. Aktive produsentlag er viktig for god eierstyring og høy medlemstilfredshet. I 2018 deltok 37,2 prosent av medlemmene på årssamlingene. Produsentlagene har en viktig rolle i å legge til rette for faglig og sosialt fellesskap for medlemmene ved at de gjennomfører fagturer, fjøsmøter og andre produsentlagsmøter.

I alle eierområdene er det gjennomført opplæring for nye tillitsvalgte. Nye produsentlagsledere har fått tilbud om sentralt kurs med særlig vekt på gjennomgang av forretningsmessige forhold i TINE og rollen som produsentlagsleder. Det er gjennomført samlinger for alle arbeidsutvalg og egne samlinger for produsentlagsledere. Dette er viktige arenaer for kompetansebygging, erfaringsutveksling og informasjon om TINE. Satsing på dyrevelferd har vært tema på samlingene høsten 2018. Det har i 2018 også vært en drøftingsprosess med sikte på videreutvikling av eierorganisasjonen.

Medlemsavdelingen har i 2018 iverksatt endringer i administrativ støtte til produsentlagene. Medlemssjefer følger opp produsentlagene i distriktet. Produsentlagene som aktiv faglig og sosial møteplass for medlemmene vektlegges. Produsentlagene, med sine arbeidsutvalg, har også fått kortere vei til øvrige deler av TINE.

TINE gjennomførte medlemstilfredshetsundersøkelse i januar 2018. Tilfredsheten er høy, men falt fra 79 prosent i 2017 til 77 prosent i 2018. Det jobbes systematisk med å bedre medlemstilfredsheten.

TINEs eierorganisasjon

PRODUSENTLAG Produsentlagene er sammensatt av TINEs medlemmer i nærmere avgrensede områder og utgjør TINEs lokale organisasjonsenheter.

ÅRSMØTET I TINE SA Årsmøtet er TINEs øverste myndighet og består av 110 eiervalgte utsendinger. I tillegg kommer styrets og rådets medlemmer.

STYRET Styret består av 14 medlemmer, hvorav 10 velges av årsmøtet. Årsmøtet velger tre varamedlemmer i nummerrekkefølge.

LOKAL VALGKOMITÉ Valgene på produsentlagets årssamling forberedes av en lokal valgkomité. Medlemmer og varamedlem samt leder og nestleder i valgkomiteen velges av årssamlingen i produsentlaget.

KONTROLLKOMITÉEN skal føre tilsyn med virksomheten til TINE, i samsvar med den til enhver tid gjeldende instruks vedtatt av årsmøtet. Medlemmer i kontrollkomiteen velges av årsmøtet for tre år.

SENTRAL VALGKOMITÉ TINE skal ha en sentral valgkomité på åtte medlemmer med tre varamedlemmer i nummerrekkefølge, som velges av årsmøtet. Sentral valgkomité legger fram forslag for årsmøtet på blant annet medlemmer av styret og rådet i TINE.

RÅDET Rådet skal være et strategiforum og rådgivende organ for styret. Rådet består av inntil 24 eiervalgte medlemmer, fordelt med et likt antall fra hvert eierområde, og rådsmedlemmer valgt av de ansatte med 2/3 av antall eiervalgte rådsmedlemmer. Rådets leder og nestleder velges av Årsmøtet i TINE SA.

EIERUTVALG Hvert eierutvalg består av eiervalgte rådsmedlemmer og minst ett konsernstyremedlem.

Finansielle forhold og kapitalstruktur

Årsresultatet for TINE Grappa ble 1348 millioner kroner, en økning på 44 millioner kroner fra 2017. Minoritetenes andel i 2018 ble 32 millioner kroner, og majoritetenes andel ble 1316 millioner kroner.

Finansresultat og skatt. Netto finanskostnader i TINE Grappa ble 72 millioner kroner i 2018, en reduksjon på 51 millioner kroner fra 2017. Reduksjonen i finanskostnader var hovedsakelig drevet av gevinst på salg av aksjer, i tillegg til valutaeffekter.

Netto rentekostnader ble redusert fra 104 millioner kroner i 2017 til 96 millioner kroner i 2018. Netto rentebærende gjeld økte fra året før, mens lavere kredittpåslag på refinansiering medførte en lavere rentekostnad totalt.

TINE Grappa hadde i 2018 en netto valutagevinst på én million kroner, mot et tap på 21 millioner kroner i 2017. Andre finanskostnader utgjorde i 2018 en inntekt på 10 millioner kroner, mot en kostnad på seks millioner kroner i 2017. Dette skyldes i hovedsak gevinst fra salg av aksjene i Landbruksforsikring.

Resultatet fra tilknyttede selskaper i 2018 var på 13 millioner kroner, en oppgang i forhold til fjorårets resultat på åtte millioner kroner. Skala AS gikk fra en negativ resultatandel på seks millioner kroner til en positiv resultatandel på én million kroner. Fjordkjøkken AS fortsatte den positive utviklingen og kan vise til en forbedring fra 2017, mens TUN Media AS og Lotitio Foods Holding LLC hadde en liten nedgang sammenliknet med året før.

Skattekostnaden for TINE Grappa i 2018 ble 117 millioner kroner. Effektiv skattesats ble 8,0 prosent i 2018. Det er en marginal økning fra 7,8 prosent i 2017. Selskapsskattesatsen i Norge er fra 2019 vedtatt redusert fra 23 prosent til 22 prosent. Dette har redusert konsernets utsatte skatteforpliktelse med 30 millioner kroner.

Sikring av valutaeksponering. TINE er eksponert mot fremmed valuta, hovedsakelig gjennom innkjøp i euro (EUR) og salg i amerikanske dollar (USD). Den norske kronen svekket seg markant i 2014 og har siden holdt seg på et historisk svakt nivå. Handelsvektet kronekurs (I-44) har i snitt holdt seg på tilsvarende nivå i 2018 sammenliknet med 2017, på tross av en signifikant svekkelse i årets to siste måneder. Den norske kronen var i snitt 2,9 prosent svakere mot euro og 1,6 prosent sterkere mot USD i 2018 sammenliknet med 2017. Begge bevegelsene har isolert sett en negativ effekt for TINE. Denne eksponeringen er imidlertid delvis sikret ved bruk av valutaderivater. Sikringsporteføljen førte til en realisert gevinst på 15 millioner kroner for EUR og USD i 2018 sammenliknet med 24 millioner kroner i 2017. Sikringsbokføring av valutakontrakter ble forøvrig innført i 2016. Se note 19.

Balanse. Balansen pr. 31.12.2018 for TINE Grappa var 18,1 milliarder kroner, en økning på to milliarder fra tilsvarende tidspunkt i 2017. Investeringsnivået økte betydelig i 2018. Høyere investeringer enn avskrivninger har medført en økning i varige driftsmidler på 690 millioner kroner. TINE Grappa hadde pr. 31.12.2018 bankinnskudd og pengemarkedspapirer på til sammen 1380 millioner kroner, en økning på 914 millioner kroner sammenliknet med 2017. Dette skyldes finansiering av planlagte investeringer i 2019.

Netto rentebærende gjeld pr. 31.12.2018 for TINE Grappa var 3079 millioner kroner, en økning på 252 millioner kroner siden utgangen av 2017. Den rentebærende gjelden økte med 1166 millioner kroner, mens bankinnskudd og pengemarkedspapirer som nevnt økte med 914 millioner kroner sammenliknet med året før. Egenkapitalandelen i konsernet var 46,6 prosent ved utgangen av 2018.

Kontantstrøm. Netto kontantstrøm for TINE Grappa fra operasjonelle aktiviteter bidro med 2285 millioner kroner, en økning på 116 millioner kroner fra 2017. Resultat før skatt viste en økning på 51 millioner kroner. Arbeidskapitalen økte i 2018 med 42 millioner

kroner. Varelageret økte med 316 millioner kroner, men reduserte kundefordringer og leverandørgjeld kompenserte for dette og førte dermed til at kapitalbinding var på nesten tilsvarende nivå med 2017.

Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter var 1,8 milliarder kroner, en økning på 622 millioner kroner fra 2017. Dette forklares hovedsakelig med strukturinvesteringer i Bergen og Mogeely i Irland. Investeringene i Bergen er knyttet til bygging av et nytt og klimavennlig meieri.

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter utgjorde 434 millioner kroner i 2018, mens den i 2017 var -1320 millioner kroner. Langsiktig rentebærende gjeld var ved årsslutt 1153 millioner kroner høyere i 2018 enn i 2017. Utbetalt etterbetaling til eierne i 2018 var 817 millioner kroner, en reduksjon på 146 millioner kroner i forhold til 2017.

Estimater og fortsatt drift. De vurderinger som er gjort i konsern- og selskapsregnskapet for 2018 er basert på forventninger til framtidig inntjening og virksomhetsstruktur som eksisterte på tidspunktet for avleggelsen av årsregnskapet. Endringer i disse forventningene vil kunne medføre at verdierestimer og vurderinger som er lagt til grunn må justeres. Det er etter regnskapsårets utgang ikke inntruffet forhold som er av betydning for bedømmelsen av TINE SA eller TINE Gruppen utover det som framkommer i årsregnskapet med tilhørende noter. Styret i TINE bekrefter at fortsatt drift er lagt til grunn for årsregnskapet og at forutsetningene for dette er til stede.

Samlet sett anses TINEs finansielle risiko å være moderat.

FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko i 2018 og framover. TINEs finansielle risiko er knyttet til endring i renter, valutakurser, energipriser og kredittmarkedet. Målsettingen er å begrense den finansielle risikoen, og på den måten bidra til stabilitet og forutsigbarhet i TINEs resultater over tid. Det er utarbeidet en finansiell policy for TINE som gir retningslinjer for hvordan denne type risiko skal håndteres. TINE SA ivaretar denne oppgaven for hele konsernet.

For å begrense eksponeringen mot renteendringer blir deler av konsernets gjeld sikret gjennom bruk av ulike rentesikringsinstrumenter i samsvar med vedtatt finansiell policy. Sikringsnivået har vært stabilt det siste året. Markedsrentene har økt i 2018, fra et historisk lavt nivå ved utgangen av 2017. Forventningen om høyere markedsrenter vil framover trolig bidra til en økning i finanskostnader.

Samtidig har det vært en økning i kredittpåslag i finansmarkedet siste halvdel av 2018. Når den europeiske sentralbanken ikke lenger er en stor kjøper i obligasjonsmarkedet og etter hvert vil redusere balansen, vil dette kunne ha større utslag i kredittpåslag også i Norge.

I TINEs regnskap er det oppført et tilgodehavende på pensjonsmidler gjennom pensjonskassen MP Pensjon. Midlene i pensjonskassen er plassert i aksjer, obligasjoner og eiendom. TINEs regnskap er derfor også eksponert for risiko med hensyn til svingninger i disse aktivaklassene.

Som nevnt tidligere, er TINE eksponert for endringer i valutakurser, hovedsakelig EUR og USD, men også SEK, DKK, GBP, CAD og CHF. Gjennom den internasjonale virksomheten har TINE netto innbetalinger i USD, mens import av ulike innsatsfaktorer og kjøp av maskiner og utstyr innebærer netto utbetalinger i EUR. En svakere krone bidrar til økte kostnader knyttet til innsatsfaktorer, maskiner og utstyr, som hovedsakelig kjøpes i EUR. Samtidig bidrar en svakere krone positivt på verdien av eksporterte varer og internasjonal virksomhet. TINE SA inngår valutakontrakter, hovedsakelig i form av terminer og opsjoner, for å begrense konsernets valutarisiko. TINE har også eiendeler i SEK, USD, GBP og EUR. Disse verdiene blir fullstendig sikret ved bruk av valutaderivat eller trekkrettigheter.

TINE er eksponert for endringer i energipriser. Dette følger både av energikrevende produksjon og, ikke minst, omfattende distribusjon. Energiprisene var i 2018 høyere enn i 2017, både innen produksjon og distribusjon. Dette har medført en økning i energikostnadene i 2018 sammenlignet med 2017. Prisoppgangen var i stor grad i 2. halvår 2018, og en videreføring av dagens prisnivå vil dermed medføre en vesentlig økning i energikostnader også i 2019.

TINE finansierer løpende likviditetsbehov i sertifikatmarkedet og ved andre kortsiktige lån. Det er etablert en langsiktig låneramme hos anerkjente banker for å redusere refinansieringsrisiko ved låneforfall. Lånerammen er på totalt 1,2 milliarder kroner. Fasiliteten forfaller i 2022 og dekker forfall på kortsiktig finansiering innenfor ett år. Likviditeten i TINE vurderes som god.

TINEs kunder er grossister og enkeltkunder innenfor alle kundesegmenter. Deres betalingsevne anses som god, noe som er synliggjort gjennom lave tap på fordringer gjennom mange år. TINE jobber

aktivt med å overvåke kredittgrenser på alle kunder. I tillegg gjennomføres det kredittsjekk av alle nye kunder. TINE har ikke funnet behov for å tegne kredittforsikring mot tap på utestående fordringer. Samlet sett anses TINEs finansielle risiko å være moderat.

Disponering av resultatet for 2018. TINEs styre har vedtatt en etterbetalingspolitikk hvor målsettingen er at mellom 50 og 65 prosent av konsernets årsresultat skal avsettes til etterbetaling til eierne.

Den årlige disponeringen påvirkes av nivået på kommende års investeringer, men målsettingen om minst 45 prosent egenkapital skal ha prioritet foran etterbetalingspolitikken.

For 2018 er 63 prosent av konsernets årsresultat avsatt til etterbetaling til eierne. Dette gir en etterbetaling på 57 øre pr. liter mottatt melk.

TINE SA er morselskapet i TINE Gruppen. TINE SA leverte et årsresultat på 1237 millioner kroner. Totale eiendeler ved årets slutt var på 17 589 millioner kroner og egenkapitalandelen var på 45,3 prosent. Kontantstrømmen for TINE SA følger i hovedsak den samme utviklingen som for TINE Gruppen. Det vises til egen omtale av TINE Gruppas kontantstrøm på side 19, og selve kontantstrømpoppstillingen på side 30.

DISPONERING AV RESULTAT

MILL. NOK	2018	2017
Etterbetaling til eierne	829	817
Overført fra etterbetalingsfond	-42	-42
Avsatt til annen egenkapital	449	446
Sum disponert	1 237	1 222

MELKEPRIS

KR/LITER	2018	2017	2016	2015	2014
Melkepris fra TINE Råvare	5,16	5,05	5,03	5,02	4,85
Etterbetaling fra TINE SA	0,57	0,57	0,66	0,59	0,43
Sum melkepris	5,73	5,62	5,69	5,61	5,28

RAMMEBETINGELSER

Arbeidet med å styrke konkurransekraften for norsk melk og dens verdikjede har hatt prioritet gjennom 2018. Arbeidet er utført i samarbeid med NHO Mat og Drikke, Norsk landbruks-samvirke, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Dagligvareleverandørenes forening.

Klimapolitikk mot 2030. Høsten 2018 startet jordbruket, representert ved Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, forhandlinger med myndighetene i den hensikt å få på plass en avtale om jordbrukets forpliktelser for utslippsreduksjon av klimagasser. TINE har bidratt i jordbrukets forberedelser til disse forhandlingene og har understøttet arbeidet underveis. Forhandlingene ventes å være avsluttet våren 2019. Det har videre vært nedlagt mye arbeid med

klimatiltak rettet mot industri og transport hvor ikke minst differensiering av avgifter står sentralt.

Regelverket for markedsbalansering gjennomgås. Arbeidet med gjennomgang av Omsetningsrådets regelverk for markedsbalansering startet i 2018, og TINE deltar her i fire arbeidsgrupper nedsatt av Omsetningsrådet. Arbeidet ventes slutført våren 2019. Det pågår også en kontinuerlig diskusjon om prisutjevnsordningen og andelen som brukes til konkurransefremmende tiltak.

Økningen i sukkeravgift er delvis reversert. I samarbeid med bl.a. NHO Mat og Drikke har TINE arbeidet for at den økte sukkeravgiften fra budsjettforliket høsten 2017 skal reverseres. I budsjettforslaget ser vi at dette delvis er etterkommet, men for drikkevarer er avgiftsøkningen fortsatt opprettholdt.

Økning i tollfri importkvote. I 2017 ble det enighet mellom Norge og EU om økning av den tollfrie importkvoten med 1200 tonn til 8400 tonn. Deler av økningen i ostekvoten fra EU ble aktivert i 2018. Dette bidro til økning i den samlede osteimport, samt en reduksjon i prisen for kjøp av importkvoter for 2019.

I 2018 registrerte vi en økning i handelspolitiske initiativer der gjenopptakelsen av bilaterale forhandlingene med Kina er framtrepende. Forhandlingene i regi av EFTA om en handelsavtale med MECOSUR har vært videreført i 2018.

TINE deltar i plastinitiativ. TINE deltar i et initiativ igangsatt av Grønt Punkt Norge, Emballasjeforeningen og NHO Mat og Drikke for å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for bruk av plastemballasje der det er nødvendig av matsikkerhetsgrunner. Diskusjonen om engangsplass og EUs behandling av et regelverk for dette har også blitt behandlet innenfor dette initiativet.

Innspill til jordbruksforhandlingene. TINE har som tidligere år gitt innspill til de årlige jordbruksforhandlingene mellom staten og faglagene i landbruket. Ved innspillene i 2018 la TINE vekt på blant annet følgende:

- Varsomhet med målprisøkninger
- Sikring av ordningen med melkekvoter
- Prioritering av investeringsvirkemiddel

Den utfordrende tørkesommeren i deler av landet resulterte i tilleggssforhandlinger til den inngåtte jordbruksavtalen og ekstraordinær økning av melkekvotene.

UTSIKTENE FRAMOVER

TINEs virksomhet er hovedsakelig basert på det norske markedet. Utviklingen i norsk økonomi er derfor av stor betydning. Statistisk Sentralbyrå (SSB) legger i sine konjunkturanalyser til grunn økende lønnsvekst, fallende arbeidsledighet og moderat vekst i konsumet

i tiden framover. Samtidig forventer SSB en viss styrking av den norske kronen som kan forsterke importkonkurransen tilsvarende.

Dagligvaresektoren består av tre innkjøpsgrupperinger som fortsetter sine bestrebelser på å differensiere ulike butikkonsepter. Det forventes at leverandører deltar i denne utviklingen. Kjeden og grupperingenenes egne merker vil bli en større konkurrent til tradisjonelle merkevarer enn tidligere. TINE har som ambisjon å møte denne utviklingen gjennom å styrke våre merkevarer og evne til å respondere raskere på behov fra kunder og forbrukere. Vi har gjort betydelige organisatoriske grep og styrket kompetansen for å lykkes med dette.

Norske forbrukere endrer gradvis atferd. Det ser vi både på forbruksutvikling innen enkelte segmenter, og ved at netthandel av dagligvarer har økt. Nye salgskanaler skaper nye utfordringer, men også nye muligheter. Teknologiske endringer i hele verdikjeden skal bidra til at TINE mestrer utfordringene og utnytter mulighetene.

Norge er forpliktet til å avvikle all subsidiering av eksport av landbruksprodukter fra 2021. Endringen vil bety at behovet for melk i Norge vil falle i 2020 og 2021. Dette er en stor utfordring. TINE arbeider aktivt med å finne nye vekstområder som kan gi økt etterspørsel etter melk og derigjennom kompensere for noe av bortfallet av eksportvolum. Dette arbeidet har høy prioritet. For å lykkes med en slik ambisjon må ulike forutsetninger på plass for å skape vekst for norsk melk. Det inkluderer at konkurransekräften for norsk melk styrkes og at alle aktører som driver meierivirksomhet lykkes.

Melkeproduksjonen er preget av redusert antall gårdsbruk, men større volum pr. enhet. Vi ser så langt ingen tegn til at disse utviklingstrekkene endres. TINE legger spesielt vekt på at våre leverandører jobber med bærekraft og dyrevelferd for å gjøre norsk melk attraktiv som råstoff.

Internasjonale forhold. Spenning og usikkerhet preger fortsatt den internasjonale situasjonen. Dette gir seg utslag i handelsforstyrrelser og konflikter. Storbritannia forlater EU 29. mars 2019, og den uavklarte situasjonen mellom Ukraina og Russland preger bildet i Europa.

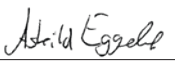
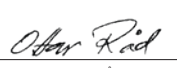
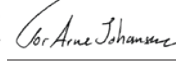
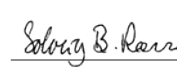
TINE har virksomhet i Storbritannia og produksjon i Irland. Vi legger til grunn at det blir funnet akseptable handelspolitiske løsninger mellom EU og Storbritannia. Vi forutsetter også at det vil bli en løsning mellom Storbritannia og Norge, enten bilateralt eller gjennom EFTA.

TINE har også virksomhet i Nord-Amerika. Vi legger til grunn at eventuelle endringer i NAFTA ikke vil ha en negativ effekt for vår virksomhet. Våre ambisjoner i internasjonale markeder vil bli videreført av våre utenlandske datterselskaper og vår satsing på utvalgte internasjonale markeder.

Bærekraft, klima og miljø. Klima og miljøspørsmål har stått høyt på dagsordenen og vil få betydelig innvirkning på landbrukets rammevilkår i årene framover. Paris-avtalen ble i 2015 vedtatt som en rettslig bindende avtale. Avtalen slår fast at den globale oppvarmingen bør holdes godt under to grader. 195 stater har forpliktet seg gjennom denne avtalen. Norge har sluttet seg til EUs klimaambisjoner og skal kutte nasjonale utslipp med 45 prosent innen 2030. Det er lagt fram forslag om hvordan Norge og alle EU-land sammen kan oppnå målsettingen ved også å redusere utslippene fra ikke-kvotepliktig sektor, som hovedsakelig omfatter transport, landbruk, bygg og avfall. I den nye regjeringserklæringen er det satt mål om 45 prosent reduksjon i ikke kvotepliktig sektor. TINE er avhengig av en politikk som fremmer muligheten for å satse på klimavennlige transportløsninger slik at vi fullt ut kan levere på vår ambisjon om fornybar transport innen 2025. Ca. 85 prosent av klimagassutslippet for en liter melk er relatert til gården der melkeproduksjonen skjer. TINE har et helhetlig ansvar for merkevareleveransen der melkebonden er en del av merkevaren. Særlig EUs krav om 40 prosent kutt i klimagassutslippet fra sektorene transport og landbruk vil påvirke TINES virksomhet.

I årene som kommer vil TINE øke innsatsen innen agronomi, fôr-dyrking og fôring i arbeidet med å skape en mest mulig klimavennlig melkeproduksjon. Videre må det utvikles og framskaffes ny teknologi og kunnskap om hvordan man kan redusere eller fange utslippet av metangass fra melkeproduksjonen på gården.

OSLO, 12. FEBRUAR 2019

 ANDERS JOHANSEN	 ASKILD EGGEØ	 CECILIE BJØRLO	 OTTAR RÅD	 ROLF ØYVIND THUNE	 MARIT HAUGEN
 ELISABETH I. HOKSTAD	 HELGE ARNE ESPELAND	 TOR ARNE JOHANSEN	 ELIN JOHANNE AARVIK	 SOLVEIG B. RØNNING	 JEFFREY THOMAS
 NILS A. DOLMSETH Nestleder	 TROND REIERSTAD Leder	 HANNE REFSHOLT Konsernsjef (til 31.12.18)	 GUNNAR HOVLAND Konsernsjef (fra 01.01.19)		

Styret pr. 01.01.19

TROND REIERSTAD
Leder

NILS A. DOLMSETH
Nestleder

CECILIE BJØRLO

ELISABETH I. HOKSTAD

HELGE ARNE ESPELAND

**ELIN JOHANNE
AARVIK**

ANDERS JOHANSEN

TOR ARNE JOHANSEN

MARIT HAUGEN

ASKILD EGGBØ

ROLF ØYVIND THUNE

SOLVEIG B. RØNNING

OTTAR RÅD

JEFFREY THOMAS

JARLE BOGEN
Ordfører i Rådet

GUNNAR HOVLAND
Konsernsjef

Konsernledelsen pr. 01.01.19

GUNNAR HOVLAND
Konsernsjef

Yrkeserfaring: Har hatt flere lederstillinger i TINE fra 1996 til 2008, sist som konserndirektør for salg, eksport og marin virksomhet. Fra 2008-2011 stilling som administrerende direktør i Trondheim Kraft og etter fusjonen med Fjordkraft i 2010 også viseadministrerende direktør i Fjordkraft. Fra 2011 administrerende direktør i BN Bank.

Utdanning: Cand.agric ved Norges Landbrukshøgskole (nå NMBU), har MBA fra NHH, Executive Management Programme fra Insead og Artificial Intelligence: Implications on business Strategy fra MIT Management Sloan School.

Verv: Bred erfaring som styremedlem og styreleder i en rekke ulike virksomheter. Styremedlem i BN Bolig AS og Huseiernes Landsforbund.

KATHRINE MO
Konserndirektør Innovasjon og Marked

Yrkeserfaring: Jobbet med markedsføring og merkevarebygging i norske og utenlandske selskaper som blant annet Statoil, Procter & Gamble Inc., Telenor ASA, Ringnes AS.

Utdanning: Ecole des Hautes Etudes Commerciales (HEC) i Lausanne, Sveits.

Verv: Styreleder i Ostecompagniet AS og styremedlem i Norseland Inc. og Opplysningskontoret for meieriprodukter (melk.no).

LISE FALKFJELL
Konserndirektør HR og HMS

Yrkeserfaring: 17 års fartstid i TINE og har blant annet hatt roller som konstituert daglig leder for Sunniva Drikker AS og direktør for konsern-utvikling, i tillegg til prosjektlederansvar for flere strategiske prosjekter.

Utdanning: Hovedfag i psykologi (cand. polit.) fra NTNU og en master i økonomi, administrasjon og ledelse fra ESCP/EAP og Handelshøyskolen BI.

Verv: Styreleder i Diplom-Is AS og styremedlem i MP Pensjon.

JØRN SPAKRUD
Konserndirektør CFO

Yrkeserfaring: Ulike stillinger innenfor økonomi og finans, blant annet i Yara International ASA/Norsk Hydro ASA og Deloitte.

Utdanning: Siviløkonom og statsautorisert revisor fra Norges Handelshøyskole.

Verv: Styreleder i TINEs pensjonskasse, MP Pensjon, og i datterselskapet Fjordland AS, samt styremedlem i Skala AS.

PER IVAR BERG
Konserndirektør Produksjon

Yrkeserfaring: Over 25 år som leder innen både norsk og internasjonal industriell produksjon, som f.eks. Norske Skogindustrier SA, Norske Skog Parenco BV i Nederland og Skala AS.

Utdanning: Sivilingeniør fra Institutt for kjemiteknikk ved NTNU i Trondheim.

LARS GALTUNG
Konserndirektør Kommunikasjon og bærekraft

Yrkeserfaring: Har arbeidet med selskapskommunikasjon, rådgivning og posisjonering mesteparten av sitt yrkesaktive liv, har arbeidet innen media og hatt kommunikasjonsstillinger innen finans, energi, IT, rådgivning og merkevarer.

Utdanning: Hærens Krigsskole og Norges Handelshøyskole.

JOHNNY ØDEGÅRD
Konserndirektør Rådgiving og medlemservice

Yrkeserfaring: Jobbet med næringspolitikk blant annet i Norske Fellekjøp SA og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Utdanning: Norges landbrukshøgskole (nå NMBU) med spesialisering innen landbruksøkonomi.

ATLE JACOBSEN
Konserndirektør TINE Internasjonal

Yrkeserfaring: Ulike stillinger i FMCG-selskaper (fast moving consumer goods) og PepsiCo Nordic, Global Sales & Marketing Director i GC Rieber Oils.

Utdanning: Siviløkonom fra University of Strathclyde i Glasgow.

VEGARD GILLEBO

Konserndirektør Salg Dagligvare og KBS

Yrkeserfaring: 15 års fartstid i Coca-Cola European Partners Norge og har blant annet hatt roller som KAM i DV og KBS, Kanaldirektør KBS og Direktør DV og KBS. I tillegg har han hatt en viktig rolle i flere endringsprosjekter under sin tid Coca-Cola European Partners Norge.

Utdanning: MSc i Business Administration and Economics (Siviløkonom) fra Handelshøgskolan ved Umeå Universitet og Universidad de Sevilla.

ANIELA GJØS

Konserndirektør Logistikk

Yrkeserfaring: Har hatt logistikk som fagområde i hele sitt yrkesaktive liv, blant annet i Ontime Logistics AS, Ringnes AS og i Posten Norge AS.

Utdanning: Sivilingeniør fra Silesian University of Technology, bedriftsøkonom fra BI, og etterutdannet på Stanford University og Insead.

Verv: Styremedlem i Tomra Systems ASA.

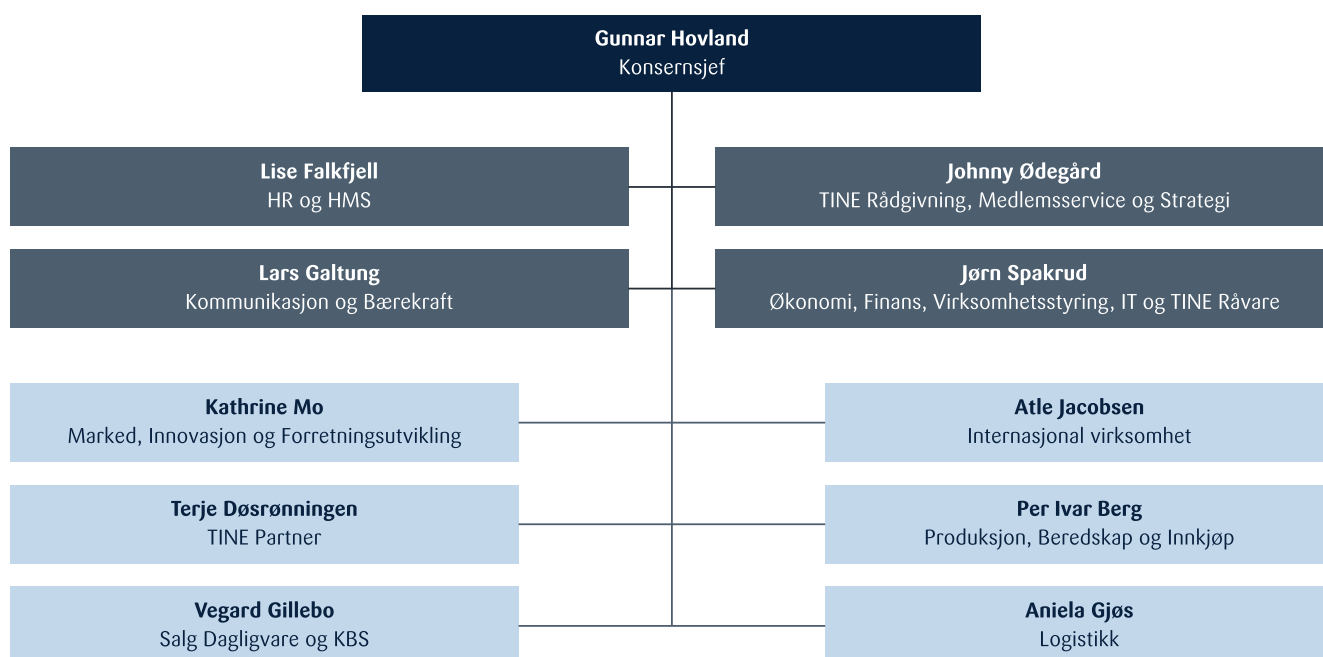
TERJE DØSRØNNINGEN

Konserndirektør TINE Partner

Yrkeserfaring: Jobbet med mat og matproduksjon som kokk og kjøkkensjef. Døsrønningen begynte i TINE 1997 og har hatt ulike roller i FoU, Fjordland AS og Salg som blant annet produktutvikler, KAM, salgssjef og salgsdirektør.

Utdanning: Kokk, Kostøkonom

Verv: Styremedlem i OsteCompagniet AS.

Årsregnskap 2018

Tabellen under viser noen sentrale elementer fra resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noter for TINE Konsern for perioden fra 2014 til 2018.

Tall i MNOK

TINE KONSERN	2018	2017	2016	2015	2014
Fra resultat:					
Driftsinntekter	23 001	22 525	22 569	22 204	21 440
Vareforbruk og varebeholdningsendringer	12 927	12 586	12 605	12 486	11 969
Personalkostnader ¹⁾	4 058	4 027	3 695	3 887	3 833
Av- og nedskrivninger	1 103	1 057	989	950	939
Andre driftskostnader	3 375	3 317	3 317	3 203	3 335
Sum driftskostnader	21 464	20 988	20 607	20 526	20 077
Driftsresultat	1 537	1 537	1 962	1 678	1 363
Finansinntekter og -kostnader	-72	-123	-99	-99	-176
Resultat før skatt	1 465	1 414	1 862	1 579	1 187
Skattekostnad	117	110	229	155	173
Årsresultat	1 348	1 304	1 634	1 424	1 013
Fra balanse:					
Immaterielle eiendeler	217	143	163	131	150
Varige driftsmidler	8 909	8 219	8 053	7 927	7 780
Finansielle anleggsmidler	2 998	2 935	2 842	2 362	2 048
Varebeholdning	2 579	2 263	2 118	2 058	1 861
Kortsiktige fordringer	2 019	2 062	2 052	2 080	2 207
Bankinnskudd, kontanter, pengemarkedspapirer og aksjefond	1 380	466	801	559	582
Sum eiendeler	18 103	16 087	16 029	15 117	14 627
Egenkapital	8 433	7 828	7 289	6 649	6 127
Langsiktig rentebærende gjeld	4 402	3 249	3 604	2 858	3 433
Annen langsiktig gjeld	1 094	1 053	1 028	943	975
Leverandørgjeld	1 873	1 674	1 693	1 784	1 795
Kortsiktig rentebærende gjeld	57	44	41	619	344
Annen kortsiktig gjeld	2 244	2 239	2 375	2 264	1 954
Sum gjeld og egenkapital	18 103	16 087	16 029	15 117	14 627
Fra netto kontantstrøm:					
Fra operasjonelle aktiviteter	2 285	2 170	2 187	1 780	1 959
Til investeringsaktiviteter	-1 807	-1 185	-1 260	-988	-765
Til / fra finansieringsaktiviteter	434	-1 320	-682	-821	-1 031
Netto endring i bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	911	-335	245	-30	163
Noteopplysninger:					
Gjennomsnittlig antall ansatte regnet i årsverk	5 279	5 319	5 275	5 272	5 386
Disponert til etterbetaling fra TINE SA	829	817	963	870	623

¹⁾ 2016 er inkludert en positiv engangseffekt fra planendring uførepensjon. Utgjør MNOK 245 for TINE Konsern.

Resultatregnskap

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Note	2018	2017
DRIFTSINNTEKTER				
21 183 668	20 832 203	1, 2	16 528 530	16 386 342
1 380 476	1 264 570		1 380 476	1 264 570
436 895	428 282	3	665 697	648 537
23 001 039	22 525 055		18 574 703	18 299 449
DRIFTSKOSTNADER				
12 927 405	12 585 927	6	10 297 882	10 003 222
4 058 101	4 027 152	7, 8, 25	3 276 147	3 274 676
1 062 026	1 041 435	12, 13	919 632	893 179
41 086	16 028	12, 13	36 159	16 028
3 374 930	3 317 326	9, 10	2 723 663	2 699 252
21 463 548	20 987 868		17 253 483	16 886 357
1 537 491	1 537 187		1 321 220	1 413 092
FINANSINNTEKTER OG -KOSTNADER				
-	-	14	78 934	35 944
12 507	8 242	14	5 584	3 923
-96 233	-104 315	19	-84 808	-93 970
1 456	-21 229	19	-15 408	-35 848
9 794	-5 966	20	13 386	-3 937
-72 476	-123 268		-2 312	-93 888
1 465 015	1 413 919		1 318 908	1 319 204
116 724	109 598	11	82 321	97 617
1 348 291	1 304 321		1 236 587	1 221 587
32 457	28 418	17		
1 315 834	1 275 903	17		
Overføringer:				
		17	-829 415	-817 253
		17	42 000	42 000
		17	-449 170	-446 334
			-1 236 587	-1 221 587
			3 218	2 166

Balanse

Beløp i 1000 kroner

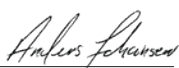
TINE KONSERN

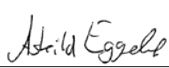
2018	2017	Note		2018	2017
			EIENDELER		
			ANLEGGSMIDLER		
			Immaterielle eiendeler		
10 713	10 065	11	Utsatt skattefordel	-	-
40 616	47 130	12	Goodwill	4 200	8 400
166 121	86 138	12	Andre immaterielle eiendeler	14 013	8 652
217 450	143 333		Sum immaterielle eiendeler	18 213	17 052
			Varige driftsmidler		
4 443 046	3 792 792	12, 13	Tomter, boliger, hytter og bygg	3 875 336	3 511 862
4 465 484	4 425 780	13	Maskiner, inventar og transportmidler	3 983 192	3 973 093
8 908 530	8 218 572		Sum varige driftsmidler	7 858 528	7 484 955
			Finansielle anleggsmidler		
-	-	14	Investerings i datterselskap	2 287 656	1 463 222
238 589	227 526	14	Investerings i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	22 942	22 992
4 410	6 823		Andre aksjer og andeler	4 335	6 747
2 728 963	2 654 739	8	Pensjonsmidler	2 548 762	2 482 339
26 386	45 619		Andre langsiktige fordringer	4 433	35 615
2 998 348	2 934 707		Sum finansielle anleggsmidler	4 868 128	4 010 915
12 124 328	11 296 612		Sum anleggsmidler	12 744 869	11 512 922
			OMLØPSMIDLER		
2 578 787	2 262 581	15	Varebeholdning	1 987 377	1 743 266
			Kortsiktige fordringer		
1 763 042	1 838 396	16	Kundefordringer	1 271 310	1 357 528
-	-		Kortsiktige fordringer til selskap i samme konsern	438 664	565 070
256 159	223 297	21	Andre kortsiktige fordringer	170 203	152 112
2 019 201	2 061 693		Sum kortsiktige fordringer	1 880 177	2 074 710
1 380 383	466 442	22	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	976 856	411 546
5 978 371	4 790 716		Sum omløpsmidler	4 844 410	4 229 522
18 102 699	16 087 328		Sum eiendeler	17 589 279	15 742 444

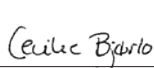
Beløp i 1000 kroner

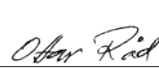
TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Note	2018	2017
5 674	5 884	17	5 674	5 884
5 674	5 884		5 674	5 884
340 000	382 000	17	340 000	382 000
7 829 609	7 347 136	17	7 620 207	7 201 103
8 169 609	7 729 136		7 960 207	7 583 103
257 367	93 039	17	-	-
8 432 650	7 828 059		7 965 881	7 588 987
230 521	184 882	8	174 986	148 310
162 899	140 224		143 128	127 103
700 533	727 797	11	632 706	658 781
1 093 953	1 052 903		950 820	934 194
1 797 215	863 141		1 794 950	854 874
2 605 000	2 373 000		2 605 000	2 373 000
-	12 845		-	-
4 402 215	3 248 986	23	4 399 950	3 227 874
5 496 168	4 301 889		5 350 770	4 162 068
833 569	702 279		833 569	702 279
-	-		696 815	586 256
1 039 441	971 781	16	740 094	695 555
1 873 010	1 674 060		2 270 478	1 984 090
56 731	44 113	24	-	-
829 415	817 253		829 415	817 253
125 323	99 072	11	101 670	80 193
202 815	202 363		174 117	170 988
-	-		5 287	2 851
1 086 587	1 120 519		891 661	936 014
2 300 871	2 283 320		2 002 150	2 007 299
4 173 881	3 957 380		4 272 628	3 991 389
18 102 699	16 087 328		17 589 279	15 742 444

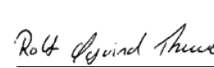
OSLO, 12. FEBRUAR 2019

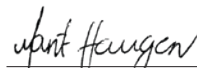

 ANDERS JOHANSEN

 ASKILD EGGEBO

 CECILIE BJØRLO

 OTTAR RÅD

 ROLF ØYVIND THUNE

 MARIT HAUGEN

 ELISABETH I. HOKSTAD

 HELGE ARNE ESPELAND

 TOR ARNE JOHANSEN

 ELIN JOHANNE AARVIK

 SOLVEIG B. RØNNING

 JEFFREY THOMAS

 NILS A. DOLMSETH
 Nestleder

 TROND REIERSTAD
 Leder

 HANNE REFSHOLT
 Konsernsjef (til 31.12.18)

 GUNNAR HOVLAND
 Konsernsjef (fra 01.01.19)

Kontantstrømoppstilling

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
2018	2017		2018	2017	
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
1 465 016	1 413 918	Resultat før skattekostnad	1 318 906	1 319 204	
-102 981	-104 764	Periodens betalte skatt	-75 083	-66 350	
-27 832	-16 406	Gevinst (-) og tap ved salg av varige driftsmidler	-26 150	-14 987	
1 103 111	1 056 663	Avskrivninger og nedskrivninger	955 791	908 408	
-16 108	160	Gevinst (-) og tap ved salg av finansielle anleggsmidler	-16 108	141	
30 522	-23 796	Urealisert verdiendring finansielle poster	50 903	-3 870	
-	-	Mottatt utbytte fra datterselskap	-32 297	-29 001	
-28 584	-54 587	Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn- og utbetalinger i pensjonsordninger	-39 747	-51 803	
-6 924	-3 524	Forskjell mellom resultatført og mottatt utbytte fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	-	-	
-13 137	42 473	Effekt av valutakursendringer og urealisert agio	-	-	
-316 206	-144 947	Endring i varelager	-244 111	-107 848	
42 492	-9 840	Endring i kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	68 127	40 623	
198 948	-19 419	Endring i leverandørgjeld	175 830	-7 379	
-43 002	33 802	Endring i annen kortsiktig gjeld	-41 222	-22 860	
-	-	Endring på konsernmellomværende av operasjonelle aktiviteter	278 001	128 998	
2 285 315	2 169 733	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 372 840	2 093 276	
		Kontantstrømmer til investeringsaktiviteter			
46 650	23 486	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	43 018	20 748	
-1 864 968	-1 202 743	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-1 347 395	-1 048 982	
-7 721	2 436	Endring i langsiktige fordringer og forpliktelser	-2 422	108	
21 420	-	Innbetalinger ved salg av finansielle anleggsmidler	21 420	-	
-	-	Utbetalinger ved kjøp av finansielle anleggsmidler	-827 284	-	
-2 850	-8 272	Utbetalinger ved kjøp av virksomhet	-	-	
-	-	Inn- og utbetalinger til konserninterne langsiktige fordringer	32 297	29 001	
-1 807 469	-1 185 093	Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter	-2 080 366	-999 125	
		Kontantstrømmer til / fra finansieringsaktiviteter			
1 540 045	303 000	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	1 553 690	303 000	
-429 992	-634 389	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-424 791	-608 815	
-	-3 843	Utbetalinger ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	-	-3 843	
151 200	-	Innbetalt fra minoriteter	-	-	
-22 767	-28 079	Utbetalt til minoriteter	-	-	
12 618	6 984	Netto endring i kassekreditt	-	-12 481	
-210	-366	Inn- og utbetalinger av andelskapital	-210	-366	
-	-	Endring på mellomværende av konsernbidrag	-38 600	37 129	
-817 253	-963 401	Utbetalt etterbetaling og lån til melkeprodusentene	-817 253	-963 401	
433 641	-1 320 095	Netto kontantstrøm til / fra finansieringsaktiviteter	272 836	-1 248 777	
911 487	-335 455	Netto endring i bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	565 310	-154 626	
466 442	801 486	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer 01.01	411 546	566 172	
2 454	411	Valutaeffekt på kontanter og kontantekvivalenter	-	-	
1 380 383	466 442	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer 31.12	976 856	411 546	

Regnskapsprinsipper

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge.

KONSOLIDERING

Konsernregnskapet presenterer samlet økonomisk stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer for TINE SA og datterselskapene. Datterselskap omfatter de selskap hvor TINE SA direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse, som følge av juridisk eller faktisk kontroll. Bestemmende innflytelse anses, i utgangspunktet, å foreligge når en direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av den stemmeberettigede kapital. Det anvendes enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskap som inngår i konsernet. Alle transaksjoner mellom konsernselskapene, mellomværende og urealiserte konserngevinster elimineres i konsernregnskapet.

Eierandeler i datterselskap innarbeides i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Forskjellen mellom kostpris for eierandelene og bokført verdi av netto eiendeler på oppkjøpstidspunktet analyseres og henføres til de enkelte balanseposter i henhold til virkelig verdi. Kostpris som overstiger virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler, aktiveres som goodwill og avskrives i resultatregnskapet i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid. Ved oppkjøp anvendes nominell skattesats på merverdi eksklusiv goodwill.

Minoritetenes andel inngår i konsernets egenkapital. Endrede eierandeler i datterselskap behandles som egenkapitaltransaksjoner i konsernet og det oppstår således ikke gevinst eller tap i konsernregnskapet.

Felleskontrollert virksomhet er selskap hvor TINE har felles kontroll sammen med en eller flere eiere, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Felles kontroll foreligger normalt der konsernet har en eierandel på 50 %.

Tilknyttede selskap er selskap der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har en eierandel på mellom 20 % og 50 %.

Felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap innarbeides etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Kostpris som overstiger ervervet andel av bokført egenkapital balanseføres som merverdi og avskrives i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid. Konsernets resultat består av andel av resultat etter skatt i de tilknyttede og felleskontrollerte virksomhetene med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier, samt gevinst og tap ved realisasjon av andeler. I resultatregnskapet er andel av resultatet presentert som del av finansresultatet. I balansen klassifiseres eierandeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap som finansielle anleggsmidler. Andel av underskudd resultatføres ikke hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ, med mindre konsernet har påtatt seg en forpliktelse eller avgitt garantier for det selskapet.

Ved innarbeidelse av investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap hvor årsregnskapene er utarbeidet i utenlandsk valuta, omregnes balanseposter til norske kroner på grunnlag av balansedagens kurs. Resultatposter omregnes til norske kroner på grunnlag av gjennomsnittskurs for regnskapsåret. Omregningsdifferansen som oppstår ved at selskapets inngående egenkapital og årets

resultat er omregnet til annen kurs enn utgående egenkapital inngår i konsernets egenkapital.

DRIFTSINNTEKTER OG ANDRE INNTEKTER

Driftsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og andre offentlige avgifter. Inntekt fra salg av varer resultatføres når produktene er levert til kunden og det ikke er uoppfylte forpliktelser som kan påvirke kundens aksept av leveringen. Levering er ikke foretatt før produktene er sendt til avtalt sted og risiko for tap og ukurans er overført til kunden. Individuelle vurderinger basert på avtaler brukes som grunnlag for å estimere og bokføre avsetninger for kvantumsrabatter og varereturer på salgstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

DRIFTSKOSTNADER

Kostnader resultatføres i samme periode som tilhørende inntekt.

HOVEDREGEL FOR KLASIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, klassifiseres som anleggsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, samt andre eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, klassifiseres som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld er vurdert til pålydende beløp.

IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i felleskontrollert virksomhet eller tilknyttet selskap inngår i balanseført verdi av investeringen. Goodwill testes for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningstid for goodwill er fem år med mindre lengre levetid er særskilt begrunnet.

Andre immaterielle eiendeler

Utgifter til andre immaterielle eiendeler balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres denne type utgifter fortløpende. Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Immaterielle eiendeler nedskrives til virkelig verdi dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn sum av balanseført verdi og eventuelle gjenstående tilvirkningsutgifter.

Forsknings- og produktutviklingskostnader

Utgifter til egen forskning og utvikling kostnadsføres løpende.

ANLEGGSMIDLER

Varige driftsmidler

Investeringer i produksjonsanlegg og andre varige driftsmidler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Renter som knytter seg til anleggsperioden for betydelige varige driftsmidler under oppføring balanseføres som en del av kostprisen. Anskaffelseskost for varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives

lineært over den økonomiske levetiden. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir kostnadsført løpende. Kostnader ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres og avskrives i takt med driftsmidlets levetid. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmidlet er lavere enn balanseført verdi og verdifallet forventes å ikke være forbigående, foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Leieavtaler

Leieavtaler klassifiseres som finansiell eller operasjonell leie etter en konkret vurdering av den enkelte avtale. Leieavtaler knyttet til eiendeler som leies på betingelser hvor TINE SA i all hovedsak innehar økonomisk risiko og kontroll til eierskapet, blir klassifisert som finansielle leieavtaler. Varige driftsmidler under finansielle leieavtaler balanseføres og tilhørende leieforpliktelser blir inkludert i balanseposten annen langsiktig gjeld til nåverdien av leiebetalingene. Driftsmiddelet avskrives planmessig, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebeløp knyttet til operasjonelle leieavtaler kostnadsføres lineært over leieperioden.

Aksjer og andeler i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringene vurderes til anskaffelseskost fratrukket eventuelle nedskrivninger. Nedskrivning til virkelig verdi gjennomføres dersom verdifallet ikke er forbigående. Nedskrivningen reverseres i den grad grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskapene som representerer avkastning i eiertiden inntektsføres som annen finansinntekt. Konsernbidrag fra datterselskap bokføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet. Utbytteinntekter inntektsføres når utbyttet er vedtatt.

Andre aksjer og andeler klassifisert som anleggsmidler

Investeringer i anleggsaksjer og andeler hvor selskapet ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene som representerer avkastning i eiertiden, inntektsføres som annen finansinntekt når utbyttet er vedtatt.

Langsiktige fordringer

Langsiktige fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger. Renteinntekter bokføres når de er opptjent.

OMLØPSMIDLER

Varebeholdning

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost etter «først inn - først ut» prinsippet og virkelig verdi. Anskaffelseskost for egentilvirkede varer og varer under tilvirkning består av direkte materialer, direkte lønn samt andre direkte og indirekte tilvirkningskostnader (basert på normal produksjon). Anskaffelseskost justeres for utjevningssavgifter og -tilskudd. Anskaffelseskost for råvarer og handelsvarer

er netto innkjøpspris. Virkelig verdi er salgspris fratrukket nødvendige utgifter til ferdigstilling, salg og distribusjon.

Innkjøp av vesentlige reservedeler inngår i bokført varelager. Delene kostnadsføres ved uttak.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventede tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringen.

Aksjefond og børsnoterte aksjer

Markedsbaserte finansielle instrumenter, herunder aksjefond og børsnoterte aksjer, som inngår i en handelsportefølje, vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Andre kortsiktige investeringer vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer

Regnskapslinjen bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

EGENKAPITAL

Andelskapital

Andelskapitalen i TINE SA er summen av de andeler medlemmene i TINE SA har. Hvert medlem har en andel. Andelens pålydende er kr 500. Medlemskap i TINE SA er åpent for melkeprodusenter som disponerer melkekvote.

Avsatt etterbetaling

Avsatt etterbetaling reguleres av Lov om Samvirkeforetak § 27. Etterbetaling besluttet av årsmøtet og avsettes. Rammen er årets resultat etter skatt. Utdelingen fordeles på grunnlag av leveransen av melk i kalenderåret. Det kan ikke betales ut mer enn det som vil være i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk.

I regnskapet behandles etterbetalingen som en resultatdisponering (egenkapitaltransaksjon) hvor foreslått etterbetaling avsettes som gjeld i tilhørende regnskapsår. Skatteeffekt av etterbetaling inngår i selskapets skattekostnad i resultatet.

Etterbetalingsfond

Overskudd kan etter innstilling fra styret og innenfor en totalramme som styret har forslått, disponeres til etterbetalingsfond og etterbetaling for levert melk i året. Det er årsmøtet som vedtar eventuelle utdelinger fra etterbetalingsfondet. Utdelinger skjer til de som er medlemmer på beslutningstidspunktet og skal skje på grunnlag av leveransen av melk for det foregående kalenderåret.

GJELD

Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt gjeldsbeløp. Opptakskostnader kostnadsføres ved opptakstidspunktet.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser blir regnskapsført dersom det er sannsynlighetsovervekt for at de kommer til oppgjør. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørverdi.

Avsetning til omstilling og restrukturering

Når det fattes vedtak om omstilling eller restrukturering, avsettes forventede utgifter knyttet til gjennomføringen av tiltaket. Avsetningen er basert på beste estimat og revurderes ved hver periodeavslutning. Utgifter som påløper under gjennomføring av restruktureringen, føres løpende mot avsetningen.

PENSJONSORDNINGER - YTSELSESORDNINGER

TINE har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser. Forpliktelsen kostnadsføres over opptjenings-tiden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringens metode tilsvaret planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn.

Pensjonsforpliktelser beregnes på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn og pensjoner og nivået på folketrygdens grunnbeløp og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang og uføretariff. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrasket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser på underfinansierte ordninger balanseføres som langsiktige finansielle forpliktelser, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte ordninger balanseføres som finansielle anleggsmidler dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. Arbeidsgiveravgift inkluderes i bokførte forpliktelser for faktisk underfinansierte ordninger.

Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplanen, kostnadsføres umiddelbart dersom planendringer er ubetingede på tidspunkt for endring. Eventuelle planendringer som er betinget av fremtidig ansettelse, amortiseres lineært over perioden frem til ytelsen er ubetinget. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid for den del av avvikene som overstiger 10 % av det høyeste av henholdsvis brutto pensjonsforpliktelse og brutto pensjonsmidler.

Ved deltakelse i ytelsesbaserte flerforetaksordninger, regnskapsfører foretaket sin andel av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler og kostnad tilknyttet pensjonsordningen. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å bokføre en flerforetaksordning som en ytelsesbasert pensjonsordning, bokføres ordningen som om den var en innskuddsordning.

Forpliktelser innenfor den nye Fellesordningen for AFP er en ytelsesbasert flerforetaksordning, men denne bokføres som en innskuddsbasert ordning da den for tiden ikke er målbar og allokert mellom de deltakende foretak.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrasket estimert avkastning på pensjonsmidlene, korrigert for fordelt virkning av estimatavvik og endringer i pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad og er presentert sammen med lønn og andre ytelser under personalkostnader i resultatregnskapet. Tilskudd fra ansatte inngår i netto pensjonskostnad.

UFØREPENSJON

Folketrygdens ytelser til uføre er endret som en del av pensjonsreformen. Endringen i folketrygden medfører at uførepensjonen som TINE SA

tilbyr sine ansatte også ble endret med virkning fra 1. januar 2017. Den nye uføreordningen er en risikoordning hvor medlemmene har full uføredeknning uavhengig av tjenestetid. Endringen fra en opptjeningsbasert til en risikobasert ordning medfører at det ikke lenger skal avsettes for pensjonsforpliktelser knyttet til uførepensjon. Dette medfører en reduksjon i pensjonsforpliktelsene og innregnes i aktuarberegningen som en planendring. Reduksjonen ble inntektsført i regnskapet for 2016.

SKATTER

Skattekostnaden består av betalbar skatt på skattepliktig inntekt og formue og endringer i utsatt skatt. Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret, samt eventuelt skattemessig fremførbart underskudd. Ved beregningen benyttes nominell skattesats. Positive og negative forskjeller som reverseres i samme periode utlignes. Utsatt skatt og utsatt skattefordel presenteres netto i balansen. I konsernet presenteres utsatt skatt netto for skatteposisjoner knyttet til selskap som inngår i samme skattekonsern. Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphav til skattemessige fradrag i fremtiden. Utsatt skattefordel balanseføres når det er sannsynlig at denne kan utnyttes i fremtidige år.

VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakurs på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta, som ikke inngår i sikringsforhold, vurderes til dagskurs. Realiserte og urealiserte gevinster og tap på valuta presenteres netto i resultatregnskapet som finanspost.

FINANSIELLE DERIVATER OG SIKRING

Regnskapsmessig behandling av finansielle derivater følger intensjonen bak inngåelsen av avtalene. Derivater klassifiseres som finansielt anleggsmiddel eller langsiktig finansiell forpliktelse dersom gjenværende løpetid er lengre enn ett år.

Rentederivat

TINE benytter rentesikringsinstrumenter for å sikre seg mot store svingninger i rentekostnadene. Regnskapsføring av gevinster og tap avhenger av om rentederivatet er utpekt som sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Rentederivater som ikke er sikringsinstrument vurderes i henhold til laveste verdis prinsipp, og urealiserte tap kostnadsføres som finanskostnad.

Valutaderivat

For å sikre seg mot svingninger i valutakursene handler TINE valuta-derivater. Regnskapsføring av gevinster og tap avhenger av om valuta-derivatet er utpekt som sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Valutaderivater som ikke er sikringsinstrument, vurderes til virkelig verdi, og verdiendringer resultatføres som finansinntekt eller finanskostnad.

Sikring

Regnskapsmessig behandling av finansielle derivater utpekt som sikringsinstrument, bokføres i henhold til prinsippene for sikringstypene verdi-sikring, kontantstrømsikring eller sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet. Ved verdisikring av balanseførte eiendeler eller forpliktelser balanseføres derivatet til virkelig verdi. Balanseført verdi av den sikrede

eiendelen eller forpliktelsen justeres for verdien av det finansielle derivatets verdiendring som knytter seg til sikret risiko.

Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer balanseføres derivatene til virkelig verdi. Både urealiserte og realiserte gevinster eller tap på derivatene etter skatt bokføres direkte mot egenkapitalen inntil sikret kontantstrøm påvirker resultatregnskapet.

Sikring av nettoinvestering i utenlandsk valuta benyttes på konsernnivå. Sikringsinstrumentene balanseføres til virkelig verdi som ved kontantstrømsikring. Urealiserte gevinster og tap på sikringsinstrumentene etter skatt bokføres direkte mot egenkapitalen inntil den utenlandske virksomheten blir solgt eller sikringsforholdet avvikles.

TINE sikrer en andel av selskapets og konsernets innkjøp og salg i utenlandsk valuta gjennom bruk av finansielle instrumenter. Disse transaksjonene er behandlet som regnskapsmessig sikring i årsregnskapet.

BRUK AV ESTIMATER OG INFORMASJON OM BETYDELIGE ESTIMATER

De beskrevne regnskapsprinsippene innebærer at ledelsen i TINE har anvendt estimater og forutsetninger som påvirker poster i resultat og balanse. Estimatenes baseres på erfaring og en vurdering av underliggende faktorer. Fremtidige hendelser og endringer i rammebetingelser kan medføre at estimater og forutsetninger må endres. Endringer i regnskapsmessige estimater resultatføres i den periode estimatene endres, med mindre utsatt resultat føring følger av god regnskapsskikk. Vurderinger, estimater og forutsetninger som har vesentlig effekt for regnskapet oppsummeres nedenfor.

Avskrivninger

Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er basert på antatt levetid for disse. Endrede markedsforhold og fremtidige investeringsbeslutninger vil påvirke eksisterende produksjonskapasitet og forventet brukstid. Dette kan gi grunnlag for endrede avskrivningsprofiler og vil påvirke fremtidige resultater.

Nedskrivninger

TINE har betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler inklusiv goodwill, datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap. Disse anleggsmidlene testes for nedskrivninger når det foreligger indikatorer på mulige verdifall. Slike indikatorer kan være endringer i markedspriser, avtalestrukturer, negative hendelser eller andre driftsforhold. Ved beregning av gjenvinnbart beløp må det gjøres en rekke estimater vedrørende fremtidige kontantstrømmer der pris, salgsvolum og levetid er de viktigste faktorene.

Pensjoner

Beregning av virkelig verdi av pensjonsforpliktelser er basert på flere økonomiske og demografiske forutsetninger og estimater. Enhver endring i de anvendte forutsetninger påvirker den beregnede forpliktelsen. Det henvises til note 8 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn og sammensetningen av pensjonsmidlene.

Virkelig verdi finansielle instrumenter

Prinsipper for å estimere virkelig verdi er basert på markedspriser og ulike verdsettelsesmetoder. Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er fastsatt ved å benytte kursen på balansedagen. Virkelig verdi av valuta-swapper er beregnet til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. Virkelig verdi av opsjoner er fastsatt ved bruk av opsjonspriseringsmodell-

ler. Virkelig verdi av rentederivater beregnes som nåverdi av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar markedsrentekurve. For alle overnevnte derivater er virkelig verdi bekreftet av den finansinstitusjon som selskapet har inngått avtalene med.

Utsatt skattefordel

Utsatt skattefordel balanseføres bare i den grad det er sannsynlig at det vil være fremtidig skattepliktig overskudd som er stort nok til å nyttiggjøre seg skattefordelen enten ved at enheten har vist overskudd nylig eller ved at det er identifisert eiendeler med merverdier.

Avsetninger

For enkelte resultatposter i regnskapet avsettes det for forventede fremtidige kostnader basert på estimater og informasjon som er tilgjengelig på tidspunkt for regnskapsavleggelse. Disse avsetningene kan avvike fra faktisk fremtidig kostnad. Avsetninger knytter seg eksempelvis til tap på kunder, ukurans på varer, avsetning til restrukturering, omstilling og betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, herunder omtvistede forhold og rettssaker.

SEGMENTER

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden.

PRESENTASJONSVALUTA

Alle beløp er i TNOK dersom ikke annet er angitt. Den funksjonelle valuta til morselskapet TINE SA og konsernets presentasjonsvaluta er NOK.

ENDRING AV REGNSKAPSPRINSIPP OG SAMMENLIGNINGSTALL

Sammenligningstall er utarbeidet basert på de samme prinsipper som tall for inneværende regnskapsperiode.

Det er ikke blitt gjennomført vesentlige reklassifiseringer eller prinsipp-endringer i 2018 med unntak av en engangseffekt nedskrivning av reservedelslager.

NYE REGNSKAPSSTANDARDER

Det har ikke vært vedtatt nye regnskapsstandarder for 2018 som har konsekvens for TINE.

Noteoversikt

RESULTATREGNSKAP

NOTE 1	Segmentinformasjon	36
NOTE 2	Salgsinntekt ferdigvarer fordelt på geografisk område	36
NOTE 3	Andre driftsinntekter	36
NOTE 4	Offentlige tilskudd	37
NOTE 5	Større enkelttransaksjoner	37
NOTE 6	Vareforbruk og varebeholdningsendringer	37
NOTE 7	Personalkostnader og antall årsverk	37
NOTE 8	Pensjoner og pensjonsforpliktelser	38
NOTE 9	Honorar til revisor	40
NOTE 10	Andre driftskostnader	40
NOTE 11	Skatter	40

BALANSE

NOTE 12	Immaterielle eiendeler og goodwill	42
NOTE 13	Varige driftsmidler	43
NOTE 14	Datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	44
NOTE 15	Varebeholdning	45
NOTE 16	Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	45
NOTE 17	Egenkapital	45
NOTE 18	Balanseførte avsetninger for forpliktelser	46

FINANSIELL INFORMASJON

NOTE 19	Finansiell risiko og sikringsinstrumenter	47
NOTE 20	Netto andre finansinntekter og -kostnader	48
NOTE 21	Garantier	49
NOTE 22	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	49
NOTE 23	Annen langsiktig gjeld	49
NOTE 24	Kortsiktig rentebærende gjeld	50

ØVRIGE OPPLYSNINGER

NOTE 25	Nærstående parter og ledende personell	51
NOTE 26	Ikke balanseførte leieforpliktelser	52
NOTE 27	Transaksjoner med nærstående parter	52
NOTE 28	Pantsettelse	52
NOTE 29	Miljøforhold	52
NOTE 30	Mellomværende med Landbruksdirektoratet - markedsregulering og prisutjevningsordningen	53

Resultatregnskap

NOTE 1 Segmentinformasjon

Beløp i 1000 kroner

Konsernets virksomhet er inndelt i tre driftssegmenter. Segmentinndelingen er basert på produkt og geografi, og er i samsvar med inndelingen anvendt i konsernets interne prestasjonsmåling og ressursallokering. Meierivirksomheten er inndelt i norsk og internasjonal virksomhet.

	2018					2017				
	Meieri Norge	Meieri Internasjonal	Annen virksomhet	Øvrige aktiviteter og elimineringer	Total	Meieri Norge	Meieri Internasjonal	Annen virksomhet	Øvrige aktiviteter og elimineringer	Total
Salgsinntekter/resultat										
Flytende meieriprodukter	8 041 068	-	165 849	-	8 206 917	7 978 644	-	164 822	-	8 143 466
Faste meieriprodukter	6 014 866	2 844 855	431 741	-	9 291 462	6 151 827	2 787 370	419 112	-	9 358 309
Juice, fruktdrikker og vann	927 425	-	-	-	927 425	851 823	-	-	-	851 823
Ferdigmat	15 034	-	1 148 580	-	1 163 613	-	-	1 078 485	-	1 078 485
Iskrem og desserter	339 073	-	1 217 768	-	1 556 841	283 870	-	1 065 605	-	1 349 475
Øvrige produkter	37 408	-	-	-	37 408	50 615	-	29	-	50 644
Salgsinntekt ferdigvarer eksternt	15 374 875	2 844 855	2 963 938	-	21 183 668	15 316 780	2 787 370	2 728 053	-	20 832 203
Salgsinntekt ferdigvarer eksternt	15 374 875	2 844 855	2 963 938	-	21 183 668	15 316 780	2 787 370	2 728 053	-	20 832 203
Salgsinntekt ferdigvarer internt	1 286 499	22 285	-	-1 308 785	-	1 200 887	16 880	-	-1 217 767	-
Salgsinntekt ferdigvarer totalt	16 661 374	2 867 141	2 963 938	-1 308 785	21 183 668	16 517 666	2 804 250	2 728 053	-1 217 767	20 832 203
Salgsinntekt råvarer	1 380 476	-	-	-	1 380 476	1 264 570	-	-	-	1 264 570
Andre inntekter	627 614	21 394	55 128	-267 239	436 896	611 260	19 876	50 570	-253 425	428 282
Sum driftsinntekter	18 669 463	2 888 534	3 019 066	-1 576 023	23 001 039	18 393 497	2 824 126	2 778 624	-1 471 191	22 525 055
Av- og nedskrivninger	-951 592	-45 122	-106 398	-	-1 103 112	-905 008	-55 175	-97 281	-	-1 057 463
Øvrige driftskostnader	-16 393 542	-2 794 545	-2 747 736	1 575 387	-20 360 436	-16 071 409	-2 735 112	-2 594 583	1 470 698	-19 930 405
Driftsresultat	1 324 329	48 867	164 931	-636	1 537 491	1 417 081	33 840	86 760	-494	1 537 187
Balanse										
Eiendeler	17 568 707	1 789 332	1 266 591	-2 521 930	18 102 699	15 204 139	1 069 206	1 144 345	-1 330 362	16 087 328
Gjeld, ikke rentebærende	4 814 364	814 992	577 567	-995 819	5 211 103	4 380 458	745 423	420 273	-579 984	4 966 170
Investeringer	1 428 895	214 214	209 917	-	1 853 027	1 049 781	74 072	99 175	-	1 223 028

Beskrivelse av segmentene:

Segmentet Meieri Norge består hovedsakelig av TINE SA og OsteCompagniet AS. Meieri Internasjonal består av underkonsernene Wernersson Ost AB (Sverige), Norseland Inc. (USA), Norseland Ltd. (UK) og TINE Holding Ireland Ltd. Annen virksomhet består av underkonsernene Diplom-Is AS og Fjordland AS, samt TINE SA sine øvrige datterselskap, (se note 14). TINE Holding AB er inkludert i Øvrige aktiviteter og elimineringer.

NOTE 2 Salgsinntekt ferdigvarer fordelt på geografisk område

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
2018	2017	Geografisk område	2018	2017	
17 949 929	17 617 211	Norge	15 678 151	15 523 979	
1 586 865	1 213 901	Øvrig Europa	311 420	321 179	
1 338	14 938	Afrika	-	-	
1 514 076	1 818 571	Amerika	439 201	450 782	
1 623	10 442	Asia	797	753	
129 837	157 141	Oceania	98 960	89 649	
21 183 668	20 832 203	Sum salgsinntekt ferdigvarer	16 528 530	16 386 342	

Det henvises til omtale i konsernstyrets beretning.

NOTE 3 Andre driftsinntekter

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
2018	2017	Inntektsgrupper	2018	2017	
79 497	77 638	Transportinntekter	108 536	105 628	
327 328	331 796	Andre inntekter	529 147	525 533	
30 070	18 848	Gevinst ved salg av anleggsmidler	28 014	17 376	
436 895	428 282	Sum andre driftsinntekter	665 697	648 537	

Andre inntekter består av krav fra Landbruksdirektoratet til markedsregulering, salg av tjenester og øvrige inntekter.

NOTE 4 Offentlige tilskudd

Beløp i 1000 kroner

Det er mottatt Skattefunn midler og andre statlige og kommunale tilskudd i henhold til tabellen under:

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Inntektsart	2018	2017
9 013	8 047	Skattefunn	4 500	3 600
21 832	18 725	Andre statlige og kommunale tilskudd	21 832	18 725
30 845	26 772	Sum offentlige tilskudd	26 332	22 325

NOTE 5 Større enkelttransaksjoner

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Resultatposter	2018	2017
28 940	17 523	Gevinst ved salg av varige driftsmidler	27 142	16 104
		Balanse		
557 662	118 291	Investeringer i større nyanlegg	347 663	116 817

Gevinst ved salg av varige driftsmidler i 2018 gjelder hovedsakelig salg av tomt i Nærbø og øvrige driftsmidler. Gevinst ved salg av varige driftsmidler i 2017 gjelder hovedsakelig salg av øvrige driftsmidler.

Investeringer i større nyanlegg for 2018 gjelder bygging av nye meierianlegg i Bergen og Irland.

NOTE 6 Vareforbruk og varebeholdningsendringer

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Kostnadsart	2018	2017
13 140 377	12 606 561	Forbruk av råvarer og innkjøpte handelsvarer	10 490 642	10 011 970
-212 972	-20 634	Beholdningsendring av varer i arbeid og ferdigvarer	-192 760	-8 748
12 927 405	12 585 927	Sum vareforbruk og varebeholdningsendringer	10 297 882	10 003 222

NOTE 7 Personalkostnader og antall årsverk

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Kostnadsart	2018	2017
3 351 163	3 296 948	Lønn, feriepenger og kostnader vikarhjelpe	2 742 114	2 712 513
437 957	431 786	Arbeidsgiveravgift	360 832	359 202
59 720	114 583	Pensjonskostnader inkludert arbeidsgiveravgift, jfr. note 8	37 256	80 667
209 261	183 835	Andre personalkostnader	135 945	122 294
4 058 101	4 027 152	Sum personalkostnader	3 276 147	3 274 676
5 279	5 319	Gjennomsnittlig antall ansatte regnet i årsverk	4 196	4 303

NOTE 8 Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Beløp i 1000 kroner

TINE SA og norske datterselskap har kollektiv pensjonsordning i MP Pensjon i henhold til lov om foretakspensjon. Ordningen tilfredsstiller reglene for obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Den kollektive pensjonsordningen er ytelsesbasert og ordningen innregnes regnskapsmessig som en ytelsesplan. Ytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Tjenstepensjonen kommer i tillegg til folketrygden og er uavhengig av ytelsen fra folketrygden. Konsernets datterselskap utenfor Norge har etablert pensjonsordninger i samsvar med lokale lover.

MP Pensjon er en selveiende stiftelse som omfatter ansatte i TINE SA og norske datterselskap. Formålet til MP Pensjon er å yte alders- og uførepensjoner til medlemmer og etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner, samboer og barn. MP Pensjons midler holdes adskilt fra foretakets midler. MP Pensjon står under tilsyn av Finanstilsynet og har konsesjon til å drive virksomhet som pensjonskasse.

Pensjonsordningen i MP Pensjon gir følgende ytelser ved full opptjeningsstid (30 år eller mer):

Pensjon	Beregningsgrunnlag	Pensjonsytelse
Alderspensjon	Inntil 6 G	16 % av sluttlønn.
	Fra 6 G til 12 G	44 % av sluttlønn.
Etterlattpensjon ektefelle / samboer	Beregnet alderspensjon	55 % av beregnet alderspensjon.
Etterlattpensjon barn	Sluttlønn	50 % av beregnet alderspensjon for yngste barn og 25 % for øvrige barn under 21 år. Samlet barnepensjon deles likt mellom barna.
Uførepensjon	Dagens lønn	3 % av lønn inntil 12 G. Tillegg på 25 % av G, begrenset til 6 % av lønn. Tillegg på 66 % av lønn mellom 6 G og 12 G. Oppsparte rettigheter fra privat og offentlige tjenstepensjon trekkes fra i beregningen.

I tillegg til den kollektive pensjonsordningen har TINE SA og de norske datterselskapene en driftspensjonsordning for ansatte med lønn over 12 G. Pensjonsytelsen i denne ordningen utgjør 66 % av lønn utover 12 G og trer i kraft fra 62 år eller 67 år.

TINE SA og de fleste norske datterselskap er innen avtaleområdet LO-NHO. Ansatte i selskapene har, basert på dette, anledning til å søke om AFP fra 62 år. Gjeldende AFP-ordning er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Selskapene innen avtaleområdet LO-NHO har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen om AFP. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å muliggjøre innregning av forpliktelse i årsregnskapet. Dette medfører at ingen forpliktelse for gjeldende AFP-ordning balanseføres.

For TINE Konsern og TINE SA omfatter de ulike ordningene pr. 31.12.2018 følgende antall personer:

TINE KONSERN			TINE SA	
Ansatte	Pensjonister		Ansatte	Pensjonister
4 861	3 918	Ytelsesbaserte ordninger i MP Pensjon	4 314	3 603
76	22	Udekkede ordninger ¹⁾	64	22
508	-	Innskuddsordninger	-	-
5 896	-	AFP	5 342	-

¹⁾ Udekkede ordninger gjelder i hovedsak driftspensjon for ansatte med lønn over 12 G og gavepensjon for ansatte som tidligere har falt utenfor den kollektive pensjonsordningen i MP Pensjon.

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Pensjonskostnader	2018	2017
364 471	355 036	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	318 386	307 547
290 183	285 806	Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	267 839	262 681
-554 626	-572 453	Nettoavkastning på pensjonsmidler	-507 509	-522 577
-86 465	-2 874	Resultatført estimatavvik	-72 793	1 864
5 247	-	Resultatført planendring	5 247	-
-54 246	-53 858	Tilskudd fra ansatte	-48 734	-48 554
12 001	18 041	Periodisert arbeidsgiveravgift	10 109	15 468
83 155	84 885	Øvrige pensjonskostnader (herunder AFP-premie og innskuddsordninger)	64 711	64 238
59 720	114 583	Netto pensjonskostnad	37 256	80 667

Note 8 forts. neste side

Note 8 forts.

Avstemming av pensjonsordningens finansielle status 31.12 mot beløp i balansen:

BELØP I 1000 KRONER

TINE KONSERN

31.12.2018	31.12.2017	Pensjonsforpliktelser og -midler
-13 265 741	-12 162 500	Påløpte pensjonsforpliktelser
17 713 518	17 285 574	Pensjonsmidler (til markedsverdi)
4 447 777	5 123 074	Netto pensjonsmidler eksklusiv arbeidsgiveravgift og estimatavvik
-1 718 814	-2 468 335	Ikke resultatført virkning av estimatavvik
2 728 963	2 654 739	Netto pensjonsmidler overfinansiert ordning
-278 192	-269 494	Påløpte pensjonsforpliktelser
80 638	85 813	Pensjonsmidler (til markedsverdi)
-197 554	-183 681	Netto pensjonsforpliktelser eksklusiv arbeidsgiveravgift og estimatavvik
-4 467	22 507	Ikke resultatført virkning av estimatavvik
-28 500	-23 708	Arbeidsgiveravgift
-230 521	-184 882	Netto pensjonsforpliktelse underfinansiert ordning

TINE SA

31.12.2018	31.12.2017
-12 371 790	-11 334 903
16 410 366	15 985 205
4 038 576	4 650 302
-1 489 814	-2 167 963
2 548 762	2 482 339
-174 580	-147 213
-	123
-174 580	-147 090
24 209	19 519
-24 615	-20 739
-174 986	-148 310

Følgende forutsetninger er anvendt i Norge for TINE Konsern og TINE SA:

Økonomiske forutsetninger

	31.12.2018	31.12.2017
Diskonteringsrente	2,60 %	2,30 %
Forventet lønnsregulering	3,25 %	3,00 %
Forventet regulering av folketrygdens grunnbeløp (G)	2,75 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	2,75 %	2,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler ¹⁾	4,30 %	3,50 %

Demografiske forutsetninger

	31.12.2018	31.12.2017
Anvendt dødelighetstabell	K2013	K2013
Anvendt uføretariff	Styrket KU	Styrket KU
Frivillig avgang (alle aldre)	Gjennomsnitt 3-5 % pr. år	Gjennomsnitt 3-5 % pr. år

¹⁾ Ved beregning av årets pensjonskostnad er det lagt til grunn en forventet avkastning på pensjonsmidlene basert på historisk og forventet avkastning i MP Pensjon.

Økonomiske og demografiske forutsetninger lagt til grunn for beregning og regnskapsføring av pensjoner, er basert på forventninger til den faktiske medlemsbestanden, forholdene i pensjonsordningen i MP Pensjon og TINE sine antagelser om fremtidig økonomisk utvikling.

TINE KONSERN

2018	2017	Faktisk avkastning på sammensetning av pensjonsmidlene
1,45 %	11,71 %	Faktisk avkastning på pensjonsmidler i foretakspensjonsordningen
31.12.2018	31.12.2017	Pensjonsmidler i foretakspensjonsordningen i MP Pensjon har følgende sammensetning:
45,90 %	50,61 %	Aksjer
46,70 %	42,66 %	Obligasjoner
3,46 %	3,45 %	Eiendom
3,94 %	3,28 %	Øvrige eiendeler

TINE SA

2018	2017
1,45 %	11,71 %
31.12.2018	31.12.2017
45,90 %	50,61 %
46,70 %	42,66 %
3,46 %	3,45 %
3,94 %	3,28 %

Sensitivitetsanalyse ved endring i forutsetninger

Måling av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader baseres på flere økonomiske og demografiske forutsetninger. Tabellen nedenfor viser estimert følsomhet for de vesentligste økonomiske forutsetningene i TINE Konsern. Sensitiviteten spesifiserer beløpsmessig effekt på pensjonskostnad og brutto pensjonsforpliktelse knyttet til den kollektive pensjonsordningene i MP Pensjon som følge av en rimelig økning eller reduksjon i en av de benyttede forutsetninger.

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsregulering		Forventet pensjonsregulering	
	0,5 %	-0,5 %	0,5 %	-0,5 %	0,5 %	-0,5 %
Endring i (MNOK)						
Balanseførte påløpte pensjonsforpliktelser	-1 271	1 478	376	-346	546	-501
Kostnadsført nåverdi av årets opptjening	-53	65	29	-26	19	-18

Den vesentligste demografiske forutsetningen er dødelighetstabell. Et år lengre levetid i dødelighetstabellen vil medføre en økning i brutto pensjonsforpliktelse 31.12.2018 på MNOK 589.

Analysen som er spesifisert over, er gjennomført av aktuar og basert på forhold 31.12.2018. Beregningene er basert på en antakelse om at alle andre forutsetninger er uendret. Det å holde øvrige forutsetninger uendret, representerer en begrensning på analysen, da det vil kunne være en korrelasjon mellom noen av endringene.

NOTE 9 Honorar til revisor

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017		2018	2017
3 656	3 524	Honorar til valgt revisor – Ernst & Young AS	1 630	1 809
772	910	Lovpålagte revisjonstjenester	767	910
261	547	Honorar for attestasjonstjenester	12	378
291	535	Honorar for skatterådgivning	177	129
4 980	5 516	Honorar for andre tjenester	2 586	3 226
		Sum honorar til valgt revisor – Ernst & Young AS		

Tabellen viser kostnadsført honorar til revisor eksklusiv merverdiavgift. Honorar for attestasjonstjenester gjelder hovedsakelig attestasjonstjenester mot Landbruksdirektoratet og attestasjon av rapport om samfunnsansvar. Honorar for andre tjenester gjelder i hovedsak kostnader ved kjøp av selskap.

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017		2018	2017
1 505	1 620	Honorar til andre revisorer		
498	277	Lovpålagte revisjonstjenester		
313	112	Honorar for skatterådgivning		
2 315	2 009	Honorar for andre tjenester		
		Sum honorar til andre revisorer		

Honorar til andre revisorer omfatter selskapene Norseland Inc. og Alpine Dairy LLC.

NOTE 10 Andre driftskostnader

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017	Kostnadsart	2018	2017
1 166 705	1 086 426	Indirekte kostnader knyttet til produksjon og drift	989 001	924 912
1 074 569	1 051 672	Transportkostnader	981 352	967 368
-465 093	-426 232	Stedsfrakttinntekter (innfrakttilllegg og distribusjonstillegg) ¹⁾	-465 093	-426 232
1 575 959	1 586 640	Salgs-, markedsførings- og andre driftskostnader	1 198 451	1 216 359
13 902	13 406	Eiendomsskatt	12 288	11 822
1 109	1 117	Tap ved salg av varige driftsmidler	992	1 117
7 779	4 297	Tap på fordringer og kontrakter	6 672	3 906
3 374 930	3 317 326	Sum andre driftskostnader	2 723 663	2 699 252

¹⁾ Refusjon fra Prisutjevnsordningen av transportkostnader for rå melk for strekningen fra melkeprodusent til noteringspunktet, se eget kapittel om TINE Råvare.

NOTE 11 Skatter

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
2018	2017		2018	2017
1 465 016	1 413 918	Avstemming fra nominell til faktisk skattesats	1 318 907	1 319 204
336 954	339 340	Resultat før skatt	303 349	316 609
		Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats i Norge		
		Skattevirkningen av følgende poster		
7 550	6 024	Ikke fradragsberettigede kostnader	5 464	5 017
-13 173	-5 003	Ikke skattepliktige inntekter	-13 711	-8 034
-286	-12 404	Skattesatsforskjeller i utlandet	-	-
-190 765	-196 141	Utbetaling til melkeprodusentene	-190 765	-196 141
4 328	4 620	Avskrivning av goodwill	-	-
-6 787	-5 475	Endring i nedvurdering av utsatt skattefordel	-	-
-927	169	Resultat fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper	-	-
-	-37	Nedskrivning av finansielle anleggsmidler	-	-37
-29 985	-33 014	Endret skattesats	-30 658	-31 245
9 294	9 367	Formuesskatt	9 294	9 367
-292	2 081	Skatt tidligere år	-652	2 081
813	71	Andre poster	-	-
116 724	109 598	Sum skattekostnad	82 321	97 617
8,0 %	7,8 %	Effektiv skattesats	6,2 %	7,4 %

Note 11 forts. neste side

Note 11 forts.

BELØP I 1000 KRONER

TINE KONSERN

2018	2017	Utsatt skatt virkning av poster ført mot egenkapitalen
10 918	-11 178	Sikring av fremtidige kontantstrømmer
-2 717	3 617	Sikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap
8 201	-7 561	Utsatt skatt virkning av poster ført mot egenkapitalen

TINE SA

2018	2017
-10 918	-11 178
-	-
-10 918	-11 178

TINE KONSERN / NORGE

2018	2017	Fordeling av skattekostnaden på Norge og utlandet
113 400	120 322	Skattekostnad

TINE KONSERN / UTLAND

2018	2017
3 324	-10 724

TINE KONSERN

31.12.2018	31.12.2017	Betalbar skatt i balansen
116 990	89 705	Inntektsskatt
-961	-	Skattevirkning av avgitt konsernbidrag
9 294	9 367	Formuesskatt
125 323	99 072	Betalbar skatt i balansen

TINE SA

31.12.2018	31.12.2017
93 337	71 510
-961	-684
9 294	9 367
101 670	80 193

TINE KONSERN

31.12.2018		Spesifikasjon av skattevirkingen av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring	31.12.2017	
Fordel	Forpliktelse		Fordel	Forpliktelse
-	156 205	Varige driftsmidler	-	156 327
-	15 880	Merverdier ved oppkjøp	-	13 706
4 547	-	Langsiktige forpliktelser / fordringer	2 935	-
31 081	-	Finansielle derivater	21 079	-
-	600 372	Pensjonsmidler	-	610 560
-	32 310	Varebeholdning	-	32 833
1 579	-	Kortsiktige fordringer	2 665	-
33 806	-	Kortsiktige forpliktelser	33 185	-
50 715	-	Pensjonsforpliktelser	42 523	-
-	9 561	Gevinst- og tapskonto	-	9 535
45 821	-	Underskudd til fremføring	54 479	-
167 549	814 328	Sum før utligning	156 866	822 961
-113 795	-113 795	Utlignet skattefordel / skatteforpliktelse	-95 164	-95 164
53 754	700 533	Utsatt skattefordel / skatteforpliktelse	61 702	727 797
-43 041	-	Ikke balanseført utsatt skattefordel	-51 637	-
10 713	700 533	Netto utsatt skattefordel / skatteforpliktelse i balansen	10 065	727 797

Utsatt skattefordel er oppført med utgangspunkt i fremtidig inntekt og som forventes å kunne utnyttes. Hoveddelen av skattefordelen er knyttet til virksomhet utført av deleide datterselskap i Norge. Fremførbart underskudd har ingen tidsbegrensning. TNOK 44 461 av skattevirkning av underskudd til fremføring 31.12.2018 tilhører den svenske virksomheten i TINE. Tilsvarende tall 31.12.2017 var TNOK 53 163.

TINE SA

31.12.2018		Spesifikasjon av skattevirkingen av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring	31.12.2017	
Fordel	Forpliktelse		Fordel	Forpliktelse
-	125 955	Varige driftsmidler	-	129 662
31 081	-	Finansielle derivater	21 079	-
-	560 728	Pensjonsmidler	-	570 938
-	29 924	Varebeholdning	-	30 962
627	-	Kortsiktige fordringer	596	-
20 946	-	Kortsiktige forpliktelser	23 509	-
38 497	-	Pensjonsforpliktelser	34 111	-
-	7 250	Gevinst- og tapskonto	-	6 514
91 151	723 857	Sum før utligning	79 295	738 076
-91 151	-91 151	Utlignet skattefordel / skatteforpliktelse	-79 295	-79 295
-	632 706	Utsatt skattefordel / skatteforpliktelse i balansen	-	658 781

TINE KONSERN

2018	2017	Spesifikasjon av skattekostnad
-15 237	28 724	Endring i utsatt skatt
116 990	89 705	Betalbar inntektsskatt
9 294	9 367	Betalbar formuesskatt
5 677	-18 198	Øvrige effekter
116 724	109 598	Sum skattekostnad

TINE SA

2018	2017
-15 157	25 129
93 337	71 510
9 294	9 367
-5 153	-8 389
82 321	97 617

Balanse

NOTE 12 Immaterielle eiendeler og goodwill

Beløp i 1000 kroner

TINE KONERN	Patenter	Varemerke	Kunder	Andre rettigheter	Goodwill	Sum 2018	Sum 2017
Anskaffelseskost 01.01	7 100	105 595	18 500	68 143	275 378	474 716	450 047
Tilgang (+) i året ¹⁾	-	-	-	88 329	7 592	95 921	21 426
Avgang (-) i året ²⁾	-	-60 135	-	-	-173 592	-233 727	-6 294
Valutaeffekter	45	-1 753	-	4 425	-11 060	-8 343	9 536
Anskaffelseskost 31.12	7 145	43 707	18 500	160 897	98 319	328 567	474 716
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-	-19 159	-4 208	-40 760	-57 703	-121 831	-341 447
Bokført verdi 31.12	7 145	24 548	14 292	120 136	40 616	206 737	133 268
Årets avskrivninger	-	-2 817	-1 850	-6 470	-14 671	-25 808	-36 822
Årets nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-
Økonomisk levetid	Evig	10-20 år	10 år	5-10 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		

¹⁾ Tilgang gjelder i hovedsak virksomhetsoverdragelse fra Felleskjøpet SA til TINEs datterselskap Mimi Holding AS, se note 14 for ytterligere informasjon.

²⁾ Avgang i året gjelder i hovedsak merverdier knyttet til Wernersson.

Importlisens i Norseland Inc. er klassifisert som patenter. Den er vurdert til å ha ubestemt levetid og avskrives derfor ikke.

Goodwill knytter seg til:	31.12.2018	31.12.2017
Fjordland Konsern	17 550	18 152
Diplom-Is Konsern	12 286	15 431
Alpine Dairy LLC	10 780	13 089
Norseland Ltd.	-	458
Sum goodwill	40 616	47 130

TINE SA	Andre rettigheter	Goodwill	Sum 2018	Sum 2017
Anskaffelseskost 01.01	8 950	21 000	29 950	21 000
Tilgang (+) i året	6 829	-	6 829	8 950
Avgang (-) i året	-	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12	15 779	21 000	36 779	29 950
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-1 765	-16 800	-18 565	-12 898
Bokført verdi 31.12	14 013	4 200	18 213	17 052
Årets avskrivninger	-1 467	-4 200	-5 667	-4 498
Årets nedskrivninger	-	-	-	-
Økonomisk levetid	5 år	5 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær		

Goodwill i TINE SA er knyttet til virksomheten i Sunniva Drikker AS. Det henvises til note 14.

Det er foretatt vurdering av nedskrivningsbehov for goodwill og andre immaterielle eiendeler. Ved indikasjoner på verdifall er beregning av gjenvinnbart beløp basert på neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer gjennomført. Kontantstrømmene er basert på budsjett og øvrig tilgjengelig informasjon på vurderingstidspunktet. Det er ikke identifisert indikasjoner på verdifall for 2018.

TINE KONERN			TINE SA		BELOP I 1000 KRONER
2018	2017	Kostnadsført forskning og produktutvikling	2018	2017	
16 345	16 208	Forskning	16 345	16 208	
100 280	97 513	Produktutvikling	92 558	90 686	
116 625	113 721	Sum kostnadsført forskning og produktutvikling	108 903	106 894	

Vesentlige pågående forsknings- og utviklingsarbeid knytter seg til våre satsningsområder innen meierisektoren, spesielt innenfor helse og sunnhet.

NOTE 13 Varige driftsmidler

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN	Tomter/boliger/hytter	Bygg/bygg-innredning	Maskiner/inventar	Transportmidler	Sum 2018	Sum 2017
Anskaffelseskost 01.01	308 277	6 538 289	10 199 954	964 581	18 011 101	17 077 264
Tilgang (+) i året	10 137	897 605	727 337	122 027	1 757 105	1 201 602
Avgang (-) i året	-835	-56 124	-91 110	-87 873	-235 942	-265 328
Valutaeffekter	-13	13 209	20 096	2	33 293	-2 437
Anskaffelseskost 31.12	317 565	7 392 978	10 856 277	998 736	19 565 557	18 011 101
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-28 682	-3 238 816	-6 813 583	-575 947	-10 657 027	-9 792 529
Bokført verdi 31.12	288 883	4 154 163	4 042 694	422 790	8 908 530	8 218 572
Årets avskrivninger	-4 824	-241 621	-682 587	-107 187	-1 036 219	-1 004 613
Årets nedskrivninger	-	-4 908	-36 177	-	-41 086	-16 028
Økonomisk avskrivningsperiode	10 år-evig	20-30 år	3-15 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		
Regnskapsmessig gevinst (+) / tap (-) solgte driftsmidler	16 957	-	944	10 800	28 701	15 743
Bokført verdi av eiendeler knyttet til leieavtaler	-	-	-	-	-	55
herav årets avskrivninger	-	-	-	-	-	-140

TINE SA	Tomter/boliger/hytter	Bygg/bygg-innredning	Maskiner/inventar	Transportmidler	Sum 2018	Sum 2017
Anskaffelseskost 01.01	277 341	6 101 910	9 073 428	833 819	16 286 498	15 491 555
Tilgang (+) i året	6 789	599 504	637 990	96 283	1 340 566	1 040 831
Avgang (-) i året	-835	-54 367	-51 893	-81 822	-188 917	-245 888
Anskaffelseskost 31.12	283 295	6 647 047	9 659 525	848 280	17 438 147	16 286 498
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	-26 513	-3 028 493	-6 043 525	-481 089	-9 579 619	-8 801 544
Bokført verdi 31.12	256 782	3 618 554	3 616 000	367 191	7 858 528	7 484 955
Årets avskrivninger	-4 449	-225 885	-593 803	-89 828	-913 965	-888 681
Årets nedskrivninger	-	-	-36 159	-	-36 159	-16 028
Økonomisk avskrivningsperiode	10 år-evig	20-30 år	3-15 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		
Regnskapsmessig gevinst (+) / tap (-) solgte driftsmidler	16 957	-	30	9 162	26 149	14 985

Bygg og bygginredning består av egne produksjonslokaler, lager og administrasjonsbygg for anvendelse i egen meierivirksomhet og for produksjon av iskrem. Utleie til eksterne leietakere foregår i ubetydelig omfang. Varige driftsmidler hvor det forelå indikasjoner på verdifall, er vurdert for nedskrivningsbehov. Nedskrivninger til gjenvinnbart beløp av varige driftsmidler er gjennomført som følge av vedtak om framtidige nedleggelser av anlegg, omleggelser av driften og prosjekter som er blitt mindre lønnsomme enn forutsatt.

Tabellen under viser bokført verdi av bygg, tekniske installasjoner og maskiner under oppføring. Anlegg under oppføring bokføres som varige driftsmidler, men avskrives ikke før anlegget tas i bruk.

TINE KONSERN			TINE SA		
2018	2017	Anlegg under oppføring	2018	2017	
874 879	248 692	Bygg	642 330	226 635	
19 195	8 333	Tekniske installasjoner	19 195	6 104	
490 853	276 964	Maskiner	467 741	274 636	
1 384 927	533 989	Sum anlegg under oppføring	1 129 266	507 375	

Det henvises til investeringer i større nyanlegg i note 5.

NOTE 14 Datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Beløp i 1000 kroner

Datterselskap	Forretningskontor	Anskaffelses-tidspunkt	Morselskap TINE SA Eierandel/ stemmeandel	Under- konsern/ datterselskap Eierandel/ stemmeandel	Andel egenkapital i selskapet 31.12.2018	Bokført verdi i TINE SA 31.12.2018	Bokført verdi i TINE SA 31.12.2017
Bunes Fryselager AS ¹⁾	Porsgrunn	1975	19 %	40 %	9 147	95	95
Diplom-Is AS	Nittedal	1991	100 %		339 034	471 394	471 394
Norsk Iskrem AS	Nittedal	1989		100 %			
Laguna Produkter AS	Holmestrand	2016		100 %			
Isdalen AS	Oslo	2016		100 %			
Kulinaris AS	Trollåsen	2017		51 %			
Fjordland AS	Oslo	1985	51 %		94 590	18 333	18 333
Matvarehuset AS	Bergen	2014		100 %			
Safari Næringsmidler AS	Bergen	2016		65 %			
Hallheimslie 12 AS	Bergen	2018		100 %			
Kukraft AS	Oslo	2018	100 %		250	254	-
LL Voss Handverksmerieri AS	Oslo	1994	100 %		347	417	408
Maritex AS	Oslo	2001	100 %		8 897	8 624	8 624
Heimatt AS	Oslo	2002	100 %		594	4 314	3 501
Mimiro Holding AS	Ås	2018	60 %		377 665	226 800	-
Mimiro AS	Ås	2018		100 %			
Norseland Holdings Ltd.	Ilchester, UK	2004	100 %		118 798	119 999	119 999
Norseland Ltd.	Ilchester, UK	2008		100 %			
Phonefood Ltd.	Ilchester, UK	2008		100 %			
Ridgebrick Ltd.	Ilchester, UK	2013		100 %			
Norseland Inc.	Stamford, USA	1978	100 %		406 670	193 517	72 889
Alpine Dairy LLC	Winesburg, USA	2012		100 %			
Næringsmiddelproduksjon AS	Oslo	2001	100 %		1 000	1 103	1 103
OsteCompagniet AS	Oslo	2001	100 %		15 484	3 053	3 053
Sunniva Drikker AS	Oslo	2002	100 %		19 695	12 427	12 427
TINE Holding AB	Ulricehamn, Sverige	2007	100 %		782 231	751 395	751 395
Wernersson Glass AB	Ulricehamn, Sverige	2003/04/06		100 %			
Wernersson Ost AB	Ulricehamn, Sverige	2007		100 %			
Wernersson Ost Danmark AS	Roskilde, Danmark	2007/08/11		100 %			
TINE Holding Ireland Ltd.	Dublin, Irland	2016		100 %	484 721	475 930	-
TINE Ireland Ltd.	Dublin, Irland	2016		100 %			
Sum					2 659 124	2 287 656	1 463 222

¹⁾ Samlet eierandel i Bunes Fryselager AS for TINE Konsern utgjør 59 % (TINE SA 19 % og Diplom-Is AS 40 %).

Beløp i 1000 kroner

FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET (FKV) OG TILKNYTTETE SELSKAP (TS)					TINE KONSERN				TINE SA	
	Forretnings- kontor	Anskaffelses- tidspunkt	Eierandel/ stemmeandel	Antall aksjer/ andeler	Resultat-an- del 2018	Andel egenkapital 31.12.2018	Resultat-an- del 2017	Andel egenkapital 31.12.2017	Verdi i balansen 31.12.2018	Verdi i balansen 31.12.2017
Fjordkjøkken AS	Varhaug	1996	23,46 %	6 100	5 136	31 212	4 286	29 736	9 700	9 700
Lotito Foods Holding LLC	Edison, USA	2016	33,33 %		2 892	138 801	4 390	133 536	-	-
Skala AS	Oslo	1948	50,00 %	12 500	646	40 348	-6 389	39 701	984	984
TUN Media AS	Oslo	2000	25,50 %	23 523 807	2 143	21 066	3 528	18 924	10 212	10 212
Andre FKV og TS					1 690	7 162	2 427	5 629	2 046	2 096
Sum FKV og TS					12 507	238 589	8 242	227 526	22 942	22 992

INNTEKTER FRA INVESTERINGER I DATTERSELSKAP

Beløp i 1000 kroner

Finansinntektsart	TINE SA	
	2018	2017
Konsernbidrag	46 637	6 943
Utbytte	32 297	29 001
Sum inntekter fra investeringer i datterselskap	78 934	35 944

Note 14 forts. neste side

Note 14 forts.

SELSKAPSEMDRINGER**Fusjon av virksomhet:**

Fjordland AS sine datterselskaper Matlyst AS og Transporty AS ble i mars 2018 fusjonert inn i Matvarehuset AS.

Nye virksomheter:

Mimiro AS ble stiftet i juli 2018. Det nye selskapet skal bruke data fra landbruket til å øke bøndenes produktivitet og lønnsomhet.

Kukraft AS ble stiftet i oktober 2018. Selskapet tar i bruk biogass basert på husdyrgjødsel som drivstoff.

Fjordland AS kjøpte i november 2018 eiendomsselskapet Hallheimslien 12 AS, som et ledd i å sikre forutsigbare rammer og videre utviklingsmuligheter for produksjonen til Matvarehuset AS.

Eierskifte:

TINE SA kjøpte aksjene i TINE Holding Ireland Ltd. i februar 2018 fra TINE Holding AB.

NOTE 15 Varebeholdning

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	Spesifikasjon	31.12.2018	31.12.2017
315 811	304 336	Råvarer	268 464	256 448
236 779	237 690	Varer under tilvirkning	178 509	177 088
1 447 360	1 233 478	Egentilvirkede ferdigvarer	1 325 324	1 133 985
578 837	487 078	Handelsvarer	215 080	175 745
2 578 787	2 262 581	Sum varebeholdning	1 987 377	1 743 266

31.12.2018	31.12.2017	Verdivurdering	31.12.2018	31.12.2017
2 336 914	2 124 263	Vurdert til anskaffelseskost	1 822 063	1 665 696
241 873	138 318	Vurdert til virkelig verdi	165 314	77 570
2 578 787	2 262 581	Sum varebeholdning	1 987 377	1 743 266

Under handelsvarer inngår reservedelslager. Dette utgjør i 2018 MNOK 198,1 for TINE Konsern og MNOK 188,0 for TINE SA. Konsernets varelager er totalt nedskrevet med MNOK 50,2 pr. 31.12.2018. Tilsvarende tall for 2017 var MNOK 48,5. Nedskrivningen gjelder ukurans og nedvurdering som følge av endrede markedsvilkår for hovedsakelig melkepulver og ost.

NOTE 16 Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	Mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	31.12.2018	31.12.2017
2 331	1 650	Kortsiktige fordringer på felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	2 308	1 623
37 663	35 641	Kortsiktig gjeld til felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	37 663	35 444

NOTE 17 Egenkapital

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN									
31.12.2018					31.12.2017				
Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Minoritetenes andel	Sum egenkapital	Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Minoritetenes andel	Sum egenkapital
5 884	382 000	7 347 136	93 039	7 828 059	6 250	424 000	6 766 697	91 621	7 288 568
Egenkapital 01.01									
Årets endring i egenkapital									
-	-	1 315 834	32 457	1 348 291	-	-	1 275 903	28 418	1 304 321
-	-	-829 415	-	-829 415	-	-	-817 253	-	-817 253
-	-42 000	42 000	-	-	-	-42 000	42 000	-	-
-210	-	-	-	-210	-366	-	-	-	-366
-	-	-30 066	-	-30 066	-	-	61 729	-	61 729
-	-	-15 693	-	-15 693	-	-	-17 009	-	-17 009
-	-	-3 438	154 638	151 200	-	-	-1 079	1 079	-
-	-	-	-22 767	-22 767	-	-	-	-28 079	-28 079
-	-	16 648	-	16 648	-	-	32 108	-	32 108
-	-	-13 397	-	-13 397	-	-	4 040	-	4 040
5 674	340 000	7 829 609	257 367	8 432 650	5 884	382 000	7 347 136	93 039	7 828 059
Egenkapital 31.12									

Note 17 forts. neste side

Note 17 forts.

Minoriteter representerer eksterne eierandeler i datterselskap**Minoritetenes andel av egenkapitalen fordeler seg som følger:**

		TINE KONSERN	
		31.12.2018	31.12.2017
Bunes Fryseler AS		6 357	6 406
Kulinaris AS		4 643	4 074
Fjordland AS		74 866	64 373
Matvarehuset AS		15 173	14 008
Safari Næringsmidler AS		4 068	4 178
Hallheimslie 12 AS		1 194	-
Mimiro AS		151 066	-
Sum minoritetenes andel av egenkapital		257 367	93 039

TINE SA

BELØP I 1000 KRONER

31.12.2018				31.12.2017			
Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital	Andelskapital	Etterbetalingsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
5 884	382 000	7 201 103	7 588 987	6 250	424 000	6 693 040	7 123 290
Egenkapital 01.01				Egenkapital 01.01			
Årets endring i egenkapital				Årets endring i egenkapital			
-	-	1 236 587	1 236 587	-	-	1 221 587	1 221 587
-	-	-829 415	-829 415	-	-	-817 253	-817 253
-	-42 000	42 000	-	-	-42 000	42 000	-
-210	-	-	-210	-366	-	-	-366
-	-	-30 066	-30 066	-	-	61 729	61 729
5 674	340 000	7 620 207	7 965 881	5 884	382 000	7 201 103	7 588 987

Etterbetaling til melkeprodusentene

Rammen for etterbetalingen er årets resultat etter skatt og besluttet av årsmøtet. Utdelingen fordeles på grunnlag av leveransen av melk i kalenderåret. Det kan ikke betales ut mer enn det som vil være i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk.

NOTE 18 Balanseførte avsetninger for forpliktelser

Beløp i 1000 kroner

Følgende avsetninger for forpliktelser er balanseført som gjeld:

TINE KONSERN		TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
97 606	105 259	97 606	104 610
Kostnader relatert til omstillingstiltak			

Avsetninger for kostnader relatert til omstillingstiltak og sluttvederlag i TINE SA og Diplom-Is AS. Avsetninger inngår i annen kortsiktig gjeld i balansen.

Finansiell informasjon

NOTE 19 Finansiell risiko og sikringsinstrumenter

TINE SA har en helhetlig tilnærming til konsernets finansielle risikoer. Overordnet målsetting i TINEs finansielle policy er å bidra til en høyest mulig og stabil melkepris. TINE SA benytter rente- og valutaderivater som ledd i styringen av konsernets valuta- og renteeksponering. Rentederivater, valuta-terminer og valutaopsjoner inngår for å oppnå ønsket rentestruktur på låneporteføljen samt sikre kontantstrømmer i utenlandsk valuta.

VALUTARISIKO

TINE SA har valutarisiko i form av transaksjonsrisiko som i hovedsak er knyttet til varesalg og kjøp av innsatsfaktorer, samt investeringer i og utbytte fra datterselskap utenfor Norge. Balanserisiko knytter seg til eierandeler i utenlandske datterselskap i Sverige, Danmark, Storbritannia, Irland og USA med funksjonell valuta ulik NOK.

For å redusere risiko i forbindelse med handelstransaksjoner i utenlandsk valuta, har TINE SA inngått valutaterminer og valutaopsjoner knyttet til valuta-ene USD og EUR hvor TINE SA har sin hovedeksponering. Valutaderivatene vurderes i henhold til regnskapslovens § 5-9 til virkelig verdi i balansen. Urealiserte endringer i virkelig verdi føres mot egenkapitalen.

I TINE Konsern anvendes sikring av nettoinvesteringen i utenlandske datterselskap.

TINE KONSERN			TINE SA	
			BELOP I 1000 KRONER	
31.12.2018	31.12.2017	Markedsverdi av valutaderivater	31.12.2018	31.12.2017
-77 831	26 716	Valutaderivater som vurderes til virkelig verdi i balansen	-77 831	26 716
-77 831	26 716	Sum markedsverdi av valutaderivater ¹⁾	-77 831	26 716

¹⁾ Sum balanseført verdi av valutaderivater er klassifisert som langsiktig gjeld.

Endring i urealiserte verdier på valutaderivater utgjør i TINE SA i 2018 MNOK -105. Det benyttes sikringsbokføring av valutaderivater. Verdiendringer på valutaderivater som gjelder sikring av investering i utenlandske datterselskap bokføres mot egenkapitalen i TINE Konsern. Valutaendringer som gjelder sikring av kontantstrømmer bokføres mot egenkapital i TINE SA.

TINE KONSERN			TINE SA	
			BELOP I 1000 KRONER	
2018	2017	Realisert og urealisert gevinst og tap på valuta	2018	2017
-2 442	-22 887	Realisert gevinst og tap på valuta	27 514	-57 020
3 898	1 658	Urealisert gevinst og tap på valuta	-42 922	21 172
1 456	-21 229	Netto realisert og urealisert gevinst og tap på valuta ²⁾	-15 408	-35 848

²⁾ Urealiserte valutaeffekter knyttet til kontantstrømsikring sikringsbokføres. Realiserte valutaeffekter knyttet til kontantstrømsikring over driftsresultatet. Gevinst og tap knyttet til valutasikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap føres over resultatet i TINE SA, men tilbakeføres i TINE Konsern.

TINE SA har valutasikret hoveddelen av nettoinvesteringene i TINE Holding AB, Wernersson Ost AB, Norseland Ltd., TINE Holding Ireland Ltd. og Norseland Inc. Valutalån og valutaderivater benyttes som sikringsinstrument. Verdiendringene på sikringsinstrumentene føres mot egenkapital i TINE Konsern. Akkumulert verdi på sikring av nettoinvesteringer utgjør pr. 31.12.2018 MNOK -118 etter skatt mot MNOK -103 pr. 31.12.2017. Beløpet inngår i balanseposten annen egenkapitalen i TINE Konsern.

RENTERISIKO

Det vesentligste av TINE SA sin renterisikoeksponering er knyttet til låneporteføljen. TINEs finansielle policy for styring av renterisiko har som formål å gi konsernet en mest mulig kostnadseffektiv finansiering, samtidig med et ønske om en viss stabilitet og forutsigbarhet i finanskostnadene.

For å redusere risiko knyttet til fremtidige rentebetalinger som følge av svingninger i markedsrenter, har TINE SA åpnet for inngåelse av rente-sikringsinstrumenter. Rentesikringene har i idag en løpetid på opptil 10 år. Sikringsgraden varierer, men begrenses normalt til 50 % i forhold til forventet fremtidig netto rentebærende gjeld.

TINE KONSERN			TINE SA	
			BELOP I 1000 KRONER	
2018	2017	Renteinntekter og -kostnader	2018	2017
-	-	Renteinntekter fra foretak i samme konsern	12 264	6 822
17 363	12 205	Eksterne renteinntekter	15 907	11 374
-113 596	-116 520	Eksterne rentekostnader	-112 979	-112 166
-96 233	-104 315	Netto renteinntekter og -kostnader	-84 808	-93 970

TINE KONSERN			TINE SA	
			BELOP I 1000 KRONER	
31.12.2018	31.12.2017	Markedsverdi rentederivater eksklusiv påløpte rente	31.12.2018	31.12.2017
-98 679	-125 229	Sum rentederivater hvor verdiendring føres mot egenkapital	-98 679	-125 229
-98 679	-125 229	Sum markedsverdi rentederivater eksklusiv påløpte rente ³⁾	-98 679	-125 229

³⁾ Sum balanseført verdi av rentederivater inngår i balanselinjen langsiktige finansielle forpliktelser.

Rentederivater knytter seg til kontantstrømsikring av fremtidige rentebetalinger og verdiendringer føres mot egenkapitalen. I 2018 ble det realisert et rentederivat med markedsverdi MNOK -21, mens det i 2017 ikke var noen realisasjoner. De realiserte rentederivatene inngikk i kontantstrømsikringen av fremtidige rentebetalinger. Realisasjonsbeløpet inngår i annen egenkapital og resultatføres i takt med rentebetalingene som derivatene opprinnelig sikret. Akkumulerte urealiserte og realiserte verdiendringer på kontantstrømsikring av rentebetalinger utgjør pr. 31.12.2018 MNOK -156 etter skatt mot MNOK -187 pr. 31.12.2017. Beløpet inngår i balanseposten annen egenkapital både for TINE Konsern og TINE SA.

Note 19 forts. neste side

Note 19 forts.

RENTESENSITIVITETSANALYSE

Analysen illustrerer renterisikoen tilknyttet konsernets rentebærende gjeld pr. 31.12.2018. Det er her vist hvordan en renteendring på 2 prosentenheter forventes å påvirke resultatet for kommende regnskapsår (tall i MNOK). Konsernet har inngått flere rentederivater. Foruten to rentebytte-avtaler, har ikke disse oppstart før tidligst ultimo 2019. Ikke påbegynte rentebytteavtaler inngår ikke i analysen. Det er benyttet nominell skattesats på 23 %.

TINE KONSERN			TINE SA			Beløp i MNOK
Netto rentebærende gjeld	Resultateffekt etter skatt		Netto rentebærende gjeld	Resultateffekt etter skatt		
3 079	-42	Netto effekt på positiv endring i rente (+2 %)	3 423	-48		
3 079	42	Netto effekt på negativ endring i rente (-2 %)	3 423	48		

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for at en part vil påføre den annen part et finansielt tap ved å ikke innfri sin forpliktelse. TINE Konsern påtar seg motpartsrisiko ved salg av varer, gjennom driftsgarantiordningen for melkeprodusenter, ved plassering av overskuddslikviditet og ved handel med finansielle derivater.

TINE Konsern har etablert rutiner for kredittvurdering av kunder og kredittgrenser fastsettes i henhold til selskapets kredittpolicy. Disse retningslinjene åpner blant annet for å kreve en oppgjørsform som gir sikkerhet for betaling for vareleveranser. Kunder av TINE er grossister og enkeltkunder innenfor flere kundesegmenter. Deres betalingsevne anses som god og tap på fordringer i TINE Konsern har historisk vært lave. Endrede utsikter for norsk makroøkonomi har gjort at oppfølging av utsatte kundegrupper er forsterket i TINE Konsern.

TINE SA har også inngått en driftsgarantiordning hvor TINE SA garanterer for maksimalt 50 % av utestående kreditt som melkeprodusentene har i Driftskredittordningen for landbruket. Historisk har det vært lave utbetalinger i denne ordningen. Motpartsrisiko for finansielle derivater og plassering av overskuddslikviditet reduseres gjennom valg av motparter med høy kreditt-rating, samt diversifisering.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at TINE Konsern ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etterhvert som de forfaller. TINE Konsern styrer sin likviditetsrisiko ved å ha tilstrekkelige likviditetsreserver og trekkmuligheter på avtalte kredittrammer med bank og ved løpende overvåking av framtidige kontantstrømmer knyttet til finansielle eiendeler og gjeld i balansen. Likviditeten i TINE Konsern vurderes som god. TINE Konsern har 31.12.2018 ledige rammer innenfor lånefasiliteter som vil kunne dekke inn kortsiktig refinansieringsbehov, og tilgjengelige rammer tilsier at likviditetsrisikoen kan anses som svært lav.

Det vises til note 23 hvor det er gitt en nærmere beskrivelse av trekkfasilitetene og finansieringssituasjonen.

RÅVARERISIKO

Prisene på verdensmarkedet for de viktigste bulkproduktene hadde en noe ulik utvikling for år 2018.

Smør har blitt redusert gjennom økt tilgang av fløte og noe stagnasjon i etterspørsel. Cheddar og Gouda var svært stabile gjennom 2018 og har fortsatt trenden på priser etablert i 2017. WMP (Whole Milk Powder – helmelkspulver) har også fortsatt sin stabile trend gjennom 2018. SMP (Skimmed Milk Powder – skummetmelkspulver) har tatt seg opp og styrket seg i 2. halvår etter det kraftige fallet som overskuddet i EU skapte i 2016 og 2017.

USA og Europa har estimert en lavere innveining av melk enn tidligere prognostisert for år 2019 med en økning på 1,0 % over innveiningen for år 2018. For EU så er det den varme sommeren med mulig lav tilgang på fôr som ser ut til å påvirke produksjonen i størst grad. Dette i kombinasjon med lavere marginer i markedet. Vi har også foreløpige prognoser som tilsier at produksjonen i Sør-Amerika, USA og Oceania vil være stabil til noe økende med tilnærmet samme økning på cirka 1,0 %. Været sin påvirkning av tilgang på fôr er sammen med en større usikkerhet i markedet er det som i størst grad påvirker tallene inn i 2019. Råstoffprisen på melk ser ut til å ha stabilisert seg gjennom 2018.

Det internasjonale melkemarkedet ser ut til å fortsette inn i 2019 med det prisgrunnlaget som ble etablert i løpet av 2017. Dette etter de svake årene i 2015 og 2016 som kom som en konsekvens av overproduksjon i kombinasjon med en stagnasjon i etterspørselen utover de tidligere estimer.

Om melkeinngangen skulle stabilisere seg noe over prognose i kombinasjon med noe lavere etterspørsel i markedet så vil dette bilde endre seg fort i negativ retning. I tillegg så vil en faktor som været alltid skape endringer som er vanskelig å forutse.

NOTE 20 Netto andre finansinntekter og -kostnader

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA		
2018	2017		2018	2017	
-	-174	Nedskrivning av investeringer i andre selskap	-	-155	
3 968	2 784	Verdiendring av markedsbaserte finansielle omløpsmidler	3 968	2 784	
16 233	170	Andre finansinntekter	16 204	102	
-10 407	-8 746	Andre finanskostnader	-6 786	-6 668	
9 794	-5 966	Netto andre finansinntekter og -kostnader	13 386	-3 937	

Andre finansinntekter inkluderer salg av aksjer i Landkreditt AS (tidligere Landbruksforsikring AS) til en verdi av MNOK 16,1 i 2018.

NOTE 21 Garantier**GARANTIER:****Bankgarantier**

TINE Konsern har til rådighet en garantiramme på MNOK 250 hos Handelsbanken Norge. Garantiansvaret dekker i all hovedsak skattetrekksгарantier for TINE SA og datterselskap, samt transportløyvegarantier for TINE SA.

Garantier stilt av TINE

TINE SA er solidarisk ansvarlig overfor Handelsbanken Norge for garantier stilt på vegne av datterselskap. Pr. 31.12.2018 utgjorde dette engasjementet MNOK 195. For øvrig dekker TINE SA maksimalt 50 % av de gjeldende driftskreditter melkeprodusentene har i Driftskredittordningen for landbruket. Det vises også til note 19, avsnitt om kredittrisiko.

NOTE 22 Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	Bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	31.12.2018	31.12.2017
507 713	158 017	Bankinnskudd og kontanter	475 184	211 082
370 998	107 961	Bankinnskudd konsernkontoordning	-	-
501 672	200 464	Rentefond	501 672	200 464
1 380 383	466 442	Sum bankinnskudd, kontanter og pengemarkedspapirer	976 856	411 546
		herav:		
2 970	1 983	Bundne bankinnskudd	-	-

TINE SA har en konsernkontoavtale med Danske Bank A/S med en samlet kassekreditt for hele konsernet med unntak av underkonsernet Norseland Inc. som har separat bankavtale og kassekreditt med DNB ASA.

NOTE 23 Annen langsiktig gjeld

Beløp i MNOK

Tabellen under viser annen langsiktig gjeld:

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	Type lån	31.12.2018	31.12.2017
2 605	2 373	Obligasjonslån	2 605	2 373
1 369	471	Øvrig langsiktig rentebærende gjeld	1 369	471
372	364	Flervaluta trekkrettigheter	372	364
37	7	Banklån	35	-
19	33	Øvrige lån	19	20
4 402	3 249	Sum annen langsiktig gjeld	4 400	3 228

Tabellen under viser kontraktsmessige forfall og avdrag pr. type lån pr. år:

TINE KONSERN					TINE SA				
Forfall og avdrag i	2020	2021	2022	2023 og senere	Type lån	Forfall og avdrag i	2020	2021	2022 og senere
2019						2019			
500	-	450	500	1 155	Obligasjonslån	500	-	450	1 155
-	471	16	64	819	Øvrig langsiktig rentebærende gjeld	-	471	16	819
-	-	-	372	-	Flervaluta trekkrettigheter	-	-	-	372
-	37	-	-	-	Banklån	-	35	-	-
-	19	-	-	-	Øvrige lån	-	19	-	-
500	527	466	935	1 974	Sum kontraktsmessige avdrag	500	525	466	1 974

BELØP I MNOK

Note 23 forts. neste side

Note 23 forts.

Gjennomsnittlig rente for langsiktig rentebærende gjeld har for 2018 vært 2,8 %. Tilsvarende gjennomsnittlig rente for 2017 var 2,9 %. Markedsrentene var høyere i 2018 enn i 2017, men refinansieringer i 2018 sørget for at gjennomsnittlig marginpåslag ble redusert og dermed lavere gjennomsnittlig rente totalt sett.

Obligasjonslån

TINE SA har seks obligasjonslån notert på ABM (Alternative Bond Market) med totalt utestående MNOK 2 605 pr. 31.12.2018. For samtlige obligasjonslån er det inngått låneavtale med Norsk Tillitsmann ASA. Lånene har negativ pantsettelsesklause og er sidestilt med andre rentebærende lån.

Øvrig langsiktig rentebærende gjeld

TINE SA sin øvrige langsiktige rentebærende gjeld utgjør pr. 31.12.2018 MNOK 1 369 og består av to lån fra KfW IPEX-Bank og ett fra Nordic Investment Bank.

Flervaluta trekkrettighet

TINE SA har en avtale med fire banker om en langsiktig flervaluta trekkrettighet på MNOK 1 200. Trekkfasiliteten ble inngått i juni 2015 og forfaller i juni 2022. Trekkfasiliteten benyttes primært som 'back-stop' for kortsiktig finansiering. Pr. 31.12.2018 var det trukket MNOK 372 innenfor låneavtalen, knyttet til sikring av nettoinvestering i utenlandske datterselskap. Se ytterligere omtale i note 19.

Lånevilkår

Avtalene begrenser muligheten for opptak av nye lån med pantestikkerhet uten godkjenning av långiverne. Viktige lånevilkår utover dette er krav til at egenkapitalandelen i TINE Konsern minimum skal være 40 %, begrensning på adgang til bruk av finansiell leasing og at salg av eienheter som utgjør en betydelig del av virksomheten, skal godkjennes av långiverne. TINE SA tilfredsstiller alle lånevilkår.

NOTE 24 Kortsiktig rentebærende gjeld

Beløp i 1000 kroner

TINE KONSERN			TINE SA	
31.12.2018	31.12.2017	Kortsiktig rentebærende gjeld	31.12.2018	31.12.2017
56 731	44 113	Kassekreditt, utenfor konsernkontoordning	-	-
56 731	44 113	Sum kortsiktig rentebærende gjeld	-	-
973 597	978 962	Ubenyttet del av kassekreditt	900 000	900 000

TINE SA har en konsernkontoavtale med Danske Bank A/S med en samlet kassekreditt for hele konsernet med unntak av underkonsernet Norseland Inc. Dette datterselskapet har separat bankavtale og kassekreditt med DNB ASA. Rammen på trekkfasiliteten til TINE SA er MNOK 900 og Norseland Inc. er MUSD 15.

Øvrige opplysninger

NOTE 25 Nærstående parter og ledende personell

Beløp i kroner

Konsernstyret, rådet, kontrollkomite og konsernledelsen er definert som nærstående parter og ledende personell i TINE.

Konsernstyret	Styrehonorar TINE SA ¹⁾	Andre godtgjørelser
Trond Reierstad (styreleder)	556 600	240 103
Nils Asle Dolmseth (nestleder)	278 300	201 599
Anders Johansen	197 325	177 078
Cecilie Bjørlo	197 325	149 606
Askild Eggebø	197 325	163 018
Helge Arne Espeland	197 325	167 937
Elisabeth Irgens Hokstad	197 325	128 298
Marit Haugen	197 325	155 112
Rolf Øyvind Thune	197 325	90 502
Turid Næss ²⁾	48 750	72 368
Solveig Bratteng Rønning ³⁾	159 825	147 995
Elin Johanne Aarvik (ansattvalgt)	197 325	-
Tor Arne Johansen (ansattvalgt)	197 325	-
Steinar Koen (ansattvalgt) ²⁾	48 750	-
Ottar Råd (ansattvalgt) ⁴⁾	162 325	-
Jeffrey Elliot Thomas (ansattvalgt) ⁴⁾	167 950	-
Varamedlem		
Kenneth Høyning ²⁾	65 525	6 236
Anne Saltrø Polden ³⁾	95 250	23 656
Randi Eimersen (ansattvalgt) ³⁾	44 275	-
Knut Ivan Haukeland (ansattvalgt) ³⁾	64 725	-
Dag Rune Herting (ansattvalgt) ⁵⁾	107 850	-
Årsmøte og rådsmøte	Honorar TINE SA	Andre godtgjørelser
Jarle Bogen (ordfører)	171 800	145 874
Odd Einar Hjortnes (varaordfører)	85 900	49 629
Kontrollkomite		
Per Amb (leder)	72 900	-
Sigrun Bakken Lerhol (nestleder)	52 100	42 984
Petter Arne Ekroll	52 100	30 012

¹⁾ Inklusiv honorar fra interne eierutvalg. Det er ikke utbetalt styrehonorar fra datterselskap av TINE SA. ²⁾ Sluttet 25.04.2018. ³⁾ Begynte 25.04.2018. ⁴⁾ Sluttet som varamedlem og begynte som styremedlem 25.04.2018. ⁵⁾ Sluttet som styremedlem og begynte som varamedlem 25.04.2018.

Konsernledelse	Samlede utgifter til lønn	Styrehonorar datterselskap	Pensjonskostnad	Andre godtgjørelser
Ansatt i TINE SA				
Hanne Refsholt (konsernsjef) ⁶⁾	3 129 322	-	1 356 662	140 761
Johnny Ødegård	1 562 239	-	605 721	136 689
Lise Falkjell	1 631 110	37 500	519 645	136 773
Jørn Spakrud	2 265 653	86 000	1 044 773	134 455
Lars Galtung	1 454 298	-	474 557	120 083
Per Ivar Berg	2 130 509	-	917 306	164 654
Aniela Gjøs	2 091 077	-	991 111	129 872
Kathrine Mo	2 146 426	209 000	1 060 223	147 826
Atle Kjø Jacobsen	1 535 067	105 000	555 259	11 099
Terje Døsrønningen	1 746 716	-	319 012	198 468
Vegard Gillebo ⁷⁾	1 966 666	-	935 743	144 494

⁶⁾ Sluttet 31.12.2018. ⁷⁾ Begynte 01.05.2018.

Verken styreleder, øvrige medlemmer i konsernstyret, konsernsjef eller øvrige medlemmer i konsernledelsen mottar bonuser, opsjoner eller har avtale om overskuddsdeling. Det er utbetaling som er lagt til grunn i noten med unntak av pensjoner hvor årets pensjonsopptjening er lagt til grunn. Ingen av de nevnte ledende personer har lån eller sikkerhetsstillelse fra TINE. Hanne Refsholt har pensjonsavtale som trer i kraft ved fylte 60 år. Avtalen er finansiert over driften. Pensjonens størrelse: 75 % fra 60 til 64 år, 70 % fra 64 til 65 år og 66 % fra 65 til 67 år. Fra fylte 67 år inngår hun i driftspensjonsordningen for ansatte med lønn over 12 G. Øvrige medlemmer i konsernledelsen inngår i samme driftspensjonsordning. Avtalen trer i kraft fra fylte 62 år og har en pensjonsstørrelse på 66 % av lønn ut over 12 G.

NOTE 26 Ikke balanseførte leieforpliktelser

Beløp i 1000 kroner

TINE SA og datterselskap i TINE Konsern har leieforhold og leiekontrakter som gjelder leie av kontorlokaler, lager, fryselager, produksjonsmaskiner, transportmidler, data- og kontormaskiner og frysebokser.

Tabellen under viser årlige leiebeløp og leieavtalenes varighet:

TINE KONSERN				TINE SA	
2018	2017	Leieforhold	Leieavtalenes varighet	2018	2017
92 824	87 125	Kontorlokaler	3-10 år	60 223	62 042
10 721	12 617	Lager og fryselager	1-10 år	-	-
22 027	28 714	Produksjonsmaskiner	3-7 år	17 525	22 705
10 403	10 378	Transportmidler	2-5 år	1 515	1 903
12 616	14 977	Data- og kontormaskiner	3 år	12 289	14 675
203	628	Frysebokser	4-5 år	-	-
148 794	154 439	Sum ikke balanseførte leieforpliktelser		91 552	101 325

NOTE 27 Transaksjoner med nærstående parter

Beløp i 1000 kroner

	TINE SA	
	2018	2017
Transaksjoner med datterselskap		
Salg av varer og tjenester	2 329 304	2 146 116
Kjøp av varer og tjenester	2 502 881	2 177 887
Transaksjoner med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap		
Salg av varer og tjenester	21 556	20 131
Kjøp av varer og tjenester	660 656	719 744

Vi definerer nærstående parter som våre eiere, ledende ansatte, alle datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap av TINE SA, samt MP Pensjon.

Vedrørende transaksjoner med våre eiere henvises det til eget kapittel om TINE Råvare som spesifiserer transaksjoner knyttet til etterbetaling og kjøp av rå melk fra melkeprodusenten. Vedrørende transaksjoner med MP Pensjon henvises det til opplysninger om innbetalt pensjonspremie i note 8 om pensjoner og pensjonsforpliktelser. Ytelse til ledende ansatte er omtalt i note 25.

Mellomværende med konsernselskap er spesifisert på egne linjer i balansen, samt omtalt i note 14 og mellomværende med felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap er omtalt i note 16. Når det gjelder eierandeler TINE SA har i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap, henvises til note 14.

Varer til datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap er solgt til samme priser og vilkår som benyttes overfor ekstern tredjepart. Tjenester til de samme nærstående parter er solgt til kostpris med tillegg av beregnet fortjeneste til markedsmessige vilkår avhengig av type tjeneste.

NOTE 28 Pantsettelsler

Beløp i 1000 kroner

	TINE KONSERN	
	31.12.2018	31.12.2017
Balanseført verdi av gjeld som er sikret ved pant	56 731	44 226
Balanseført verdi for eiendeler som er stillet som sikkerhet for denne gjelden		
Varebeholdning	210 685	208 939
Kundefordringer	159 458	127 930
Sum pantsatte eiendeler	370 143	336 870

Det er gitt pantesikkerhet for en begrenset del av den kortsiktige gjelden på konsernnivå. Denne gjelden ble tatt opp av TINE's datterselskap før TINE Konsern etablerte dagens lån. TINE har forpliktet seg til å ikke ta opp nye lån med pantesikkerhet i konsernets eiendeler uten långivers samtykke.

NOTE 29 Miljøforhold

TINE har vedtatt miljømål innen områdene klimagassutslipp (CO₂), svinn, energiforbruk, drivstofforbruk og utslipp til vann og avfall. Det er både driftsutgifter, lønnskostnader og investeringer forbundet med å nå disse målene. Vi har avgifter i forbindelse med utslipp til vann og ved levering av ulike typer avfall. Det er miljøavgifter på flere typer emballasje. Det investeres for å redusere miljøbelastningene fra TINE, for eksempel ved bygging og oppgradering av renseanlegg, utstyr for å spare energi, drivstoff og vann og utstyr for kildesortering av avfall. Videre investeres det i teknologi som bidrar til redusert svinn samt muliggjør økt bruk av fornybare ressurser knyttet til produksjon og transport. For ytterligere informasjon henvises til egen omtale i denne årsrapporten samt selskapets digitale årsrapport på www.tine.no.

NOTE 30 Mellomværende med Landbruksdirektoratet – markedsregulering og prisutjevningsordningen**MARKEDSORDNINGENE FOR MELK BESTÅR AV:**

- 1) Kvoteordningen som har til formål å tilpasse melkeproduksjonen etter behovet.
- 2) Markedsreguleringen som TINE SA ivaretar på vegne av alle landets melkeprodusenter.
- 3) Tilskuddsordninger til melkeprodusentene i form av grunn- og distriktstilskudd.
- 4) Prisutjevningsordningen som utjevner mellom melkeanvendelser og geografiske forskjeller.
- 5) Importvernet.

Mellomværendet i denne noten omfatter markedsreguleringen (2) og prisutjevningsordningen (4).

MARKEDSREGULERINGEN

Omsetningsrådet er ansvarlig for regelverket som legger premissene for gjennomføringen av markedsreguleringen. Markedsreguleringen finansieres av omsetningsavgift og overproduksjonsavgift som betales av alle landets melkeprodusenter ved trekk i oppgjøret for melken. Det er Omsetningsrådet som styrer anvendelsen av midlene. Landbruksdirektoratet er Omsetningsrådets sekretariat og behandler søknader og forslag fra markedsregulator og fremmer innstillinger om vedtak overfor rådet.

Hensikten med markedsreguleringen er å gjennomføre ulike tiltak slik at:

- Melkeprodusentene sikres avsetning for sin produksjon opp mot avtalt målpris.
- TINE Råvare kan ivareta en tilfredsstillende forsyning av rå melk på samme vilkår til alle aktørene i markedsordningen for melk.
- Forbrukermarkedet sikres tilstrekkelig og jevn tilgang på melkebaserte næringsmidler.

Tildelte midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA var i 2018 på MNOK 105,7. Forbrukte midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA var i 2018 på MNOK 109,8. Tilsvarende tall for 2017 var henholdsvis MNOK 116,4 og MNOK 117,3.

Avsetningstiltakene innen markedsreguleringen består av prisnedskrivning eksport, prisnedskrivning innland og andre tiltak. I tillegg brukes det midler til skolemilkordningen, faglige tiltak rettet mot kvalitets- og avlsarbeid i husdyrnæringen og opplysningsarbeid i regi av Opplysningskontoret for Meieriprodukter (melk.no) og Matmerk. Det påløper også administrative kostnader i TINE SA og kostnader ved å forvalte ordningen i Landbruksdirektoratet og Omsetningsrådet.

Oppgavene over markedsregulering og søknader om kostnadsdekning blir ikke ferdigbehandlet i Omsetningsrådet før i april måned det påfølgende året. Dette innebærer at det kan oppstå endringer etter årsskiftet. Endelig avregning mellom Landbruksdirektoratet og TINE SA foretas derfor i det etterfølgende regnskapsår.

Beløp i 1000 kroner

	2018	2017
MIDLER TIL DISPOSISJON TIL MARKEDSREGULERING		
Mellomværende pr. 01.01	-958	2 684
Korreksjon vedrørende forrige år	-1 063	-1 899
Avregnet Landbruksdirektoratet skyldig forrige år	2 021	-785
Midler til reguleringstiltak i regi av TINE SA	105 737	116 372
Mottatt til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	33 310	40 353
Sum midler til disposisjon til markedsregulering	139 047	156 725
FORBRUKTE MARKEDSREGULERINGSMIDLER		
Prisnedskrivning innland, eksklusiv skolemilk	21 559	16 137
Skolemilkordningen	9 728	10 436
Andre tiltak, eksklusiv administrasjon	69 247	82 847
Administrasjon av markedsreguleringsordningen i TINE SA	9 228	7 910
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	33 310	40 353
Sum forbrukte markedsreguleringsmidler	143 073	157 683
Mellomværende med Landbruksdirektoratet vedrørende markedsreguleringen pr. 31.12	-4 026	-958

Kostnader knyttet til prisnedskrivningstiltak og skolemilkordningen er belastet markedsregulator og godskrevet varekostnadene for den aktuelle salgskanal. Kostnader vedrørende andre tiltak er godskrevet funksjonsområdet, mens faglige tiltak og opplysningsvirksomhet utbetales til den aktuelle interesseorganisasjon. Månedlige å konto innbetalinger fra Landbruksdirektoratet balanseføres og avregnes fortløpende, mens endelig avstemming og sluttoppgjør skjer først etter at alle søknader er ferdigbehandlet.

Satsene for innkrevd omsetningsavgift fra melkeprodusentene har vært 5 øre pr. liter i 1. halvår og 6 øre pr. liter i 2. halvår 2018. Tilsvarende tall for 2017 var 6 øre pr. liter i 1. halvår og 5 øre pr. liter i 2. halvår. Overproduksjonsavgiften har vært kr 4,80 pr. liter i hele 2018, uendret fra 2017. I tillegg kreves det inn forskningsavgift på rå melk levert TINE SA og andre aktører. TINE Råvare krever inn avgiftene på vegne av Landbruksdirektoratet.

Note 30 forts. neste side

PRISUTJEVNINGSORDNINGEN

Prisutjevningssystemet (PU) for melk har som formål å regulere prisdifferensieringen av melk som råvare til ulike anvendelser i henhold til jordbruksavtalens bestemmelser ved å sikre et høyere samlet markedsuttak og samtidig gi melkeprodusentene mulighet for lik melkepris uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen. Det er videre en viktig premiss for ordningen å sikre like konkurransevilkår for aktørene som omfattes av ordningen. Ordningen er hjemlet i forskrift om prisutjevningssystemet for melk, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 18. desember 2007.

	Beløp i 1000 kroner	
Utjevningsavgift og -tilskudd	2018	2017
Hovedmelk- og biproduktanvendelsen	-498 248	-494 051
Etteroppgjør hovedmelk- og biproduktanvendelsen tidligere år	-11 957	192
Netto utjevningsavgift og -tilskudd	-510 205	-493 860
Innfrakttilllegg	457 225	418 263
Distribusjonstillegg	7 868	7 968
Sum innfrakttilllegg og distribusjonstillegg	465 093	426 232
Netto avgifter og tilskudd vedrørende prisutjevningssystemet	-45 112	-67 628

Hovedmelk- og biproduktanvendelsen er belastet varekost. Innfrakttilllegg og distribusjonstillegg regnskapsføres som kostnadsreduksjon under andre driftskostnader, se note 10.

Den 29. januar 2016 sendte Landbruks- og matdepartementet en rekke endringsforslag i PU på høring. Forenklinger i ordningen var en viktig målsetting med forslagene. Landbruks- og matdepartementet sine beslutninger inngår i statens tilbud til jordbruksoppgjøret 2016/2017.

Prisutjevningssystemet til merkevareeksport, som i stor grad gjelder eksport av Jarlsberg®, avvikles fra 1. juli 2020. Støtten ble redusert med 23 øre/liter melk 1. juli 2016. Landbruks- og matdepartementet besluttet samtidig en tilsvarende reduksjon fra 1. juli 2017, men deretter skal støtten ligge fast fram til full avvikling fra 1. juli 2020.

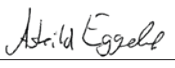
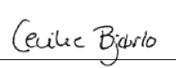
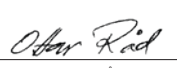
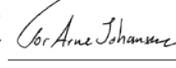
	Beløp i 1000 kroner	
	31.12.2018	31.12.2017
Mellomværende med Landbruksdirektoratet vedrørende prisutjevningssystemet	-25 782	-34 354

Erklæring fra styret og konsernsjefen

Styret og konsernsjefen har i dag behandlet og fastsatt årsregnskapet for TINE SA og TINE Gruppen for perioden 1. januar til 31. desember 2018. Vi bekrefter etter beste overbevisning at:

- Årsregnskapet 2018 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandards.
- Opplysningene i årsregnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.
- Årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet.
- Årsberetningen gir en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står ovenfor.

OSLO, 12. FEBRUAR 2019

 ANDERS JOHANSEN	 ASKILD EGGEBO	 CECILIE BJØRLO	 OTTAR RÅD	 ROLF ØYVIND THUNE	 MARIT HAUGEN
 ELISABETH I. HOKSTAD	 HELGE ARNE ESPELAND	 TOR ARNE JOHANSEN	 ELIN JOHANNE AARVIK	 SOLVEIG B. RØNNING	 JEFFREY THOMAS
 NILS A. DOLMSETH Nestleder	 TROND REIERSTAD Leder	 HANNE REFSHOLT Konsernsjef (til 31.12.18)	 GUNNAR HOVLAND Konsernsjef (fra 01.01.19)		

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til årsmøtet i TINE SA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for TINE SA som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømmoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Før datoen for revisjonsberetningen mottok vi årsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen vi har mottatt og gjennomgått før datoen for revisjonsberetningen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon

kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, samt å følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 12. februar 2019

ERNST & YOUNG AS

Asbjørn Ler
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - TINE SA

A member firm of Ernst & Young Global Limited

TINE Råvare

TINE Råvare ble etablert 1. januar 2004 som en egen administrativt- og regnskapsmessig atskilt virksomhet i TINE SA. Bakgrunnen er en avtale mellom staten og TINE SA om et klart økonomisk skille mellom råvarehåndteringen og den industrielle videreforedlingen i TINE SA.

TINE Råvare legger fram egen årsrapport med revidert årsregnskap som sendes Landbruksdirektoratet innen 1. juni hvert år. Dette for blant annet å kunne dokumentere at TINE overholder sine forpliktelser i henhold til avtalen. Revisjon av TINE Råvare utføres av samme revisjonsselskap som utfører revisjonen av årsregnskap og konsernregnskap for TINE SA.

De ulike inntekts-, kostnads- og balanseposter for TINE Råvare er samtidig inkludert i de respektive regnskaps- og balanseposter i selskapsregnskapet for TINE SA. Det er bare selve resultatet i TINE Råvare som elimineres fra resultatet i TINE SA. Over- eller underskudd i TINE Råvare avregnes mot produsent ved etterbetaling eller ved overførsel til nytt regnskapsår slik at dette inngår i grunnlaget for fastsettelse av basisprisen det etterfølgende året.

TINE Råvare ivaretar alle aktiviteter relatert til håndteringen av melk som råvare fra melkeprodusentene og fram til melka er levert og fakturert de enkelte aktørene i markedsordningen for melk. Alle aktører, inkludert TINE som foredlingsindustri, kjøper rå melk til den gjeldende noteringspris på det tidspunktet melka leveres fra TINE Råvare. Dette rapporteres til og overvåkes av Landbruksdirektoratet.

For å kunne ivareta sine oppgaver kjøper TINE Råvare tjenester fra ulike funksjonsområder i TINE SA ut fra klart definerte tjenesteinstrukser. Det legges opp til regelmessige gjennomgang med tjenesteyterne for å tydeliggjøre TINE Råvares selvstendige og uavhengige rolle og sikre at gjennomføringen skjer i henhold til vedtatte planer og mål. Det er for tiden etablert tjenesteinstrukser med følgende funksjonsområder: TINE Rådgiving og Medlemsservice, TINE

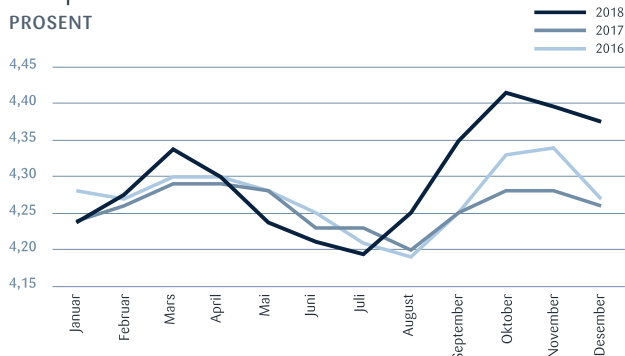
Logistikk og TINE Økonomi & Finans. Instruksene er godkjent av Landbruksdirektoratet.

I 2018 mottok TINE Råvare 1455 millioner liter (1434 millioner liter i 2017) ku- og geitemelk fordelt med 1435 millioner liter ku- og 20 millioner liter geitemelk. Av kumelka var 50 millioner liter økologisk (likt som i 2017). Anvendelsesgraden av økologisk melk var 58,0 prosent (57,9 i 2017). Av det totale volum ku- og geitemelk ble 251 millioner liter (231 millioner liter i 2017) solgt til eksterne aktører. Tørrestoffinnholdet i melka har økt fra 2017, spesielt gjelder dette fettprosent i kumelk andre halvår 2018.

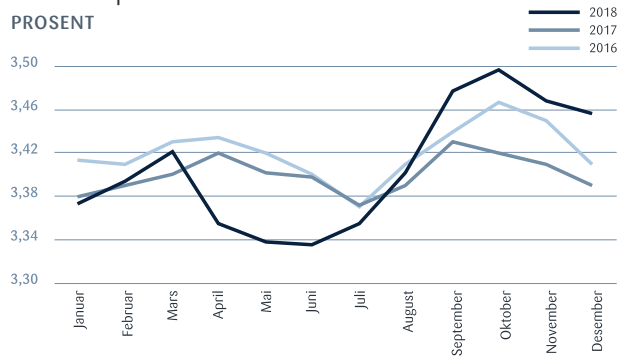
Målprisen for melk fastsettes av avtalepartene i jordbruksoppgjøret og var for 1. halvår 2018 kr 5,41 pr. liter, mens den for 2. halvår 2018 økte med 3 øre til kr 5,44 pr. liter. TINE Råvare har oppnådd målprisen ved omsetning av melk til aktørene i begge avtalehalvårene, men grunnet behov for likviditetsoppbygging i prisutjevningsordningen har Landbruksdirektoratet i brev av 19. desember 2018 fastsatt ny grense for samlet prisuttak innenfor jordbruksavtaleåret 2018/2019 til kr 5,42 pr. liter. Styringsprisen for rå melk vil som følge av dette bli redusert med 4 øre pr. liter for siste halvår innenfor avtaleperioden. (01.01.-30.06.19)

TINEs ansvar som markedsregulator er organisatorisk tillagt TINE Råvare. Dette innebærer en jevnlig rapportering til Landbruksdirektoratet og Omsetningsrådet, samt løpende informasjon til aktørene om markedsituasjonen og markedsutsiktene for melk og melkeprodukter på TINEs nettsider. Informasjonsbrev finnes under lenken: <http://www.tine.no/presserom/om-tine-gruppa/noteringspris>

Fettprosent i kumelk

Proteinprosent i kumelk

Beløp i 1000 kr

REGNSKAP TINE RÅVARE	2018	2017
Salg av rå ku- og geitemelk	7 926 034	7 774 617
Kostnad for rå ku- og geitemelk	-7 539 308	-7 266 517
Bruttofortjeneste	386 726	508 100
Produsentfunksjoner	110 627	148 111
Koordinering mot bonde	19 662	20 560
Gårdstanker	140 687	126 438
Råmelkkontroll	56 818	51 324
Oppsamling og inntransport (netto)	89 529	89 870
Egne kostnader i TINE Råvare	12 260	10 883
Administrasjon og infrastruktur	25 978	30 595
Andre inntekter og kostnader	934	-1 181
Renter av arbeidskapital	-5 908	-4 759
Totale kostnader	450 588	471 840
Resultat TINE Råvare før overføring av resultat fra forrige år	-63 862	36 259
Overført resultat fra forrige år	44 341	8 082
Resultat TINE Råvare til fremføring	-19 521	44 341

Beløp i 1000 kr

Spesifikasjon av kjøp av rå ku- og geitemelk fra melkeprodusentene	2018	2017
Kjøp av rå kumelk inklusiv kvalitet	7 318 327	7 154 176
Kjøp av rå geitemelk inklusiv kvalitet	128 582	123 737
Sum kjøp av rå ku- og geitemelk	7 446 909	7 277 913
Resultatdisponeringer TINE Råvare		
Overført resultat fra forrige år	44 341	8 082
Underskudd TINE Råvare som kommer til fradrag neste år	19 521	-44 341
Totalt utbetalt til melkeprodusentene fra TINE Råvare	7 510 771	7 241 653
Avregnet rå ku- og geitemelk i 1 000 liter		
Kumelk inkludert økologisk melk	1 434 852	1 413 830
Geitemelk	20 120	19 946
Totalt avregnet rå ku- og geitemelk	1 454 972	1 433 776
Gjennomsnittlig samlet utbetalingspris til melkeprodusent fra TINE Råvare uttrykt i kr / liter	5,16	5,05

Regnskapet for TINE Råvare viser for 2018 et underskudd på MNOK 63,9 før overført resultat fra forrige år. Fremførbart resultat pr. 31.12.2018 utgjør MNOK 19,5 som avregnes mot melkeprodusentene det etterfølgende år. Beløpet inngår dermed i grunnlaget for fastsettelse av utbetalingspris til produsent (basisprisen) for 2019.

Tabellen nedenfor spesifiserer akkumulerte avgifter som er innkrevd av TINE Råvare:

Beløp i 1000 kr

INNKRIVDE AVGIFTER	2018	2017
Innkrevd omsetningsavgift	79 629	79 264
Innkrevd overproduksjonsavgift	24 686	57 617
Innkrevd forskningsavgift	27 534	26 993

TILSKUDDSORDNINGER

Dette er grunn- og distrikttilskudd som TINE Råvare utbetaler til melkeprodusentene på vegne av Landbruksdirektoratet. Størrelsen på tilskuddet framforhandles i jordbruksavtalen og varierer ut fra størrelsen på produksjonen og geografisk lokalisering. Tilskuddene overføres fra Landbruksdirektoratet til TINE Råvare og utbetales til produsentene over produsentavregningen.

Tabellen nedenfor spesifiserer tilskudd utbetalt av TINE Råvare:

Beløp i 1000 kr

GRUNN- OG DISTRIKTSTILSKUDD	2018	2017
Grunntilskudd	66 776	66 157
Distrikttilskudd	545 697	518 264
Mellomværende med Landbruksdirektoratet vedrørende innkrevede avgifter og tilskudd pr. 31.12	-45 656	-58 071

Statistikk

1 Ku- og geitemelk levert til TINE i 2018 og 2017, pr. eierområde MILL. LITER

EIER-OMRÅDER	Totalt kumelk		Herav økologisk		Geitemelk		Totalt ku- og geitemelk		Medlemmer 2018			
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	Ku	Geit	Ku og geit	Sum
Øst	367,5	365,4	26,6	26,3	4,8	4,7	372,3	370,1	2 527	74	10	2 611
Sør-Vest	444,8	434,1	2,2	2,3	5,5	5,5	450,3	439,6	3 252	92	1	3 345
Midt	470,8	464,3	19,8	20,2	3,0	2,9	473,7	467,1	3 034	31	0	3 065
Nord	151,7	150,0	1,6	1,5	6,9	6,8	158,7	156,9	1 002	96	1	1 099
SUM	1 434,9	1 413,8	50,1	50,3	20,1	19,9	1 455,0	1 433,8	9 815	293	12	10 120

2 Avregnet kumelk fra foretak som leverte melk til TINE, pr. eierområde MILL. LITER

EIER-OMRÅDER	Leveranser				Disponibel kvote		Overprod. avgift		Foretak som leverte melk i 2018	
	MILL. LITER		% AV TOTAL MELKEMENGDE		MILL. LITER		MILL. LITER		ANTALL	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	Ku	Både ku og geit
Øst	367,5	365,4	25,6 %	25,8 %	411,8	389,4	1,0	3,4	2 037	9
Sør-Vest	444,8	434,1	31,0 %	30,7 %	491,6	464,8	2,1	3,2	2 628	1
Midt	470,8	464,3	32,8 %	32,8 %	521,4	492,1	1,7	4,2	2 283	0
Nord	151,7	150,0	10,6 %	10,6 %	177,2	167,1	0,3	1,1	830	1
SUM	1 434,9	1 413,8	100,0 %	100,0 %	1 602,0	1 513,4	5,0	11,9	7 778	11

3 Avregnet geitemelk fra foretak som leverte melk til TINE, pr. eierområde MILL. LITER

EIER-OMRÅDER	Leveranser				Disponibel kvote		Overprod. avgift		Foretak som leverte melk i 2018	
	MILL. LITER		% AV TOTAL MELKEMENGDE		MILL. LITER		MILL. LITER		ANTALL	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	Geit	Både geit og ku
Øst	4,8	4,7	23,6 %	23,6 %	4,98	5,1	0,01	0,01	70	9
Sør-Vest	5,5	5,5	27,2 %	27,5 %	5,89	6,0	0,03	0,02	87	1
Midt	3,0	2,9	14,7 %	14,5 %	3,06	3,0	0,02	0,03	28	0
Nord	6,9	6,8	34,5 %	34,3 %	8,30	8,3	0,04	0,02	83	1
SUM	20,1	19,9	100,0 %	100,0 %	22,4	22,4	0,10	0,09	268	11

4 Leverandørstruktur, kvoter og leveranser - kumelt MILL. LITER

Omfatter foretak som disponerte kvote. Inkludert kassert melk.

Leveransegrupper	Hele 2018	2018 Leveranser			Hele 2017	2017 Leveranser		
		Kvote	Lvert i % av kvote	Lvert i % av total melkemengde		Kvote	Lvert i % av kvote	Lvert i % av total melkemengde
1: 0-60	37,4	56,8	65,8 %	2,6 %	42,3	60,7	69,8 %	3,0 %
2: 60-80	47,0	57,6	81,6 %	3,3 %	52,8	60,3	87,5 %	3,7 %
3: 80-100	76,0	87,6	86,7 %	5,3 %	77,9	85,4	91,2 %	5,5 %
4: 100-120	86,5	98,1	88,2 %	6,0 %	98,5	105,1	93,7 %	7,0 %
5: 120-160	173,9	194,4	89,5 %	12,1 %	179,0	190,0	94,2 %	12,7 %
6: 160-200	136,3	151,2	90,2 %	9,5 %	150,4	159,8	94,1 %	10,6 %
7: 200-300	255,2	284,0	89,9 %	17,8 %	256,6	273,2	93,9 %	18,2 %
8: 300-400	257,1	281,6	91,3 %	17,9 %	231,4	243,8	94,9 %	16,4 %
9: OVER 400	365,5	390,6	93,6 %	25,5 %	323,6	335,1	96,6 %	22,9 %
Sum	1 434,9	1 602,0	89,6 %	100,0 %	1 412,4	1 513,4	93,3 %	100,0 %

5 Leverandørstruktur, kvoter og leveranser - geitemelk MILL. LITER

Omfatter foretak som disponerte kvote. Inkludert kassert melk.

Leveransegrupper	Hele 2018	2018 Leveranser			Hele 2017	2017 Leveranser		
		Kvote	Lvert i % av kvote	Lvert i % av total melkemengde		Kvote	Lvert i % av kvote	Lvert i % av total melkemengde
1: 0-20	0,2	0,4	37,0 %	0,9 %	0,2	0,5	37,0 %	0,9 %
2: 20-25	0,2	0,3	79,9 %	0,7 %	0,2	0,3	79,9 %	0,7 %
3: 25-30	0,2	0,3	98,7 %	2,1 %	0,4	0,5	98,7 %	2,1 %
4: 30-40	0,9	1,0	82,2 %	4,6 %	1,0	1,2	82,2 %	4,6 %
5: 40-60	3,6	4,0	94,3 %	15,6 %	3,4	3,9	94,3 %	15,6 %
6: 60-80	4,2	4,7	96,4 %	25,5 %	4,0	4,4	96,4 %	25,5 %
7: 80-120	4,6	5,0	94,0 %	21,7 %	4,6	5,0	94,0 %	21,7 %
8: OVER 120	6,2	6,6	93,4 %	29,0 %	6,0	6,5	93,4 %	29,0 %
Sum	20,1	22,2	92,6 %	100,0 %	19,8	22,4	92,6 %	100,0 %

6 Utvikling av kvalitet på leverandørmelka - kumelk

KUMELK	2018	2017
Elitemelk (%) av leveranser	94,79	95,22
Elitemelk (%) av volum	95,46	96,01
Bakterier (% av leveranser)		
Elite	99,38	99,29
1. klasse	0,51	0,58
2. klasse	0,05	0,05
3. klasse	0,06	0,08
Frie Fettsyrer (% av leveranser)		
Elite	99,67	99,50
1. klasse	0,16	0,27
2. klasse	0,14	0,20
3. klasse	0,03	0,04
Unormal melk (ant. leveranser)	315	251
Celltall (% av leveranser)		
Elite	96,02	96,90
1. klasse	3,30	2,55
2. klasse	0,50	0,41
3. klasse	0,18	0,01
Uveid aritmetisk middel	139	136
Kjemisk innhold (% i melken)		
Protein	3,40	3,40
Fett	4,29	4,25
Laktose	4,68	4,59
Sum kjemisk innhold	12,37	12,24
Anaerobe sporer (% av leveranser)		
Elitemelk	99,93	99,98
1. klasse	0,03	0,01
2. klasse	0,04	0,10
3. klasse	0,00	0,01
Aerobe sporer (% av leveranser)		
Elitemelk	99,98	99,96
1. klasse	0,01	0,02
2. klasse	0,01	0,01
3. klasse	0,01	0,00
Frysepunkt (grader celsius)	-0,526	-0,527
Antall stopp		
Bakterier	78	92
Celltall	203	123
Frie fettsyrer	4	18
Sporer	0	5
Unormal melk/lukt/smak	6	8
Frysepunkt	17	1
Sum antall stopp	308	246

7 Utvikling av kvalitet på leverandørmelka - geitemelk

GEITEMELK	2018	2017
Elitemelk (%) av leveranser	91,87	87,55
Elitemelk (%) av volum	91,69	88,36
Bakterier (% av leveranser)		
Elite	96,20	94,74
1. klasse	2,96	4,11
2. klasse	0,30	0,79
3. klasse	0,55	0,36
Frie Fettsyrer (% av leveranser)		
Elite	99,74	99,38
1. klasse	0,18	0,48
2. klasse	0,04	0,07
3. klasse	0,04	0,07
Frie fettsyrer med pristillegg (<1,0)	99,70	99,19
Frie fettsyrer utenpristillegg (>1,0)	0,30	0,81
Celltall (% av leveranser)		
Elite	96,2	91,58
1. klasse	3,32	5,16
2. klasse	0,41	2,49
3. klasse	0,07	0,77
Uveid aritmetisk middel	959	984
Kjemisk innhold (% i melka)		
Protein	3,23	3,21
Fett	4,43	4,32
Laktose	4,51	4,36
Sum kjemisk innhold	12,17	11,89
Frysepunkt (grader celsius)	-0,565	-0,567
Antall stopp		
Bakterier	18	23
Celltall	0	2
Frie fettsyrer	2	2
Unormal melk/lukt/smak	0	1
Frysepunkt	1	
Sum antall stopp	21	28

8 Samdriftsutvikling i TINE

EIEROMRÅDER	Antall medlemmer i samdrift i 2018	Antall samdrifter	
		2018	2017
Øst	540	171	189
Sør-Vest	718	235	261
Midt	855	282	303
Nord	169	60	62
SUM	2 282	748	815

9 Pris til eierne

KRONER PR. LITER LEVERT	2018	2017
Melkepris fra TINE Råvare	5,16	5,05
Etterbetaling fra TINE SA	0,57	0,57
Sum pris til eierne	5,73	5,62

10 Indikasjon over melkeanvendelsen

TALL I MILL. LITER	2018	2017
Innland		
Flytende produkter	415,8	425,7
Ferske oster	36,9	39,8
Hvitost/mysost	546,9	530,0
Geitemelksprodukter	16,2	18,7
Flytende til industriproduksjon	32,2	31,1
Pulver	45,6	49,3
Sum innland	1 093,6	1 094,5
Eksport		
Hvitost og mysost	105,7	95,4
Sum	1 199,3	1 189,9

11 Produksjon av faste produkter

TALL I TONN	2018	2017
Hvitost	62 385	62 621
Brunost/prim	8 763	10 039
Smelteost	797	1 238
Smør	12 004	11 484
Sum	83 949	85 382

12 Produksjon av flytende produkter

TALL I 1000 LITER	2018	2017
TINE Melk	347 714	358 165
Yoghurt	42 052	43 650
TINE Fløte	26 729	27 290
TINE Rømme	14 588	14 968
Juice, fruktdrikker og vann	51 575	48 684
Desserter og iskrem	45 954	42 090
Sum	528 612	534 849

13 Anleggsstruktur

TYPE ANLEGG	2018	2017
Meierier	31	31
Sentrallagre	2	2
Distribusjonsterminaler	2	2
Sum	35	35

14 Salg i Norge

TALL I 1000 LITER	2018	2017
TINE Melk	347 714	358 165
TINE Fløte	26 728	27 290
Juice, fruktdrikker og vann	51 575	48 684
Desserter og iskrem	46 258	42 090

TALL I TONN	2018	2017
TINE Rømme	14 585	14 968
Yoghurt	42 052	43 650
Hvitost	66 983	64 337
Brunost	8 763	9 397
Smør	12 380	11 899
Fersk ferdigmat	8 509	8 099

Det er tilnærmet et 1-1 forhold mellom produksjon og salg av flytende produkter.

15 Forbruk pr innbygger SALG INNLAND

ANTALL KG/LITER	2018	2017
Melk/liter	82,1	83,7
Yoghurt inkl import/kg	10,4	10,6
Fløte/rømme/kg	9,3	9,4
Hvit-, brun-, import-og smelteost/kg	18,9	18,8
Smør inkl.import og blandingsprodukter/kg	3,7	3,6

Kilde: melk.no, januar 2019

16 Merkevareeksport og salg meieri internasjonalt PR. LAND

LAND	Merkevareeksport i tonn		Totalsalg i tonn	
	2018	2017	2018	2017
USA	6 328	6 049	16 680	15 846
Australia	1 842	1 648	2 464	2 475
Canada	1 426	1 566	1 815	1 818
Storbritannia	589	516	7 117	6 994
Sverige/Danmark	502	425	17 325	16 824
Andre markeder	348	423	941	984
Sum	11 035	10 626	46 343	44 940

Merkevareeksport er salg ut av Norge og totalsalg er salg til forbruker/sluttmarked av alle merkevarer.

17 Merkevareeksport og salg meieri internasjonalt PR. MERKE

MERKE	Merkevareeksport i tonn		Totalsalg i tonn	
	2018	2017	2018	2017
Jarlsberg	10 190	9 816	17 996	16 488
Andre TINE-merker	845	810	1 201	1 314
Andre merker	-	-	27 146	27 138
Sum	11 035	10 626	46 343	44 940

Øvrig informasjon

Tillitsvalgte

ÅRSMØTE

Årsmøtet består av 110 eiervalgte utsendinger. Utsendingene fordeles forholdsvis mellom hvert eierområde på grunnlag av antall medlemmer i året før årsmeldingsåret. I tillegg kommer styrets og rådets medlemmer.

RÅDET

Jarle Bogen, ordfører
Odd Einar Hjortnæs, varaordfører

Øvrige eiervalgte medlemmer

Elisabeth Holand
Odd-Arne Stormo
Einar Åbergstjørd
Magnhild Johanne Nymo
Lise Kaldahl Skreddernes
Einar Johnsen Meisfjord
Anne Saltrø Polden
Birgit Oline Kjerstad
Kenneth Høyning
Jørn Magne Vaag
Heidi Aarsheim Bøe
Kjell Paulen
Gunn Elise Helle
Arthur Salte
Asgeir Pollestad
Kjartan Åsnes
Gjertrud Svartveit Osmundsen
Kari Lise Breivik
Anne Birgitte Riis-Johansen
Hans Mathias Ulberg
Even Solhaug
Ole Paulsen

Ansattvalgte medlemmer

Bjørn Lande
Frank Kjærnes
Mona Berntsen
Ingunn H. Skauen Ruud
Paal Wanvik
Kjell Inge Robberstad
Hilde Kraggerud
Rune Heggem
Inger Marie Tayuzak
Egil Torland
Hilde Fismen
Kåre Pedersen
Lars Olav Iversen
Dag Rune Herting
Mohammed Malik
Kurt Haukland

KONTROLLKOMITEEN

Per Amb, leder
Sigrun Bakken Lerhol, nestleder
Petter Arne Ekroll

STYRET

Eiervalgte medlemmer

Trond Reierstad, leder
Nils Asle Dolmseth, nestleder
Solveig Bratteng Rønning
Anders Johansen
Marit Haugen
Rolf Øyvind Thune
Askild Eggebø
Helge Arne Espeland
Cecilie Bjørlo
Elisabeth Irgens Hokstad

Ansattvalgte medlemmer

Tor Arne Johansen
Ottar Råd
Elin Aarvik
Jeffrey Thomas

Varamedlemmer til eiervalgte medlemmer

Anne Saltrø Polden, 1. vara
Gjertrud Svartveit Osmundsen, 2. vara
Ole Paulsen, 3. vara

Varamedlemmer til ansattvalgte medlemmer

Dag Rune Herting (NNN), 1. vara
Randi Einarsen (NML), 1. vara
Kurt Haukland (Negotia), 1. vara

SENTRAL VALGKOMITE

Bodil Mannsverk, leder
Reidar Berge, nestleder
Barbro Braastad
Ola Andreas Byrkjedal
Jan Olav Tømmerås
Anne Helene Burdahl
Lisbeth Norbye
Knut Johnny Enoksen

Lokasjoner

HOVEDKONTOR

TINE SA

Postboks 25, 0051 Oslo
www.tine.no
Telefon: 03080
firmapost@tine.no

HELEIDE DATTERSELSKAP

Diplom-Is AS

Postboks 23, 1483 Hagan
Telefon: 02001

OsteCompagniet AS

Postboks 113 Kalbakken
0902 Oslo
Telefon: 03080

Wernersson Ost AB

Industrivägen 5
523 90 Ulricehamn, Sverige

Norseland Inc.

1250 East Main Street
Stamford, CT 06902 USA
Telefon: +1 203 324 5620

Norseland Ltd.

Somerton Road, Ilchester
Somerset BA22 8JU, England
Telefon: +44(0)1935 842800

DELEID DATTERSELSKAP

Fjordland AS

Brynsengveien 10, 0667 Oslo
Telefon: 22 97 49 00

DESIGN

Mission

TRYKK

TINE Hustrykkeri

BILDER

Bo Mathisen: side 5, 13, 16
Øystein Klakegg: side 14
Fjordland: side 11
Yvonne Holth: side 23, 24, 25
Resterende er fra TINE Mediebank.

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

Returadresse:
TINE SA
Pb. 7 Kalbakken
0901 Oslo

NORGE P.P. PORTO BETALT

Maskotten "Eskimonika" har vært Diplom-Is sitt varemerke i nesten 90 år. Hun symboliserer ild mot is og kulde mot varme. Diplom-Is er Norges fjerde mest kjente varemerke blant matvarer.

Diplom-Is AS er i dag et heleid datterselskap av TINE SA og har produksjonsanlegg på Gjelleråsen utenfor Oslo. Selskapet har sine røtter fra iskrem-fabrikkene som ble drevet av meieriene i Norge, og historien skriver seg tilbake fra 1930.

Navn og organisasjonsform på bedriften har forandret seg flere ganger gjennom årene. Selskapet er Skandinavias største iskremprodusent. Diplom-Is produserer og markedsfører iskrem og frosne desserter under varemerkene Diplom-Is, Bella Italia, Mövenpick, Mars Ice Creams og Nestlé. Blant de viktigste merkevarer er Royal, Dream, Wanted Krone-Is, TipTop Båts, PinUp, Lollipop og Sandwich.

Rekordvarm sommer. Mens den rekordvarme sommeren skapte problemer med tørke og

ekstremt dårlige avlinger, hadde Diplom-Is den beste sommeren i iskremens historie. I mai omsatte isfabrikken for nesten en kvart milliard kroner og satte dermed tidenes salgsrekord.

Med ett produksjonsanlegg som gikk kontinuerlig på tre skift, seks egne distribusjonslagre og 150 iskrembiler sørget Diplom-Is for at nordmenn fikk den avkjølingen de ønsket. Dette var det 600 engasjerte medarbeidere i alle ledd som sto for.

Tilsvarende salgstall for hele sommeren har selskapet aldri oppnådd tidligere. Både i mai, juni og juli hadde Diplom-Is en salgsøkning på gjennomsnittlig 26 prosent sammenlignet med 2017, og iskremvinneren er Krone-isen som hadde en salgsvekst på hele 60 prosent.

Royal Trippel er Diplom-Is sitt flaggskip på småis. Isen har i løpet av de siste årene vokst seg til å bli den mest populære småisen i Norge. I 2018 spiste nordmenn ca 3,8 millioner Royal Trippel.

Krone-isen hadde en formidabel salgsvekst på hele 60 prosent i 2018.

